

Den boligsociale udvikling i Gellerupparken og Toveshøj

Effekt- og virkningsevaluering af udvalgte boligsociale indsatser mellem 2009
og 2017

Speciale udformet af: Casper Bering Jensen

Vejleder: Karen Nielsen Breidahl

Politik og administration

AALBORG UNIVERSITET

Abstract

This master's thesis is an evaluation of social efforts in Gellerupparken and Toveshøj, one of Denmark's largest social housing residential areas. Gellerupparken and Toveshøj is a residential area, that is well-known for its high crime-rate, low employment, and its large portion of immigrants and descendants of immigrants.

Gellerupparken and Toveshøj has been on the Danish government's ghetto list since the list's inception and remains on the list to this day.

In 2009 a masterplan for social efforts was implemented in Gellerupparken and Toveshøj. This masterplan was implemented with funding from Brabrand Housing Association, Aarhus Municipality, and the Danish National Building Fund. This masterplan was a four-year plan, which contained four specific social efforts.

In 2014 a new four-year masterplan was implemented with funding from the same organizations. This masterplan contained 18 specific social efforts in the residential area. These social efforts were primarily focused on education, crime prevention, and active citizenship. This masterplan also presented eight impact goals for the social efforts.

Firstly, this master's thesis focuses on the development in Gellerupparken and Toveshøj regarding the eight impact goals set by the second masterplan.

Secondly, the master's thesis attempts to find links between the development in the eight impact goals and the effects of 12 of the 21 social efforts in the masterplans.

This was to be done by performing a theory-based program logic evaluation of the 12 selected social efforts and an effect evaluation of the eight impact goals.

However, it was not possible to perform a theory-based evaluation of all the selected social efforts, as it was not possible to collect the necessary data to evaluate the logic models theorized in the thesis. The master's thesis therefore only contains a theory-based evaluation of the program logics of four of the 12 social efforts.

The effect evaluation of the eight impact goals was done by attempting to isolate the effect of social efforts, that are limited to the residential area of Gellerupparken and Toveshøj.

This master's thesis concludes, that Gellerupparken and Toveshøj generally saw a positive development regarding the eight impact goals between 2014 and 2017. It was possible to isolate this positive development to Gellerupparken and Toveshøj for two of the eight impact goals.

As it was not possible to gather the necessary data on the 12 social efforts, the master's thesis could not conclude or disprove, that the positive developments in Gellerupparken and Toveshøj regarding the eight impact goals, was affected by the social efforts in the masterplans.

Indhold

Abstract	1
1. Indledning	5
2. Projektformuleringskapitel	5
2.1. Boligsociale helhedsplaner	5
2.1.1. Boligsociale helhedsplaner i dette speciale	6
2.1.2. Boligsocial helhedsplan 1	7
2.1.3. Boligsocial helhedsplan 2	8
2.2. Problemformulering	12
2.3. Relevans	12
2.4. Afgrænsning	13
3. Metode	16
3.1. Evaluering	16
3.1.1. Effektevaluering	17
3.1.2. Virkningsevaluering	18
3.2. Videnskabsteori	18
3.3. Specialets data	19
3.3.1. Kvantitativ data	19
3.3.2. Kvalitativ data	22
4. Indsatserne i helhedsplanerne	22
4.1. Fritidspatruljen	23
4.1.1. Analyse	24
4.2. Lektiehjælp	27
4.2.1. Analyse	28
4.3. Foreningsunderstøttelse	31
4.3.1. Analyse	32
4.4. Blokambassadører	34
4.4.1. Analyse	35
4.5. Øvrige indsatser	40
4.5.1. Beboerrådgivningen	40
4.5.2. Verdenshaverne	40
4.5.3. Get2Ed	41

4.5.4. Get2Job	42
4.5.5. Opkvalificering med Ungdomsskolen (OCN).....	42
5. Analyse	44
5.1. Arbejdsmarkedstilknytning	44
5.1.1. Ungdomsuddannelse	46
5.1.2. Beboerrådgivningen.....	47
5.1.3. Verdenshaverne	47
5.1.4. Delkonklusion.....	47
5.2. Voksensundhed.....	49
5.2.1. Verdenshaverne og Beboerrådgivningen	51
5.2.2. Delkonklusion.....	51
5.3. Lavindkomstfamilier.....	53
5.3.1. Beboerrådgivningen.....	55
5.3.2. Delkonklusion.....	56
5.4. Ungdomskriminalitet	57
5.4.1. Ungdomsuddannelse	59
5.4.2. Fritidspatruljen.....	59
5.4.3. Udsatte børn og unge	59
5.4.4. Delkonklusion.....	59
5.5. Børns trivsel	61
5.5.1. Beboerrådgivningen.....	63
5.5.2. Fritidspatruljen.....	63
5.5.3. Foreningsunderstøttelse	64
5.5.4. Delkonklusion.....	64
5.6. Udsatte børn og unge	65
5.6.1. Beboerrådgivningen.....	67
5.6.2. Fritidspatruljen og Foreningsunderstøttelse	68
5.6.3. Ungdomsuddannelse	69
5.6.4. Delkonklusion.....	69
5.7. Tryghed	71
5.7.1. Foreningsunderstøttelse	72
5.7.2. Tryghedsvandringer	73

5.7.3. Blokambassadører	73
5.7.4. Ungdomskriminalitet	74
5.7.5. Delkonklusion.....	74
5.8. Ungdomsuddannelse	76
5.8.1. Lektiehjælp.....	78
5.8.2. Get2Ed, Get2Job, Virksomhedsskolen og Opkvalificering med Ungdomsskolen (OCN) .	79
5.8.3. Delkonklusion.....	80
6. Problematikker og konklusioner	82
6.1. Konklusioner	83
7. Litteratur	86

1. Indledning

I dette speciale evalueres udviklingen i Gellerupparken og Toveshøj fra 2009 til 2017. Denne periode evalueres, da der blev implementeret to helhedsplaner med støtte fra Landsbyggefonden og Aarhus Kommune i denne periode.

Disse to helhedsplaner er altså udført med midler, der stammer fra almene boligorganisationer og borgere i Aarhus Kommune. Da disse helhedsplaner udføres med offentlige midler, er det relevant at undersøge om de offentlige midler er brugt på succesfulde indsatser.

Derfor er der foretaget en effektevaluering af otte udvalgte effektmål i boligområdet og en virkningsevaluering af udvalgte indsatser i de to boligsociale helhedsplaner.

2. Projektformuleringskapitel

I de følgende afsnit er de boligsociale helhedsplaner præsenteret og forklaret. Det er også forklaret, hvilke indsatser, der undersøges i dette speciale og hvorfor disse indsatser er valgt.

2.1. Boligsociale helhedsplaner

I indledningen anvendes begrebet boligsociale helhedsplaner. Dette begreb dækker over en samling af indsatser, der udgør en plan for et bestemt boligområde. I dette speciale anvendes de boligsociale helhedsplaner, der blev udarbejdet af Brabrand Boligforening i samspil med Aarhus Kommune og Landsbyggefonden efter 2006. Der har tidligere været udarbejdet en form for helhedsplaner i Gellerupparken og Toveshøj, men ikke i det omfang, der ses efter 2006.

I 2005 og 2006 vedtog den daværende regering to boligaftaler, der sikrede en pulje i Landsbyggefonden på 2,2 mia. kr. til boligsociale indsatser og huslejestøtte (Christensen m.fl., 2010 s. 7). For at søge om disse midler til boligsociale indsatser krævede det en helhedsplan for det boligområde, hvor indsatsen skulle finde sted. Med denne originale pulje blev 162 boligsociale helhedsplaner støttet. Hensigten med puljen og helhedsplanerne var at modvirke den negative udvikling, der fandt sted i de udsatte områder i Danmark (Ibid. s. 9).

I 2010 foretog SFI en samlet programevaluering af de boligsociale indsatser og huslejestøtten, der blev givet i 2006-2010 perioden (Ibid.). Denne programevaluering havde til formål at evaluere sammenhængen mellem puljens målsætninger, målgruppe, indsatser og mulige effekter (Ibid. s. 23).

Konklusionen på evalueringen var her, at hele ansøgningsprocessen var træg, og at dette gjorde, at mange af indsatserne i helhedsplanerne var langsomme om at blive implementeret (Ibid. s. 18).

I 2010 vedtog den daværende VK-regering strategien 'Ghettoen tilbage til samfundet' (Regeringen, 2010). I denne strategi blev boligsociale helhedsplaner igen sat på dagsordenen (Ibid. s. 12). Med strategien blev der igen afsat puljemidler hos Landsbyggefonden, denne gang drejede det sig om puljemidler til projekter mellem 2011 og 2014.

I denne anden omgang blev der stillet krav til, at de boligsociale indsatser i helhedsplanerne skulle foregå indenfor følgende syv indsatsområder:

- Børn, unge og familie
- Uddannelse, beskæftigelse og erhverv
- Beboernetværk, inddragelse og demokrati
- Sundhed
- Udsatte grupper
- Kultur og fritid
- Image og kommunikation (Landsbyggefonden, UÅ-a).

I 2014 vedtog den daværende regering en boligaftale, der sikrede, at Landsbyggefonden igen kunne uddele puljemidler i 2015 til 2018 (Landsbyggefonden, UÅ-c. s. 5). I denne omgang skulle helhedsplanerne fokusere på tryghed og trivsel, kriminalpræventiv indsats, uddannelse og beskæftigelse og forebyggelse og forældreansvar (Landsbyggefonden, UÅ-b)

Siden 2006 og frem til nu, har det altså være muligt at få statslig støtte til boligsociale helhedsplaner gennem landsbyggefonden ved at udforme en konkret helhedsplan indenfor bestemte indsatsområder.

I 2008 indsendte Brabrand Boligforening en ansøgning til Landsbyggefonden, hvor boligforeningen søgte midler til en femårig helhedsplan for Gellerupparken og Toveshøj. Denne helhedsplan strakte sig fra 2009 til 2014 (Bilag 1 s. 4). I dette speciale er denne helhedsplan kaldet Helhedsplan 1.

Helhedsplan 1 var udformet før kravene til specifikke indsatsområder blev indført i 2010, og Helhedsplan 1 er derfor ikke inddelt i specifikke indsatsområder. Helhedsplan 1 er præsenteret i følgende afsnit 2.1.2.

Fra 2014 blev en ny helhedsplan for Gellerupparken Toveshøj implementeret. Denne helhedsplan strakte sig over de næste fire år, til og med 2017. Denne helhedsplan blev også udformet inden nye krav for helhedsplaner blev vedtaget i november 2014, og derfor fokuserer helhedsplanen på udvalgte indsatsområder fra de syv indsatsområder, der var fokus på i 2011-2014 puljemidlerne. Denne helhedsplan er i dette speciale kaldet Helhedsplan 2 og er præsenteret i afsnit 2.1.3.

2.1.1. Boligsociale helhedsplaner i dette speciale

I dette speciale forsøges det at afdække effekterne af de boligsociale indsatser i Gellerupparken og Toveshøj fra starten af Helhedsplan 1 til afslutningen af Helhedsplan 2. Der ses derfor udelukkende på indsatser, der er en del af disse to helhedsplaner.

Det er dog ikke alle indsatser i de to helhedsplaner, der undersøges. Helhedsplan 1 og 2 indeholder i alt 21 indsatser, hvoraf der er et overlap i tre indsatser. Disse indsatser er Foreningernes Hus, Fritidspatruljen og styrkelse af Samvirket. Altså indeholder helhedsplanerne 18 forskellige indsatser. Af disse 18 indsatser er der udvalgt 12 indsatser, der antages at kunne have en direkte effekt på otte effektmål, der er præsenteret i helhedsplan 2.

Disse otte effektmål er arbejdsmarkedstilknytning, voksensundhed, lavindkomstfamilier, ungdomskriminalitet, børns trivsel, udsatte børn og unge, tryghed og ungdomsuddannelse. Det er

valgt at fokusere på disse otte effektmål, da de repræsenterer de otte områder, hvor Brabrand Boligforening selv ønsker forbedring.

Indsatser i helhedsplanerne, der ikke antages at have en direkte effekt på disse otte effektmål er ikke undersøgt i dette speciale. De fravalgte indsatser er primært administrative indsatser eller indsatser, der fokuserer på at forbedre boligområdets image.

I de følgende afsnit er Helhedsplan 1 og 2, samt de udvalgte indsatser præsenteret. De fulde helhedsplaner kan ses i henholdsvis bilag 1 og 2.

2.1.2. Boligsocial helhedsplan 1

Følgende afsnit om Helhedsplan 1 er et resumé af den fulde helhedsplan, som kan findes i bilag 1.

Helhedsplan 1 indeholder fire indsatser, hvoraf to indsatser er understøtning af eksisterende boligsociale indsatser.

Helhedsplanen har ti overordnede målsætninger for den boligsociale indsats. Målsætningerne er præsenteret i nedenstående tabel.

Tabel 1: Målsætninger for den boligsociale indsats i Helhedsplan 1

Målsætninger for den boligsociale indsats	
Bedre koordinering og overordnet projektstyring	Bedre udnyttelse af områdets ressourcer
Flere tilbud og aktiviteter til kvinder/piger og børn	Flere unge i området, der gennemfører en uddannelse eller får et job
Et renere og pænere områder som beboerne kan være stolte af	Lavere fraflytteprocent
Styrkelse af positive beboerressourcer	Borgerinddragelse frem mod april 2009
Bedre koordinering af den sociale indsats	Nedbringelse af kriminalitet og hærværk

De fire indsatser i Helhedsplan 1 er følgende:

- Foreningernes Hus
- Styrket koordinering af Samvirket for Gellerup og Toveshøj
- Gellerup og Toveshøjs fritidspatrulje
- Projektkoordinator for den sociale indsats

Da det, som beskrevet i afsnit 2.1.1., er valgt at fokusere på indsatser, der antages at have en direkte effekt på de otte effektmål i Helhedsplan 2, ses der bort fra styrket koordinering og projektkoordinator, altså de mere administrative indsatser.

De to udvalgte indsatser i Helhedsplan 1 er kort præsenteret nedenfor.

Foreningernes Hus

Foreningernes Hus er, ifølge helhedsplanen, et "samlingshus", hvor foreninger, kulturaktiviteter, bibliotek og et såkaldt "community-center" skal samles. Ønsket med Foreningernes Hus er at samle et bredt udvalg af aktiviteter under ét tag, så der vil være liv og aktivitet i dette hus fra morgen til aften. Ifølge helhedsplanen skal huset være et helt centralt omdrejningspunkt for de boligsociale indsatser, blandt andet ved at samle og inddrage frivillige kræfter i Gellerupparken og Toveshøj området. Foreningernes hus skal ifølge helhedsplanen erstatte den nedlagte Nordgårds-skole som samlingspunkt for Gellerupparken og Toveshøj. Foreningernes hus er i store træk et forsamlingshus.

Gellerup og Toveshøjs fritidspatrolje

I helhedsplanen beskrives det, at cirka 50 procent af beboerne i Gellerupparken og Toveshøj er under 21 år gamle. Det beskrives, at en stor del af disse unge ikke er tilknyttet fritidsaktiviteter eller foreninger, og derfor bruger meget fritid på at opholde sig mellem boligblokkene. Ifølge helhedsplanen leder dette til kedsomhed, som kan udmønte sig i hærværk og vandalisme i boligområdet.

Formålet med fritidspatroljen er at afhjælpe denne kedsomhed ved at tilbyde en række fritidsaktiviteter. Midlet er en fleksibel patrulje, der kan igangsætte aktiviteter for børn og unge efter skole og i weekenderne. Patruljen består af en række ressourcestærke unge, der har været igennem et uddannelsesforløb i at skabe leg og i at opføre sig som ansvarlige rollemodeller.

2.1.3. Boligsocial helhedsplan 2

Følgende afsnit om Helhedsplan 2 er et resumé af den fulde helhedsplan, som kan findes i bilag 2.

Den anden boligsociale helhedsplan for Gellerupparken og Toveshøj er mere stringent end den første helhedsplan. I den anden helhedsplan er der opstillet en række effektmål for helhedsplanen generelt, men helhedsplanen er også inddelt i indsatsområder med underliggende indsatser. Den anden helhedsplan har så at sige en række overordnede og præciserede emner for indsatserne.

Helhedsplanens 17 indsatser er fordelt på følgende fire indsatsområder:

1. Uddannelse, beskæftigelse og erhverv
2. Børn, unge og familier
3. Beboernetværk, inddragelse og demokrati
4. Image og kommunikation

Det er alle indsatsområder, hvor Gellerupparken og Toveshøj kan siges at opleve problemer. Som det er beskrevet i helhedsplanen, er over 50 procent af den voksne befolkning udenfor arbejdsmarkedet, cirka 50 procent af beboerne er under 21 år gamle og området har et rygte som et af landets absolut mest udsatte boligområder.

Helhedsplan 2 skal understøtte og oprette boligsociale indsatser, der kan få området på rette kurs.

For at kontrollere udviklingen i boligområdet opstillede helhedsplanen otte effektmål for det boligsociale arbejde i området. Disse effektmål er præsenteret i nedenstående tabel.

Tabel 2: Effektmål for den boligsociale indsats i Helhedsplan 2

Effektmål for Boligsocial Helhedsplan 2	
Arbejdsmarkedstilknytning, målt som andel voksne udenfor arbejdsmarkedet.	Ungdomskriminalitet, målt som andel kriminalitetssigtede unge (10-17 år)
Tryghed, målt som andel registrerede hærværk og indbrud/forsøg på indbrud	Ungdomsuddannelse, målt som andel 24-årige, der ikke har afsluttet eller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse.
Voksensundhed, målt som andel voksne modtagere af helbredsbetiget overførelsesindkomst	Lavindkomstfamilier, målt som andel børn med friplads i daginstitution/SFO.
Børns trivsel, målt som andel af børn med skolefravær (0-10 kl.)	Udsatte børn og unge, målt som andel unge med dag- og døgnforanstaltninger.

De ovenstående effektmål måles gennem Aarhus Kommune og Danmarks Almene Boligers 5. kreds' boligsociale monitoreringsværk BoSocData.

De enkelte indsatsområder rummer alle en række indsatser, som hver har sine egne formål.

I følgende afsnit er de 12 udvalgte indsatser i Helhedsplan 2, fordelt på tre af de fire indsatsområder præsenteret. Det fjerde indsatsområde (image og kommunikation), samt enkelte indsatser under de øvrige indsatsområder er ikke præsenteret, da det, som forklaret i afsnit 2.1.1., er valgt at fokusere på de indsatser, der antages at have en direkte effekt på de otte effektmål i Helhedsplan 2. Derved ses der bort fra primært administrative indsatser eller ændringer, samt indsatser, der relaterer sig til boligområdet image. Den fulde Helhedsplan 2 kan ses i bilag 2.

De udvalgte indsatser er følgende:

- Opkvalificering med Ungdomsskolen
- Get2Job
- Virksomhedsskolen
- Get2Ed
- Lektiehjælp
- Fritidspatroljen
- Beboerrådgivning
- Foreningsunderstøttelse
- Foreningernes Hus
- Verdenshaverne
- Tryghedsvandring
- Blokambassadører

I følgende afsnit præsenteres de 12 udvalgte indsatser i Helhedsplan 2.

Opkvalificering med Ungdomsskolen (OCN)

Ifølge helhedsplanen opleves det, at de unge i Gellerupparken og Toveshøj ofte ikke besidder de samme faglige, sociale og personlige kompetencer og egenskaber som unge fra det øvrige Aarhus. Denne indsats skal udformes som en Ungdomsskole for målgruppen 14-17årige i boligområdet. Skolen skal tilbyde kurser, der kan styrke kompetencerne hos målgruppen. Her er det tale om både kreative fag og håndværksfag. Elever vil få dokumentation på gennemførte kurser. Fritidspatruljens instruktører blev desuden uddannet gennem OCN-kurser.

Get2Job

Get2Job er en indsats, der yder rådgivning med en coachende tilgang vedr. fritidsjob til unge. Det er meningen, at de unge i området selv sender en ansøgning ind til Get2Job og forklarer, hvorfor de skal have et fritidsjob, hvorefter en vejleder hos Get2Job kan afklare kompetencer, svagheder og styrker hos den enkelte. Dette skal lede til en bedre jobsøgning hos de unge.

Virksomhedsskolen

Helhedsplanen beskriver, at en uforholdsmæssig stor andel af unge fra Gellerupparken og Toveshøj falder fra ungdomsuddannelser. Af dem der falder fra, begynder kun halvdelen igen på en ungdomsuddannelse. Ifølge helhedsplanen er dette et udtryk for mangelfuld skolegang og vejledning, samt forkerte forventninger til ungdomsuddannelserne.

Virksomhedsskolen skal fokusere på de unge, der falder fra ungdomsuddannelser, og eksempelvis tilbyde dem en kombineret uddannelses- og praktikplads hos en virksomhed. De unge skal her integreres på lige fod med de andre ansatte i virksomheden og på den måde tilegne sig sociale, personlige og faglige kompetencer.

Get2Ed

Som nævnt ovenfor har Gellerupparken og Toveshøj et problem med stort frafald på ungdomsuddannelserne blandt boligområdets unge. I helhedsplanen beskrives det, at unge ofte kommer til personalet i de forskellige klubber i Gellerup for at spørge om råd til det rigtige valg af uddannelse. De unge går til personalet i klubberne, da de unge stoler på de voksne personer i fritidsklubberne. Get2Ed fungerer som rådgivende samtaler omkring valg af uddannelse og består af en fuldtidsansat, der arbejder tæt sammen med klubberne i området.

Lektiehjælp

Ifølge helhedsplanen har en meget stor del af forældrene i boligområdet svært ved at hjælpe deres børn med at lave lektier. Dette skyldes blandt andet forældrenes manglende danskkundskaber og forståelse for uddannelse og vigtigheden af denne.

Der eksisterer mange foreninger i boligområdet, der tilbyder lektiehjælpsaktiviteter, men ifølge helhedsplanen er det, der foregår i disse aktiviteter ikke struktureret, og er ofte lukkede grupper. Dette vil sige, at mange ikke ved, at det foregår eller er en mulighed.

Indsatsen i helhedsplanen er derfor en foreningsunderstøttende indsats, der skal synliggøre og kvalificere den lektiehjælp, der foregår i området.

Fritidspatruljen

Fritidspatruljen er en fortsættelse af indsatsen fra helhedsplan 1, og patruljen fungerer på samme måde. For udvidet forklaring om fritidspatruljen, se beskrivelsen af Fritidspatruljen i afsnit 2.1.2.

Fritidspatruljen er en række ansatte unge fra Gellerupparken og Toveshøj, der fungerer som instruktører i leg og aktiviteter for børn og unge i boligområdet. Fritidspatruljen skal sikre, at børn bruger fritiden på leg og aktiviteter frem for kedsomhed, der kan føre til hærværk.

Beboerrådgivning

Beboerrådgivning er en indsats, der indgår i den eksisterende boligsociale indsats i Gellerupparken og Toveshøj. Beboerrådgiveren yder diverse kurser til beboere, der ikke klarer sig godt i samfundet. Beboerrådgiveren skal gennem helhedsplanen indgå i det boligsociale sekretariat og på den måde være i stand til at yde og vejlede om endnu mere støtte.

Foreningsunderstøttelse

I helhedsplanen beskrives det, at Gellerupparken og Toveshøj har et rigt foreningsliv. Dog mangler dette foreningsliv ofte at reklamere for sig selv og mangler også ofte at blive mere strukturerede med eksempelvis kontingenter, vedtægter og medlemslister.

Denne indsats skal hjælpe de ildsjæle, der starter foreninger med hjælp til selvhjælp i forhold til foreningsarbejde, samt hjælp til formel organisering af foreningerne.

Verdenshaverne

Verdenshaverne er ifølge helhedsplanen en indsats, der er målrettet psykisk sårbare voksne i boligområdet, som modtager helbredsbeholdt overførselsindkomster. Indsatsen indeholder to stykker jord, et i hver boligafdeling som målgruppen kan hjælpe med at dyrke og udnytte. I forbindelse med helhedsplanen skal der ansættes en medarbejder for projektet, der kan hjælpe projektet i gang. Det vurderes derudover også, at der kan være op til syv beboere i aktivering i Verdenshaverne om året.

Tryghedsvandringer

Helhedsplanen påpeger, at Gellerupparken og Toveshøj er præget af en høj grad af hærværk, indbrud og indbrudsforsøg. Dette er alt sammen utryghedsskabende.

Tryghedsvandringer skal være med til at øge trygheden ved at sænke graden af hærværk og indbrud. Vandringerne skal rette fokus mod og udbedre nogle af de fysiske forhold, der er tryghedsskabende, såsom god gadebelysning.

Blokambassadører

I tråd med ovenstående indsats, skal blokambassadører være med til at skabe tryghed og nedbringe hærværk. Konkret bliver en person fra hver blok officielt ansat i fleksjob/skånejob som blokambassadør. Denne blokambassadør har til opgave at informere beboere om de økonomiske konsekvenser for konkrete hærværkssager. Blokambassadøren skal også agere bindeled mellem boligblokken og Brabrand Boligforening.

2.2. Problemformulering

Dette speciale er en evaluering af de boligsociale helhedsplaner i Gellerupparken og Toveshøj i Aarhus Kommune. Evalueringen af helhedsplanerne er delt i to, en effektevaluering og en virkningsevaluering. Disse to metoder skal forsøge at besvare følgende problemformulering:

Hvilken effekt har de udvalgte boligsociale indsatser haft på Brabrand Boligforenings egne effektmål for de boligsociale indsatser i Gellerupparken og Toveshøj?

Til at svare på problemformuleringen arbejdes der underliggende ud fra følgende tre undersøgelsesspørgsmål, der til sammen skal give et svar på problemformuleringen:

1. Er der sket en positiv udvikling i effektmålene i Gellerupparken og Toveshøj?
2. Er denne eventuelle positive udvikling isoleret til Gellerupparken og Toveshøj, og altså ikke en generel udvikling i hele Aarhus Kommune?
3. Kan denne eventuelle positive udvikling skyldes de boligsociale indsatser i Helhedsplan 1 og 2?

Det tredje undersøgelsesspørgsmål adskiller sig fra de andre idet, at spørgsmålet er formuleret sådan, at der søges efter muligheder og ikke direkte konklusioner. Dette skyldes specialets valgte metode til at afdække effekter af de specifikke indsatser (jf. afsnit 3.1. Metode).

2.3. Relevans

De boligsociale helhedsplaner i Gellerupparken og Toveshøj har en omfattende økonomisk karakter. I de udleverede udgaver af Helhedsplan 1 og 2 er helhedsplanernes budgetter ikke beskrevet, men budgettet for Helhedsplan 3 er cirka 42 mio. kr. (Landsbyggefonden, UA-c s. 9).

Med indsatser af en så omfattende karakter som de boligsociale indsatser i helhedsplanerne, er det relevant at evaluere disse indsatsernes effekter og virkninger. Det er vigtigt at sætte fokus på spørgsmålet om, hvorvidt indsatserne faktisk virker og om de har haft den ønskede effekt. Indsatser kan være fejlimplementeret, men indsatser kan også have utilsigtede effekter. Desuden kan grundantagelserne for, hvordan en indsats virker vise sig at være fejlagtige, når indsatsen implementeres i virkeligheden.

Alt dette kan være sandt for indsatserne i de boligsociale helhedsplaner. Antagelserne om, hvordan indsatserne virker, kan være fejlagtige i praksis og indsatserne kan generelt have utilsigtede effekter eller bare ikke leve op til forventningerne. Indsatserne kan dog også virke præcist som ønskede og have den forventede og ønskede effekt for effektmålene. Derfor er det vigtigt at evaluere indsatserne. Det er på denne måde, man opnår indsigt i, hvad der virker og hvordan det virker.

Det er ikke kun relevant at evaluere de boligsociale helhedsplaner ud fra et generelt evalueringsrelevans synspunkt, men også fra et samfundsmæssigt synspunkt i den aktuelle kontekst. Med regeringens såkaldte "ghettoplan", sætter regeringen de udsatte boligområder på dagsordenen (Regeringen, 2018). Med denne ghettoplan udtrykker regeringen et ønske om omfattende boligsociale tiltag i de udsatte områder. Det må derfor også være relevant at undersøge de indsatser, der indtil nu har været udført. Derfor laves denne evaluering af de to boligsociale helhedsplaner, der har været implementeret mellem 2009 og 2017 i Gellerupparken og Toveshøj.

2.4. Afgrænsning

Boligsocial Helhedsplan 1 og 2 indeholder 21 indsatser, som hver har sine særskilte succeskriterier og målsætninger. Helhedsplanerne har overordnet set også sine egne succeskriterier og målsætninger. De fulde helhedsplaner er præsenteret i bilag 1 og 2.

Det er valgt at følge udviklingen i boligområdet ud fra de opsatte effektmål i Helhedsplan 2, som er præsenteret nedenfor og i afsnit 2.1.3. Det er valgt at følge disse effektmål, da de repræsenterer Aarhus Kommune og boligforeningernes egne bedste bud på målbare effektmål for boligsociale indsatser i boligområderne i Aarhus Kommune. Effektmålene er også valgt, da de udgør en objektiv måling, der er tilgængelig fra 2006 og frem til i dag.

Effektmålene bliver fulgt i Aarhus Kommunes og boligforeningers boligsociale monitoreringsdatabase, BoSocData. I BoSocData er hvert effektmål operationaliseret til en specifik indikator. Indikatoren er udvalgt af et samarbejde mellem de almene boligforeninger i Aarhus Kommune og Aarhus Kommune selv. Indikatorerne er præsenteret i nedenstående tabel.

Tabel 3: Effektmål og operationaliserede indikatorer i BoSocData

Effektmål og indikatorer i BoSocData	
Effektmål	Indikator
Arbejdsmarkedstilknytning	Andel voksne på arbejdsmarkedet
Ungdomskriminalitet	Andel kriminalitetssigtede unge
Tryghed	Anmeldelsesdata (antal anmeldelser)
Voksensundhed	Andel voksne modtagere af helhedsbaseret overførselsindkomst
Børns trivsel	Skolefravær i 0.-10. klasse Udenfor fritidstilbud (tilføjet til specialets analyse)
Ungdomsuddannelse	Andel 24-årige, der ikke har afsluttet eller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse. Andel unge, der ikke har påbegyndt en ungdomsuddannelse 15 måneder efter afsluttet grundskole (tilføjet til specialets analyse)
Lavindkomstfamilier	Andel børn med økonomisk friplads i daginstitution/SFO
Udsatte børn og unge	Andel unge med dag og døgnforanstaltninger Sociale underretninger (tilføjet til specialets analyse)

De indikatorer, der er beskrevet som tilføjet til specialets analyse er indikatorer, der følges i BoSocData, men som ikke er Aarhus Kommune og Brabrand Boligforenings valgte indikator. Disse indikatorer er tilføjet som et supplement og ikke en erstatning.

Indsatserne i helhedsplanerne er i dette speciale inddelt efter disse effektmål, og hver effektmål undersøges separat.

I nedenstående tabel er udvalgte indsatser fra helhedsplanen fordelt på de otte effektmål. Det er disse indsatser, der evalueres i dette speciale.

Tabel 4: Indsatser i Helhedsplan 1 og 2 fordelt på de otte effektmål

Indsatser i Helhedsplan 1 og 2 fordelt på effektmål	
Arbejdsmarkedstilknytning	Beboerrådgivning Verdenshaverne (Ungdomsuddannelse)
Ungdomskriminalitet	Fritidspatruljen (Ungdomsuddannelse) (Udsatte børn og unge)
Tryghed	Tryghedsvandringer Blokambassadører Foreningsunderstøttelse (Ungdomskriminalitet)
Voksensundhed	Beboerrådgivning Verdenshaverne
Børns trivsel	Fritidspatruljen Foreningsunderstøttelse Beboerrådgivningen
Ungdomsuddannelse	Opkvalificering med Ungdomsskolen Get2Ed Lektiehjælp Virksomhedsskolen Get2Job
Lavindkomstfamilier	Beboerrådgivning (Arbejdsmarkedstilknytning)

Udsatte børn og unge	Fritidspatruljen Foreningsunderstøttelse Beboerrådgivning (Ungdomsuddannelse)
----------------------	--

I ovenstående tabel er 11 ud af de 18 separate indsatser fordelt på de otte effektmål. Disse indsatser er fordelt og udvalgt, da målsætningerne for indsatserne direkte relaterer sig til de specifikke effektmål. Det var ønsket at interviewe projektledere fra alle ovenstående indsatser, men dette har ikke været muligt. Det har kun været muligt at sikre interviews fra projektledere for Lektiehjælp, Blokambassadører, Foreningsunderstøttelse, Fritidspatruljen.

De effektmål, der er angivet i parentes under andre effektmål, er de effektmål, der antages at kunne have en effekt på et andet effektmål. Altså en positiv udvikling i arbejdsmarkedstilknytning kan have en positiv effekt for effektmålet lavindkomstfamilier.

De seks indsatser, der ikke er fordelt i tabellen, er følgende:

- Projektkoordinator for den boligsociale indsats
- Velkomst
- Byggeriets frokostkøkken
- Kommunikationsmedarbejder
- Beboerredaktion
- Foreningernes Hus

Effekten af projektkoordinatoren, Byggeriets frokostkøkken og kommunikationsmedarbejderen undersøges ikke, da der ikke er formuleret specifikke boligsociale mål med disse indsatser ansættelser. Der er udelukkende tale om et generelt løft af aspekter af den boligsociale indsats. Beboerredaktionen er fravalgt, da denne indsats relaterer sig til boligområdet image. Da der ikke er formuleret et effektmål for image i helhedsplanerne, er det valgt at se bort fra indsatser, der er fokuseret på image. Foreningernes Hus er fravalgt, da projektlederen ikke ønskede at deltage i speialet og fordi, at denne indsats minder om indsatsen Foreningsunderstøttelse.

3. Metode

I ovenstående afsnit er specialets "hvad" præsenteret. I følgende afsnit præsenteres specialets "hvordan", altså specialets udvalgte metode til at afdække effekterne af de boligsociale indsatser.

3.1. Evaluering

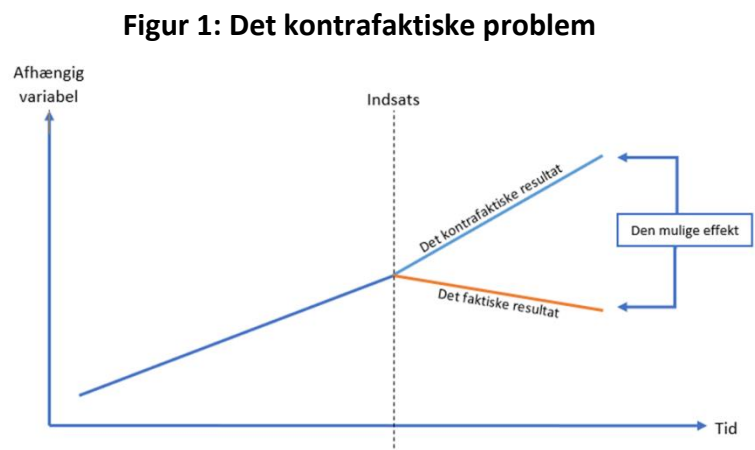
Dette speciale er en evaluering af en række indsatser. Det ønskes både at se på effekter og virkninger, og det stiller nogle krav til specialets metoder, samt sætter nogle designmæssige begrænsninger. Guldstandard-metoden for specialet ville være et ægte eksperiment, hvor beboerne i Gellerupparken og Toveshøj var blevet tilfældigt fordelt i to grupper, hvor den ene gruppe blev udsat for interventionen, de boligsociale indsatser, og den anden gruppe fungerede som en kontrolgruppe (Bryman, 2012 s. 51). Dette har selvfølgelig ikke været muligt for dette speciale.

Et ægte randomiseret kontrolleret forsøg som forklaret ovenfor er kaldt "The Golden Standard" for evidens (Bredgaard m.fl., 2006 s. 73). Lige under denne gyldne standard findes kvasi-eksperimentet, hvor der ikke anvendes randomiserede interventionsgrupper skiftes ud med alternative grupper (Ibid.). I dette speciale anvendes en form for kvasi-eksperiment, hvor beboerne i Gellerupparken og Toveshøj er interventionsgruppen og Aarhus Kommune som helhed er kontrolgruppen. Der foretages målinger på både interventionsgruppen og kontrolgruppen før og efter interventionen. Disse målinger er foretaget gennem den boligsociale monitoreringsdatabase, Bo-SocData. Dette kvasi-eksperiment er valgt, da det vil være muligt at følge udviklinger i Gellerupparken og Toveshøj og isolere effekter ved at sammenligne udviklingen i boligområdet med udviklingen i hele Aarhus Kommune. Dette burde isolere effekter af indsatser, der specifikt er implementeret i boligområdet, da udviklingen i kontrolgruppen repræsenterer summen af effekterne af alle indsatser i kommunen, hvor udviklingen i Gellerupparken og Toveshøj kun er udtryk for effekter, der er udført i dette område. Ved at sammenligne de to udviklinger kan der også, til en vis grad, kontrolleres for kommunale, regionale eller nationale indsatser, da disse indsatsers effekt også burde være til stede i Aarhus Kommunes udvikling. Dette kvasi-eksperiment kan udelukkende forsøge at isolere en sum af effekter af de indsatser, der er udført i Gellerupparken og Toveshøj, og kan ikke anvendes til at sige noget om specifikke indsatsers effekter.

Der anvendes desuden en grad af reflektiv kontrol, hvor beboerne i boligområdet agerer både kontrolgruppe og interventionsgruppe. Dette gøres ved at se på udviklingen i effektmål fra før interventionens start til umiddelbart efter interventionens slutning. Kontrolgruppen er derved beboerne før interventionen.

Det er ikke problemfrit at anvende denne form for kvasi-eksperiment og reflektiv kontrol. Da der ikke er tale om et ægte eksperiment, kan specialets interne validitet og reliabilitet bringes i tvivl (Bryman, 2012 s. 51). Det kan være svært at bevise en kausalitet mellem indsatser og effekter, når der ikke er en ægte kontrolgruppe og det er noget nært umuligt at kontrollere for alle variabler, der kan have en effekt på beboerne. Det kan også være svært at afdække den fulde effekt af en indsats grundet det kontrafaktiske problem (Bredgaard, Drejer og Nielsen, 2016 s. 289). Det kontrafaktiske problem dækker over den kontrafaktiske effekt, der kunne have været, hvis interventionen ikke havde fundet sted (Ibid.). Det er umuligt at afdække denne effekt ved reflektiv kontrol. Derfor er det heller ikke muligt at konkludere præcis hvor stor en effekt en given intervention har.

I figur 1 til højre, kan det kontrafaktiske problem ses. Det ses her, at den afhængige variabel er stigende. Efter indsatsen er indført, sker der et fald i den afhængige variabel. Dette skaber det faktiske resultat. Da den afhængige variabel var stigende før indsatsen, kan det antages, at den afhængige variabel fortsat ville have steget, hvis indsatsen ikke blev indført. Den faktiske målbare effekt er forskellen mellem starttidspunktet for indsatsen og det faktiske resultat. Den

kontrafaktiske effekt er derimod den mulige effekt som interventionen har haft, set i forhold til det kontrafaktiske resultat, som muligvis ville have været det faktiske resultat, hvis interventionen ikke havde eksisteret. I dette speciale vil den mulige effekt fra det kontrafaktiske resultat generelt ikke medtages, da denne effekt som nævnt ikke kan redegøres for med sikkerhed. Da effektmålene tidligst har data fra år 2006, vil det antages, at det kontrafaktiske resultat er nogenlunde lig starttidspunktet for interventionen for de indsats, der blev indført med helhedsplan 1, som trådte i kraft i 2009. For de indsats, der blev indført i 2014 med helhedsplan 2, kan der gisnes om det kontrafaktiske resultat ud fra den tilgængelige data fra 2006 til 2014. Der vil dog ikke konkluderes endelige effekter ud fra kontrafaktiske resultater.

Evalueringen i dette speciale er todelt. Der foretages både en generel effektevaluering og en virkningsevaluering af de udvalgte indsats. Disse to typer af evaluering kan forsøge at give svar på de boligsociale helhedsplaners succes på hver sin måde. I de følgende afsnit præsenteres de to metoder og metodernes anvendelse i dette speciale.

3.1.1. Effektevaluering

Effektevaluering handler dybest set om kausalitet (Bredgaard, Drejer og Nielsen, 2016 s. 288). Effektevaluering har sine rødder i de naturvidenskabelige ægte eksperimenter, hvor der kontrolleres for ethvert andet forhold, der kan påvirke forbindelsen mellem indsats og effekt (Ibid.).

Effektevaluering er altså den klassiske årsag-virkningstilgang til evaluering. Til forskel fra målopfølgelsesevaluering, hvor en række succeskriterier eller mål for en given indsats kan tjekkes af på en tjekliste, forsøger effektevaluering af isolere andre virkemidler, der kunne have påvirket effekten.

I dette speciale anvendes effektevaluering på et overordnet niveau til at undersøge den udvikling, som Gellerupparken og Toveshøj er gennemgået. Som nævnt ovenfor, anvendes der reflektiv kontrol og et kvasi-eksperiment til dette.

For at styrke årsag-virkningssammenhængen anvendes effektevaluering i samspil med virkningsevaluering. Dette er valgt, da effektevalueringen ikke kan afdække effekter af specifikke indsats, men kun en sum af alle indsatsers effekt.

3.1.2. Virkningsevaluering

Virkningsevaluering udsprang som en kritik af den eksperimentelle evaluering og er ofte kaldet realistisk eller teoribaseret evaluering (Bredgaard, Salado-Rasmussen og Sieling-Monas, 2016 s. 331, 339). Virkningsevaluering handler om at opstille eksplicitte antagelser om, hvad der fungerer for hvem under hvilke omstændigheder, for derefter at evaluere om disse antagelser kan underbygges empirisk (Ibid. s. 331). Disse eksplicitte antagelser udformes som såkaldte programteorier, der udforsker den virkning, som indsatsen forventes at have (Ibid.). Virkningsevaluering er ofte kaldet teoribaseret evaluering, da programteorier ofte er baseret på eksisterende teori. Virkningsevaluering kan derfor bruges til at evaluere indsatser og eksempelvis afdække implementeringsproblemer ved indsatserne. Hvis et led i en programteori ikke følges i praksis, kan dette forårsage, at en indsats ikke får den ønskede effekt. På denne måde kan teorifejl også afdækkes, hvis indsatsen er succesfuld, men ikke følger den opstillede programteori.

I dette speciale anvendes virkningsevaluering på fire af de 12 udvalgte indsatser, som er fordelt over de otte effektmål. Der er opstillet programteorier for hver af de fire indsatser, der indeholder eksplicitte antagelser om, hvordan indsatsen burde udføres for at opnå den ønskede effekt for de relevante effektmål.

De opstillede programteorier er baseret på forskellige teoretiske grundlag, helhedsplanernes egne antagelser og generelle logiske slutninger. Specialets opstillede programteorier og analyserne heraf, er præsenteret i afsnit 4.

Da analyserne af effektmålene indeholder virkningsevalueringerne, er virkningsevalueringerne foretaget og præsenteret før effektevalueringerne, der udgør analyserne af effektmålene. Virkningsevalueringerne er præsenteret i afsnit 4 og effektevalueringerne er præsenteret i afsnit 5.

3.2. Videnskabsteori

Som beskrevet ovenfor, anvender dette speciale både effekt- og virkningsevaluering. Begge evalueringstyper anvendes, da disse evalueringstyper kan give svar på forskellige ting. Effektevalueringen kan give svar på det umiddelbart observerbare, som i dette speciale er udviklingen i effektmålene. Virkningsevalueringen kan give svar på spørgsmålet om, hvordan indsatserne påvirker en eventuel udvikling i effektmålene. Det er vurderet, at begge evalueringstyper kan anvendes i et forsøg på at komme så tæt som muligt på en form for sandhed. Sandheden er altså niveaudelt og indeholder mere end det, der blot umiddelbart kan observeres.

Ligesom det antages, at sandheden ikke kun kan afdækkes gennem observationer, antages det også, at sandheden og virkeligheden er noget, der eksisterer adskilt fra observatører. De boligsociale indsatser har en effekt, og den effekt eksisterer uanset om den observeres eller ej. Undersøgelser er dog ikke uden fejl, og denne evaluering er som alle andre begrænset af observatørens viden. Det er muligt at opnå ny viden gennem evalueringen, men det er ikke muligt at evaluere elementer, som observatøren ikke ved eksisterer. Denne evalueringens resultat vil derfor bære præg af observatørens viden. Indsatser, der ikke er en del af helhedsplanerne kan derfor have en effekt, som ikke undersøges i dette speciale. Udover at være begrænset af observatørens viden, er evalueringens resultater også begrænset af og begrænset til den kontekst, som evalueringen foretages i.

Det antages ikke, at evalueringens resultater problemfrit kan anvendes på andre boligområders anvendelse af lignende indsatser eller Gellerupparken og Toveshøj fremtidige anvendelse af boligsociale indsatser. Evalueringen kan kun med sikkerhed komme nær sandheder i den kontekst, som evalueringen er foretaget i.

Metodologien er en form for abduktion. Der arbejdes til en vis grad induktivt og til en vis grad deduktivt, men de opstillede programteorier er i høj grad hypoteser, der skal testes i praksis.

Bryman lægger fokus på, at evaluerings research med fordel tager udgangspunkt i kritisk realisme (Bryman, 2012 s. 57). I ovenstående er dette speciales videnskabssteoretiske ståsted præsenteret, og dette ståsted stemmer overens med Jan Holm Ingemanns fremlægning af kritisk realisme (Ingemann, 2013 s. 88-97).

3.3. Specialets data

For at foretage effekt- og virkningsevalueringerne anvender dette speciale både kvantitativ og kvalitativ data. Den kvantitative data består blandt andet af registerdata på de otte effektmål for de boligsociale indsatser og Brabrand Boligforenings selvrapporterede succeskriterier for indsatserne. Den kvalitative data består af interviews med udvalgte indsatsers daværende projektledere. I de følgende afsnit gennemgås den anvendte data.

3.3.1. Kvantitativ data

Den kvantitative data i dette speciale er tredelt. Der anvendes registerdata fra BoSocData, succeskriterier fra Landsbyggefonden og anmeldelsesdata fra Østjyllands Politi.

3.3.1.1. BoSocData

BoSocData er Aarhus Kommune og Danmarks Almene Boligers (BL) 5. kreds' boligsociale monitoreringsdatabase. Databasen driftes af Magistratsafdeling for Sociale Forhold og Beskæftigelse i Aarhus Kommune.

BoSocData indeholder data på en række indikatorer, hvoraf ti anvendes i dette speciale. Otte af de anvendte indikatorer er de indikatorer, som Aarhus Kommune og BL's 5. kreds i samarbejde har udvalgt som indikatorer for de otte effektmål i Helhedsplan 2. Disse otte indikatorer udgør derved de to aktørers bedste bud på en tilgængelig og retvisende indikator for hvert effektmål. De otte indikatorer suppleres i dette speciale af to yderligere indikatorer for to af effektmålene.

Selvom, at disse indikatorer burde udgøre den bedste tilgængelige indikator, betyder dette ikke, at indikatorerne er perfekte. Den valgte indikator for effektmålet voksensundhed er andel voksne modtagere af helbredsbetingsbetet overførselsindkomst. Validiteten i denne indikator kan diskuteres, da indikatoren ikke nødvendigvis viser andelen af voksne, der har problemer med helbredet. Der kan heller ikke altid sættes lighedstegn mellem dårlig sundhed og helbredsbetingsbetet overførselsindkomst, ligesom der omvendt ikke kan sættes lighedstegn mellem et sundt individ og det faktum, at denne ikke modtager helbredsbetingsbetet overførselsindkomst.

Indikatoren for effektmålet børns trivsel er skolefravær. Denne indikator kan også have validitetsproblemer, da skolefravær kan skyldes mange ting, og ikke nødvendigvis betyder, at barnet mistriives. I denne indikator ville et barn, der har været på skiferie i skoleperioden slå ud som et barn,

der mistrives, hvorimod et barn, der ikke har været på ferie i skoleperioden, men som faktisk mistrives ikke nødvendigvis vil registreres som et barn, der mistrives.

Skolefravær suppleres i dette speciale derfor med andel børn og unge udenfor fritidstilbud.

Der findes data på de fleste effektmål tilbage til 2006 og 2007. Data for andelen af 24, der ikke har og ikke er i gang med en ungdomsuddannelse (UU24) findes kun for årrækken 2013 til 2018.

Dette betyder, at det kontrafaktiske problem er størst og den interne validitet er mindst for UU24, da det kan være problematisk at afdække effekter, når der ikke kan laves en reliabel tendenslinje for de to indikatorer.

I tabel 5 er de otte effektmål og effektmålenes indikatorer præsenteret.

Tabel 5: Effektmål og indikatorer i BoSocData

Effektmål og indikatorer i BoSocData	
Effektmål	Indikator
Arbejdsmarkedstilknytning	Andel voksne udenfor arbejdsmarkedet
Ungdomskriminalitet	Andel kriminalitetssigtede unge
Tryghed	Anmeldelsesdata (antal anmeldelser)
Voksensundhed	Andel voksne modtagere af helhedsbaseret overførselsindkomst
Børns trivsel	Skolefravær i 0.-10. klasse Andel børn og unge udenfor fritidstilbud
Ungdomsuddannelse	Andel 24-årige, der ikke har afsluttet eller ikke er i gang med en ungdomsuddannelse (UU24) Andel unge, der ikke har påbegyndt en ungdomsuddannelse 15 måneder efter afsluttet grundskole (UU15)
Lavindkomstfamilier	Andel børn med økonomisk friplads i daginstitution/SFO
Udsatte børn og unge	Andel unge med dag og døgnforanstaltninger Sociale underretninger

Alle indikatorer i BoSocData er månedsbaseret, men specialet anvender data for hvert år. Dette er udregnet som et gennemsnit gennem alle måneder. Tæller og nævners gennemsnit for hvert år er derefter brugt til at beregne andel, som er det tal, der anvendes i analyserne.

Der anvendes også data på til- og fraflyttere i boligområdet. Denne data er også månedsbaseret og det anvendte tal i analyserne er beregnet på samme måde som beskrevet ovenfor. Her skal det

bemærkes, at tallet derfor kan indeholde den samme person flere gange, hvis denne er flyttet ind og ud af boligområdet flere gange i løbet af et år.

Det er valgt at anvendes årsgennemsnit på denne måde, da det ikke ville være retvisende at anvende en enkelt måneds data til at repræsentere hvert år.

3.3.1.2. Anmeldelsesdata

Som beskrevet i ovenstående afsnit om BoSocData, indeholder denne database i forvejen anmeldelsesdata. I perioden for specialets start, og det foretagne dataudtræk, var denne anmeldelsesdata dog begrænset. Det blev derfor valgt at søge om aktindsigt i anmeldelsesdata fra Østjyllands Politi.

Specialets anmeldelsesdata indeholder en optælling af initiativsager, sager om alvorlig og almindelig straffelov og urohændelser mellem 2007 og 2018.

De fire anmeldelsestyper sammenlægges til én samlet score, der vægter kriminalitetstyperne. Dette er valgt, da et fald i sager om alvorlig straffelov er mere betydningsfuld end et lignende fald i sager om almindelig straffelov.

Hver sag om alvorlig straffelov er derfor vægtet til 2, hver sag om almindelig straffelov er vægtet til 0,50, hver sag om urohændelser er vægtet til 0,75 og initiativsager er vægtet til 0,25.

De fulde antal sager kan ses under analysen af tryghed i afsnit 5.7.

3.3.1.3. Succeskriterier

Brabrand Boligforening rapporterede succeskriterier for indsatserne i Helhedsplan 2 til Landsbyggefonden mellem 2014 og 2017. Disse succeskriterier er opsat af Brabrand Boligforening selv, og det er Brabrand Boligforening selv, der har stået for at måle på succeskriterierne. Specialet har opnået adgang til succeskriterierne gennem en aktindsigt hos Landsbyggefonden.

Der er udarbejdet mindst ét succeskriterium til hver af de udvalgte indsatser. Dog er der ikke udarbejdet succeskriterier for Lektiehjælp, Verdenshaverne eller Opkvalificering med Ungdomsskolen i 2014. Succeskriterierne for disse indsatser rapporteres først fra 2015.

Alle succeskriterier har et forventet mål og et faktisk opnået tal. De forventede mål og de faktisk opnåede tal, bruges begge i analysen, da det forventede mål indikerer Brabrand Boligforenings egne forventninger til effekten og succes af indsatsen, hvor det opnåede tal viser, hvor stor en succes indsatsen faktisk havde. Justerede forventninger kan eksempelvis være udtryk for, at en indsats ikke er lige så effektiv som det først var antaget eller kan fremhæve generelle implementeringsproblemer med indsatserne.

Ikke alle succeskriterier går igen for alle årene mellem 2014 og 2017. Blandt andet succeskriterierne for Get2Ed og Get2Job skifter gennem årene.

Denne mangel på konsekvente succeskriterier kan påvirke analysens resultater, da de skiftende succeskriterier ikke nødvendigvis måler helt det samme. Nogle succeskriterier kan være skiftet grundet et originalt fejlagtigt succeskriterium eller problemer med målinger. Det er dog ikke forklaret, hvorfor succeskriterierne skifter.

De fulde succeskriterier kan findes i bilag 3.

3.3.2. Kvalitativ data

Den kvalitative data i dette speciale består af fire interviews med tre tidligere projektledere for indsatserne i helhedsplanerne. Det var ønsket at foretage interviews med alle projektledere for de 12 udvalgte indsatser, der er beskrevet i afsnit 2.4.

Da næsten alle projektledere fra helhedsplan 2 blev opsagt i slutning af projektet, har der været udfordringer med at få kontakt til de tidligere projektledere. Brabrand Boligforening blev kontak- tet med henblik på at interviewe projektlederne for indsatserne, men boligforeningen ønskede ikke at udlevere kontaktinformation eller navne på hverken de opsagte projektledere eller de to projektledere, der stadig er ansatte i Helhedsplan 3. Brabrand Boligforening henviste dog til den tidligere boligsociale leder, Henning Winther. Henning Winther fremsendte en liste over de tidli- gere projektledere. Ni relevante projektledere blev kontaktet, hvoraf fem vendte tilbage på hen- vendelsen. To af de projektledere, der besvarede forespørgslen om interview ønskede ikke at del- tage. De tre øvrige projektledere, der besvarede forespørgslen, sagde ja til at deltage. De reste- rende projektledere besvarede ikke forespørgslen.

De tre projektledere, der ønskede at deltage i specialet, er følgende:

- Ulla Bording Jørgensen, projektleder for Lektiehjælp og Blokambassadører
- Wissal El-Arid, projektleder for Foreningsunderstøttelse
- Gordon Roberts, projektleder for Fritidspatruljen

Herudover har den tidligere boligsociale leder Henning Winther godkendt citater til specialet om- handlende Virksomhedsskolen og Tryghedsvandring.

De tre projektledere indgik i et telefonisk semistruktureret interview. Interviewene tog udgangs- punkt i de opsatte programteorier for indsatserne, der er præsenteret i specialets afsnit 4. De fulde interviewguides kan findes i bilag 4.

4. Indsatserne i helhedsplanerne

I de følgende afsnit er programteorierne for fire af de elleve indsatser præsenteret. Som nævnt ovenfor har det kun været muligt at sikre interviews med projektlederne for fire af indsatserne. Derfor foretages der kun virkningsevaluering af disse fire indsatser i følgende afsnit.

De resterende syv udvalgte indsatser er dog stadig inddraget i følgende afsnit. Fem af indsatserne er analyseret i afsnit 4.5. på baggrund af de selvrappede succeskriterier for hver af indsat- serne. Disse indsatser er Beboerrådgivningen, Verdenshaverne, Get2Ed, Get2Job og Opkvalifice- ring med Ungdomsskolen (OCN).

Der er to af de udvalgte indsatser, der ikke kunne analyseres, da disse indsatser ikke blev udført under hele helhedsplanen. Disse to indsatser er Virksomhedsskolen og Tryghedsvandring. Dette er forklaret nærmere i henholdsvis afsnit 5.8.2. og afsnit 5.7.2.

Programteoriene i dette speciale er udformet ved hjælp af en blanding af induktion og deduktion. Det induktive element består i, at programteoriene tager udgangspunkt i beskrivelserne af indsatserne, indsatsernes mål og indhold fra helhedsplanerne. Det deduktive element består i udformningen af moderatorer for indsatserne, altså de elementer eller kontekster, der antages at skulle være til stede for, at indsatsen forløber som beskrevet i helhedsplanerne.

Programteoriernes opbygning tager udgangspunkt i Bredgaard, Salado-Rasmussen og Sieling-Monas udlægning af programteorier (Bredgaard, Salado-Rasmussen og Sieling-Monas, 2016 s. 353)

Programteoriene er udtænkt som rutediagrammer, der viser underliggende mekanismer, moderatorer og kortsigtede resultater (output), der skal medføre, at aktiviteten resulterer i det ønskede langsigtede mål (outcome).

Hver programteori er delt op i følgende seks elementer:

- Målgruppe
- Aktivitet
- Mekanisme
- Moderator
- Output
- Outcome

Programteoriene tager, som beskrevet, hovedsageligt udgangspunkt i helhedsplanerne, da målgruppe, aktivitet, mekanisme, output og outcome er beskrevet af helhedsplanerne. Da det er helhedsplanernes forventning, at aktivitetens mekanisme vil føre til et bestemt output og outcome for målgruppen, er det forsøgt at finde de moderatorer, der skal være til stede for, at aktiviteten resulterer i det ønskede output og outcome. Det er derfor forsøgt at finde teorier og empiri, samt generelle logiske slutninger, der kan afdække mulige moderatorer for aktiviteterne. Det antages, at hvis disse moderatorer er til stede, så vil aktiviteten og mekanismen i høj grad resultere i det ønskede resultat. Da dette er baseret på teoretiske slutninger, er det dog ikke sikkert, at programteoriene og moderatorerne faktisk holder stik i praksis. Det forsøges at teste programteoriene i virkeligheden, for derved at be- eller afkræfte de antagelser om indsatsen, der var teoretiseret.

I afsnit 4.1. til afsnit 4.4. er specialets programteorier præsenteret og derefter analyseret.

4.1. Fritidspatruljen

Fritidspatruljen er en indsats, der berører effektmålene for børns trivsel, udsatte børn og unge og ungdomskriminalitet.

Målgruppe

Fritidspatruljens aktiviteters primære målgruppe er børnene i Gellerupparken og Toveshøj.

Aktivitet

Den primære aktivitet i Fritidspatruljen er at skabe meningsfulde aktiviteter og lege for boligområdets børn og unge.

Mekanisme

Mekanismen i Fritidspatroljen er at erstatte børnenes kedsomhed med lege og aktiviteter.

Moderator

På baggrund af to artikler fra videnskab.dk, Det Kriminalpræventive Råd, Center for Boligsocial Udvikling (CFBU) og Center for Alternativ Samfundsanalyse (CASA) er der fundet tre moderatorer for en indsats som Fritidspatroljen.

Til Videnskab.dk udtaler Stine Liv Johansen, ph.d. og Lektor ved Institut for Kommunikation og Kultur på Aarhus Universitet, at leg kræver tid, ro og rammer (Johansen, 2013). Johansen udtaler, at børn kræver plads til selv at sætte gang i lege og samtidig til at blive ved med at lege indtil de selv ønsker at stoppe (Ibid.).

I en anden artikel til Videnskab.dk udtaler Stine Liv Johansen, at voksen- og formelstyret leg modvirker en kreativ udvikling, hvorimod fri leg styrker de kreative processer (Ebdrup, 2014).

Om fritidsaktiviteter til sårbare børn og unge skriver Det Kriminalpræventive Råd, at det er vigtigt, at børn selv er involveret i planlægningen af aktiviteter, og at det også er vigtigt, at børnenes forældre bakker op om indsatsen (Christiansen, UÅ-a).

Vigtigheden af forældreopbakning påpeges også af CBU i undersøgelsen Unge, Sport og Kriminalitet, hvor CBU konkluderer, at forældreopbakning og -engagement er vigtigt for at fastholde unge i en sportsklub. Selvom, at Fritidspatroljen ikke er en sportsklub, er det dog muligt, at forældreopbakning stadig er vigtigt for, at børnene deltager i indsatsen.

CASA peger desuden også på vigtigheden af, at forældre støtter op om de unges fritidsaktiviteter i deres undersøgelse Unge og Fritidsaktiviteter (Malmgren m.fl., 2012. s. 116).

På baggrund af disse udtalelser opstilles programteoriens tre moderatorer:

- Medbestemmelse – børnene skal inddrages i beslutningen om, hvad der skal leges
- Ingen bagkant – børnene skal kunne køre sig selv træt af leg
- Forældreopbakning – forældre skal støtte op om børnenes deltagelse i indsatsen.

Output

Det kortsigtede resultat er, at børn bruger mere tid på aktiviteter og lege og mindre tid på hærværk.

Outcome

Det langsigtede resultat er, at ungdomskriminaliteten sænkes, andelen af udsatte børn og unge sænkes og børns trivsel stiger.

4.1.1. Analyse

Fritidspatroljens tidligere projektleder, Gordon Roberts, blev interviewet i forbindelse med dette speciale. Formålet med interviewet var at afdække, hvordan Fritidspatroljen virkede med afsæt i

den opstillede programteori. Antagelserne om, hvordan indsatsen burde have været udført for at opnå det ønskede resultat er altså testet i praksis.

Den opstillede programteori ser således ud:

Figur 2: Programteori for Fritidspatroljen

Målgruppe	Indsats	Mekanisme	Moderator	Output	Outcome
Børn og unge Unge 15-18 år	Fritidspatroljen	Skabe meningsfulde lege og aktiviteter frem for kedsomhed	Medbestemmelse Ingen bagkant Forældreopbakning	Mere tid brugt på aktiviteter og mindre tid brugt på hærværk	Ungdomskriminalitet Udsatte børn og unge Børns trivsel

Det antages altså, at den mekanisme, der beskrives i helhedsplanerne, vil fungere og resultere i det ønskede output og outcome, hvis:

- Børnene har en vis medbestemmelse over aktiviteter og lege
- Der ikke er en hård bagkant på aktiviteter og lege
- Forældrene bakker op om Fritidspatroljen som helhed

De hurtige svar fra Gordon Roberts på dette er, at Fritidspatroljen ikke opfylder de to første moderatorer. Gordon Roberts fortæller, at Fritidspatroljens instruktører udlæres i og undervises i, hvilke aktiviteter, de skal lave med børnene (bilag 5 s. 115 og 116). Desuden var der en bagkant på aktiviteterne, der hed to timer, tre dage om ugen (bilag 5 s. 117).

Gordon Roberts udtaler, at forældrene bakkede op om Fritidspatroljen og endda deltog i nogle af legene og aktiviteterne (bilag 5 s. 117 og 118).

Ifølge programteorien burde Fritidspatroljen ikke fuldt ud opnå den forventede og ønskede effekt, da kun én af de antaget moderatorer er opfyldt.

Ifølge Gordon Roberts er dette dog ikke nødvendigvis tilfældet. Gordon Roberts udtaler følgende om Fritidspatroljen:

"De første mange år, indtil 2015-2016, kunne vi bare møde op et eller andet sted og efter et kvarter havde vi 30 børn" (bilag 5 s. 118).

Dette er reflekteret i de selvrapporterede succeskriterier for Fritidspatroljen, der viser et gennemsnitligt antal deltagere i 2014 på 31 pr. gang.

Tabel 6: Fritidspatruljens succeskriterier

Fritidspatruljen					
		2014	2015	2016	2017
Gennemsnitligt antal deltagere/besøgere pr. gang	Forventet	20	30	30	20
	Opnået	31	29	20	14
Ansatte instruktører	Forventet	15	13	13	12
	Opnået	13	13	7	9

Ifølge Gordon Roberts var Fritidspatruljen altså succesfuld i forhold til at aktivere børn med aktiviteter og lege, i hvert fald frem til 2016. Gordon Roberts udtalte følgende omkring nedturen i antallet af deltagere:

"I slutningen af 2016 og i starten af 2017, havde vi svært ved at komme op på 15 (deltagende børn)." (bilag 5 s. 118)

Gordon Roberts mener, at faldet i antal deltagere skyldes, at området generelt blev bedre og at børnene i højere grad havde travlt med blandt andet foreningsliv.

" (...) det var fordi, at området var ved at blive til en succes. Børnene lavede alt muligt andet. De var med i foreninger, de gik til lektiecafe, de gik i SFO, som de ikke gjorde i 2009 og 2010." (bilag 5 s. 118).

Gordon Roberts mener altså, at indsatsen var succesfuld i at få børnene til at deltage i aktiviteter og lege frem til 2016, hvorefter foreningslivet i området blev styrket i en sådan grad, at Fritidspatruljen kun kunne tiltrække de børn, der ikke kunne indgå i de øvrige foreninger:

"Vi oplevede så, at de børn vi havde fat i til sidst, det var traumatiserede børn. Det var dem, der ikke kunne fungere i SFO og blev smidt ud af hver eneste forening, de gik med i.", " (...) det var ikke bare børn, der ville havde det sjovt, det var børn, der ville spytte på dem og stjæle fra dem og kalde dem alt muligt" (bilag 5 s. 118).

Hvad Gordon Roberts her siger, kunne tyde på, at foreningslivet "skummede fløden" ved at tiltrække de velfungerende børn og unge, så de udsatte børn blev overladt til fritidspatruljen. Gordon Roberts udtalte følgende om den opgave, som Fritidspatruljen stod tilbage med:

"Det blev en anden opgave, som jeg mener er en professionel opgave. Det kan man ikke klare som 15-årig." (bilag 5 s. 118).

For at opsummere Gordon Roberts udtalelser, var Fritidspatruljen meget succesfuld i at tiltrække børn til deres aktiviteter, indtil foreningslivet overtog fritidsaktiviteterne for en stor mængde børn. De børn der fremover deltog i Fritidspatruljen var udsatte børn, der forårsagede problemer.

Dette kunne tyde på, at Fritidspatruljen var succesfuld til en vis grad, men at Fritidspatruljen også havde sine mangler.

Gordon Roberts udtalelser tyder også på, at Fritidspatruljen mest af alt fungerede som en stand-in for foreningslivet, indtil foreningslivet blev stærkt nok til selv at tiltrække børnene. Gordon Roberts udtaler, at Foreningslivet tog over for børnene, ikke at børnene opnåede nogle kompetencer, der gjorde, at de kedede sig mindre og derved lavede mindre hærværk. Det er muligt, at børnene udskiftede kedsomhed med aktiviteter, men dette skete umiddelbart kun tre dage om ugen i to timer. Det er muligt, Fritidspatruljen ikke havde en effekt på de tidspunkter og dage, hvor indsatsen ikke blev udført.

Med udtalelserne om, at de børn, der deltog i Fritidspatruljen efter 2016 spyttede efter og stjal fra instruktørerne, kunne det tyde på, at Fritidspatruljen ikke har været fuldt ud succesfuld i at erstatte problematisk opførsel blandt en del af området mest problematiske. Som Gordon Roberts udtaler, har 15årige fritidsjobbere simpelthen ikke de nødvendige kompetencer til at håndtere den målgruppe.

4.1.1.1. Revideret programteori

Den største problematik, der nævnes om Fritidspatruljen var, at de børn, der benyttede patruljen til sidst, var for problematiske til at blive håndteret af gruppe unge fritidsjobbere. De krævede instruktører, der havde faktiske pædagogiske kompetencer. Gordon Roberts udtalte, at hvis Fritidspatruljen skulle have fortsat, kunne den agere som et supplement til pædagogerne i blandt andet SFO (bilag 5 s. 118).

En ny moderator for indsatsen antages derfor at være, at der skal være instruktører til stede, der har kompetencer til at håndtere problematiske børn.

Da Fritidspatruljen primært blev udført tre dage om ugen i to timer, kan dette medføre en form for pres for at deltage på bestemte tidspunkter, og det medfører også, at Fritidspatruljen bliver et fritidstilbud på lige fod med foreningslivet efter skole. Det kunne styrke indsatsen, at lave den til en indsats, der blev udført hver dag, fra børnene kommer hjem fra skole til om aftenen. Dette vil betyde, at indsatsen bliver meget mere ressourcekrævende, men vil også betyde, at indsatsen kan sikre, at børnene ikke har "down-time" mellem foreningsaktiviteter, hvor de ikke har noget at lave.

Moderatoren 'ingen bagkant' bør derfor ændres til, at indsatsen optimalt set skal udføres dagligt, uden hård bagkant.

4.2. Lektiehjælp

Lektiehjælp er en aktivitet, der berører effektmålet for ungdomsuddannelse.

Målgruppe

Målgruppen for lektiehjælp er foreninger, der tilbyder lektiehjælp.

Aktivitet

Aktiviteten i Lektiehjælp er at opkvalificere og synliggøre den lektiehjælp, der allerede eksisterer i boligområdet og sørge for, at flere folk bliver klar over, at lektiehjælpstilbud eksisterer. Aktiviteten skal også sørge for, at lektiehjælpsaktiviteter ikke lukker sig om sig selv.

Mekanisme

Mekanismen er, at foreningerne opnår indsigt i, hvordan de kan blive mere organiserede.

Moderator

Moderatorerne for Lektiehjælp er generelt baseret på logiske slutninger om, hvad der skal være til stede for, at en foreningsunderstøttende indsats bedst kan yde støtte til foreninger i et område som Gellerupparken og Toveshøj.

Hvis en foreningsunderstøttende indsats skal være succesfuld, må denne indsats formodentligt have de nødvendige ressourcer til at kunne udøve indsatsen på et passende niveau. Desuden kan foreninger have brug for økonomisk støtte til at blive stablet på benene, eller til at udvide foreningens lektiehjælp. Hvis foreninger skal undgå at lukke sig om sig selv, kan nogle foreninger have brug for økonomisk støtte eller andre ressourcer, eksempelvis en øget mængde af frivillige lektiehjælpere.

En frivillig lektiehjælpsforening i Gellerupparken og Toveshøj vil formodentligt ikke have de samme udfordringer som en frivillig lektiehjælpsforening i et mindre udsat boligområde. Det forventes derfor, at yderne af lektiehjælpsunderstøttelse skal have en forståelse for den specielle kontekst, som foreningerne befinder sig i.

Med denne forståelse for foreningernes situation må løsninger på foreningernes problematikker ikke blive standardløsninger, hvor alle foreninger skæres over én kam.

De tre moderatorer for Lektiehjælp er på baggrund af ovenstående antagelser følgende:

- Ressourcer – dog ikke kun økonomiske ressourcer i form af eksempelvis puljemidler
- Forståelse – der skal være forståelse for den specielle situation som foreningerne er i
- Individuelle løsninger – specielle situationer kræver specielle løsninger

Output

Det kortsigtede resultat er, at foreningernes lektiehjælp bliver bedre og færre børn og unge falder fra på ungdomsuddannelserne.

Outcome

Det langsigtede resultat er, at flere unge kan færdiggøre en ungdomsuddannelse og færre unge kommer ind i en kriminel løbebane.

4.2.1. Analyse

Lektiehjælp, også kaldet lektiehjælpsunderstøttelse, er en indsats, der primært fokuserer på effektivitet i ungdomsuddannelse. Lektiehjælp er en specificeret udgave af foreningsunderstøttelse. I denne indsats fokuseres der specifikt på at understøtte lektiehjælpsaktiviteter i de foreninger i boligområdet, der tilbyder lektiehjælp.

Projektlederen for Lektiehjælp var Ulla Bording Jørgensen, som er blevet interviewet om Lektiehjælp til dette speciale med udgangspunkt i den opstillede programteori.

Programteorien for lektiehjælp er meget lig programteorien for Foreningsunderstøttelse, da Lektiehjælp essentielt er en mere specifik udgave af Foreningsunderstøttelse. Det antages derfor, at det er den samme mekanisme og de samme moderatører, der gør sig gældende.

Figur 3: Programteori for Lektiehjælp

Målgruppe	Indsats	Mekanisme	Moderator	Output	Outcome
Foreninger, der tilbyder lektiehjælp	Lektiehjælpsunderstøttelse	Foreninger opnår indsigt i, hvordan de bliver bedre organiseret	Ressourcer Forståelse Individuelle løsninger	Forbedret lektiehjælp, færre unge, der falder fra uddannelse	Flere gennemfører ungdomsuddannelse

I ovenstående programteori kan det ses, at de moderatører, som det antages, at Lektiehjælp skal opfylde for at opnå det ønskede resultat, er følgende:

1. Ressourcer i bred forstand. De ressourcer som foreningerne har brug for til at udøve succesfuld lektiehjælp.
2. Forståelse for de specielle situationer, som foreningerne er i.
3. Individuelle løsninger, der fokuserer på foreningernes faktiske behov.

Der er så to spørgsmål, der skal besvares. Har Lektiehjælp fulgt de antaget moderatører og har indsatsen været succesfuld?

Ifølge projektlederen for indsatsen, opfylder Lektiehjælp moderatørerne til en vis grad.

Projektlederen udtale, at der var nogle problemer i forhold til ressourcer. En forening havde ønsket nogle computere til deres lektiehjælp, men dette kunne ikke efterleves (bilag 6 s. 122). Derudover fortæller projektlederen, at det var et ønske at anvende et stort fælleslokale til foreningernes lektiehjælp og samle nogle af foreningernes lektiehjælp under samme tag. Dette var dog ikke muligt (bilag 6 s. 122).

Projektlederen udtaler dog også, at hun var i stand til at stand til at skaffe ressourcer til foreningerne i form af frivillige lektiehjælpere, men dog ikke lige så mange, som hun ønskede at få rekrutteret. Projektlederen udtalte følgende:

"Jeg lavede på flere tidspunkter nogle opslag, som jeg satte op i opgangene, både for at fortælle, at der var lektiehjælp der, der og der, og også for at fortælle, at hvis nogle ville være frivillige i lektiehjælpen, så var de også velkomne til det." (bilag 6 s. 121-122)

" (...) hvis man virkelig skulle rykke på lektiehjælp, så skulle man svinge mere med armene, så skulle man virkelig gøre meget for at rekruttere frivillige og finde et fælles sted." (bilag 6 s. 124)

I forhold til programteoriens anden moderator, udtalte projektlederen, at hun havde indsigt i de forskellige foreninger og deres situation, da hun tidligere har arbejdet med områdets foreninger.

"Inden, at jeg gik ind i det projekt (lektiehjælp), der havde jeg arbejdet som netværkskoordinator i fire år i det, der hedder Samvirket i Gellerup. (...) Det vil sige, at jeg havde et netværk. Jeg vidst godt, at der var lektiehjælp der og der." (bilag 6 s. 121).

Ved tidligere at have arbejdet med foreningerne, og ved projektlederens viden om, hvilke foreninger, der havde lektiehjælp, må det antages, at projektlederen havde indsigt i, hvilke situationer som foreninger i området kan stå i.

Den tredje moderator, de individuelle løsninger baseret på faktiske behov, er også til en vis grad overholdt. Projektlederen udtale, at foreningerne efterspurgte danske frivillige og rekrutteringen af frivillige kan ses som en efterlevelse af dette ønske. Projektlederen udtalte også, at hun på et tidspunkt forsøgte at sammenlægge nogle af foreningernes lektiehjælp (bilag 6 s. 122). Dette var dog ikke succesfuldt, da ingen af foreningerne ønskede at underlægge sig en anden forening (bilag 6 s. 122).

Det kan altså siges, at indsatsen til en vis grad har fulgt de antaget moderatorer for en sådan indsats. Der har været problemer i forhold til ressourcer og muligvis i forhold til de individuelle løsninger på problemer.

Dette kan være en del af grunden til, at projektlederen udtale, at indsatsen havde positive resultater, men at disse resultater kunne have været mere positive, hvis der var afsat flere ressourcer fra boligforeningens side, herunder flere mandetimer til understøttelse og mulighed for at anvende fælleslokaler til lektiehjælp. Projektlederen udtalte følgende om indsatsens succes:

"Jeg tror, da jeg evaluerede løbende på det, så anbefalede jeg, at i den kommende helhedsplan, der skulle man ikke kun have én person ansat 13 timer om ugen til lektiehjælpsunderstøttelse (...) Jeg synes, at det skulle have været opgraderet til et fuldtidsprojekt. Jeg synes ikke helt, at det rykkede nok. Det handlede kun om koordinering og ejerskabet var 100% hos foreningerne, og det skulle det også være, men hvis man virkelig skulle rykke på lektiehjælp, så skulle man svinge mere med armene, så skulle man virkelig gøre meget for at rekruttere frivillige og finde et fælles sted." (bilag 6 s. 124).

4.2.1.1. Revideret programteori

Da indsatsen ikke fuldt ud efterlevede de antaget moderatorer og projektlederen udtalte, at indsatsen kunne have været mere succesfuld, blandt andet fordi, at der ikke var tilstrækkelige ressourcer tilgængelige til indsatsen, kan det antages, at indsatsen ville have været mere succesfuld, hvis indsatsen havde de nødvendige ressourcer, og hvis indsatsen havde mere fokus på at løse faktiske problemer hos foreninger, i stedet for primært at fokusere på koordinering.

På baggrund af ovenstående antages det ikke, at programteorien skal revideres, da projektleder udpegede manglen på efterlevelse af de antaget moderatorer som en del af årsagen til, at indsatsen ikke var så succesfuld som den kunne have været.

4.3. Foreningsunderstøttelse

Foreningsunderstøttelse er en aktivitet, der berører effektmålene for udsatte børn og unge, børns trivsel og tryghed.

Målgruppe

Målgruppen for Foreningsunderstøttelse er foreningerne i Gellerupparken og Toveshøj.

Aktivitet

Foreningsunderstøttelse indeholder to elementer, som er hjælp til selvhjælp i forhold til aktiviteter og hjælp til formel organisering af foreninger.

Mekanisme

Mekanismen i Foreningsunderstøttelse er for foreningerne, at de opnår indsigt i, hvordan de kan blive mere organiserede.

Moderator

Moderatorerne for Foreningsunderstøttelse er de samme som for Lektiehjælp, da indsatserne er meget lig hinanden. Moderatorerne er generelt baseret på logiske slutninger om, hvad der skal være til stede for, at en foreningsunderstøttende indsats bedst kan yde støtte til foreninger i et område som Gellerupparken og Toveshøj.

Hvis en foreningsunderstøttende indsats skal være succesfuld, må denne indsats formodentligt have de nødvendige ressourcer til at kunne udøve indsatsen på et passende niveau. Desuden kan foreninger have brug for økonomisk støtte til at blive stablet på benene, eller til at udvide foreningerne. Hvis foreninger skal undgå at lukke sig om sig selv, kan nogle foreninger have brug for økonomisk støtte eller andre ressourcer, eksempelvis en øget mængde af frivillige.

En forening i Gellerupparken og Toveshøj vil formodentligt ikke have de samme udfordringer som en forening i et mindre udsat boligområde. Det forventes derfor, at yderne af Foreningsunderstøttelse skal have en forståelse for den specielle kontekst, som foreningerne befinder sig i.

Med denne forståelse for foreningernes situation må løsninger på foreningernes problematikker ikke blive standardløsninger, hvor alle foreninger skæres over én kam.

De tre moderatorer for Lektiehjælp er på baggrund af ovenstående antagelser følgende:

- Ressourcer – dog ikke kun økonomiske ressourcer i form af eksempelvis puljemidler
- Forståelse – der skal være forståelse for den specielle situation som foreningerne er i
- Individuelle løsninger – specielle situationer kræver specielle løsninger

Output

Det kortsigtede resultat er, at et styrket foreningsliv for børn og unge.

Outcome

Det langsigtede resultat er, at børns trivsel øget og antallet af udsatte børn og unge falder.

4.3.1. Analyse

Foreningsunderstøttelses tidligere projektleder, Wissal El-Arid, blev interviewet i forbindelse med dette speciale. Formålet med interviewet var at afdække, hvordan Foreningsunderstøttelse virkede med afsæt i den opstillede programteori. Antagelserne om, hvordan indsatsen burde have været udført for at opnå det ønskede resultat er altså testet i praksis.

Figur 4: Programteori for Foreningsunderstøttelse

Målgruppe	Indsats	Mekanisme	Moderator	Output	Outcome
Foreninger Børn og unge	Foreningsunderstøttelse	Foreninger opnår indsigt i, hvordan de bliver bedre organiseret	Ressourcer Forståelse Individuelle løsninger	Flere aktiviteter for børn og unge, forbedret foreningsnetværk	Ungdomskriminalitet, udsatte børn og unge, tryghed, børns trivsel

De moderatorer, der antages at skulle være til stede for en succesfuld udførelse af Foreningsunderstøttelse er følgende:

- Ressourcer – administrative og eventuelle midler til rådighed for foreninger
- Forståelse for de specielle situationer, som foreningerne er i.
- Individuelle løsninger, frem for standardblanketter, der skal udfyldes.

Lever indsatsen Foreningsunderstøttelse så op til de ovenstående antagelser? Kort sagt er svaret ja.

I interviewet med Wissal El-Arid udtaler hun følgende, da hun bliver spurgt til, hvordan hun skabte kontakt til områdets foreninger:

"Jeg var stærk med relationerne her i Gellerup. Jeg er selv aktiv i området og kender næsten de alle foreningerne i området og alle de aktive i området, så for mig var det ikke svært at skabe kontakt til dem, og jeg kender også deres udfordringer og deres stærke sider." (bilag 8 s. 133)

Om forståelsen for foreningernes individuelle situationer og udfordringer udtale Wissal:

"Niveauet i foreningerne var meget forskelligt og frivillige er jo også forskellige i forhold til, hvor meget de kan i forhold til det her frivillige arbejde. Hjælpen blev ydet i forhold til hver enkelt forenings behov. Der var fokus på, hvad de havde brug for." (bilag 8 s. 132)

"Der skete rigtigt meget i løbet af de fire år, men vores metoder var hjælp til selvhjælp og det fungerede på den måde, at vi gav hjælp til foreningerne, så når de fortsætter, så bliver de ved med at køre med den viden, som de har fået. Den hjælp til selvhjælp var jo at se, hvilke udfordringer, som foreningerne har (...)." (bilag 8 s. 132)

Wissal udtalte desuden, at en del af det arbejde, der blev lavet, var et såkaldt årshjul, der indeholdt al den information, som hver forening skulle have, blandt andet hvordan en generalforsamling afholdes og hvordan foreningerne søger om midler (bilag 8 s. 132-133).

Foreningsunderstøttelse havde ikke specifikt en pulje, der kunne understøtte foreningerne økonomisk, men foreningerne fik hjælp til at søge midler andre steder, blandt andet hos kommunen. Wissal stod for en aktivitetspulje gennem en anden indsats i helhedsplanen. Derved udbød helhedsplanen økonomiske midler til foreningerne.

Programteorien er altså udført ret præcist i praksis, men har indsatsen så været succesfuld? Det mener projektleder Wissal El-Arid. Hun udtaler følgende:

"Hvis ikke det har gjort godt for den enkelte forening, så har det gjort rigtig godt for frivilligt arbejde og foreningsliv generelt." (bilag 8 s. 134)

Det er dog ikke kun Wissal, der udtaler, at foreningslivet i området er styrket. Det samme udtaler den tidligere projektleder for Fritidspatruljen, Gordon Roberts. Gordon Roberts oplevede, at færre og færre børn mødte op til Fritidspatruljen, og han mener, at det skyldes, at børnene var optaget med det øvrige foreningsliv:

"De første mange år, indtil 2015-2016, kunne vi bare møde op et eller andet sted, og efter et kvartal havde vi 30 børn. I slutningen af 2016 og i starten af 2017, havde vi svært ved at komme op på 15. Vi havde også sværere ved at få folk til at komme til vores annoncerede ture, og det var fordi, at området var ved at blive til en succes. Børnene lavede alt muligt andet. De var med i foreninger, de gik til lektiecafe, de gik i SFO, som de ikke gjorde i 2009 og 2010." (bilag 5 s. 118)

Gordon Roberts udtaler, at han og Fritidspatruljen foretog interviews med en række beboere i området for at finde ud af, hvorfor færre børn mødte op til Fritidspatruljen, her var svaret, at børnene havde travlt med blandt andet foreningslivet (bilag 5 s. 118).

De selvrapporterede succeskriterier for Foreningsunderstøttelse skifter undervejs og indeholder ikke mål på, hvor mange foreninger, der er har modtaget hjælp. Succeskriterierne viser dog blandt andet, at en stor mængde aktiviteter modtog støtte fra aktivitetspuljen.

Tabel 7: Succeskriterier for Foreningsunderstøttelse

Foreningsunderstøttelse					
		2014	2015	2016	2017
Informationsarrangementer afholdt	Forventet	12	12	12	3
	Opnået	9	12	12	3
Aktiviteter blev gennemført med støtte fra aktivitetspuljen	Forventet		70	70	
	Opnået	78	74	165	
Deltagere/besøgende i gennemsnit pr. gang	Forventet	50	50		
	Opnået	70	57		
Arrangementer afholdt	Forventet				11+3
	Opnået				11+3
Personer blev tilknyttet kursus/uddannelse	Forventet			25	

	Opnået			26	
	Forventet			20	
Unikke personer i gennemsnit pr. forløb	Opnået			21	
	Forventet				5
Personer gennemførte kursus/uddannelse	Opnået				3

4.3.1.1. Revideret programteori

Ifølge projektlederne for både Fritidspatruljen og Foreningsunderstøttelse, er foreningslivet blevet forbedret i perioden for Helhedsplan 2.

Indsatsen er umiddelbart blevet udført på den måde, som var antaget at være optimal.

Af disse grunde findes det umiddelbart ikke nødvendigt at revidere programteorien.

Det skal dog påpeges, at Wissal udtalte følgende om indsatsen:

"Jeg tænkte da jeg afsluttede projekterne – fordi jeg havde to projekter (Samvirket og Foreningsunderstøttelse) var der nogle midler, der skulle søges hos mig (gennem Samvirket), og det var måske ikke mig, der skulle stå for de midler. Måske det skulle være en i administrationen, der gør det, og det skal være adskilt af den der giver hjælp til selvhjælp." (bilag 8 s. 134).

En note til programteorien kunne derfor være, at økonomiske puljer håndteres særskilt fra den generelle understøttelse.

4.4. Blokambassadører

Blokambassadører er en aktivitet, der berører effektmålet for tryghed.

Målgruppe

Primærmålgruppen for Blokambassadørernes arbejde er alle beboere i boligområdet.

Den sekundære målgruppe er de førtidspensionister, der bliver ansat som blokambassadør.

Aktivitet

Aktiviteten i Blokambassadører er en ansættelse af én person i hver boligblok, som skal indsamle lokal information og tryghed og spotte og informere de øvrige beboere om hæværk og omkostningerne heraf.

Mekanisme

Mekanismen i Blokambassadører er, at beboere opnår indsigt i omkostningerne og omfanget af hæværk og også opnår en ansvarsfølelse i forhold til boligområdet.

Moderator

Moderatorerne for Blokambassadører er generelt baseret på logiske slutninger om, hvad der burde være til stede for, at en indsats såsom Blokambassadører vil være succesfuld, da indsatsen er ny og forholdsvis unik.

Det antages, at der er brug for motivation og engagement fra valgte ambassadører i forhold til det arbejde, som blokambassadørerne skal udføre. Denne motivation kunne blandt andet stamme fra en passende aflønning for at udføre arbejdet.

Hvis de ansatte blokambassadører skal kunne formidle information om hærværk, skal blokambassadørerne tildeles de nødvendige ressourcer og informationer til at udføre denne formidling.

Da de beboere, der bliver ansat som blokambassadør er almindelige førtidspensionister i området, burde disse blokambassadører modtage rådgivning og en grad af uddannelse i at udføre arbejdet som blokambassadør.

De fire antaget moderatorer for indsatsen er, på baggrund af ovenstående, følgende:

- Ressourcer – nødvendige ressourcer til at formidle information om hærværk
- Information – blokambassadører skal have hurtig adgang til information om hærværkstilfælde
- Motivation – blokambassadører skal være motiveret for at udføre deres arbejde, blandt andet gennem aflønning
- Vejledning – blokambassadører skal vejledes og rådgives i, hvordan de skal udføre deres arbejde

Output

Det kortsigtede resultat er færre tilfælde af hærværk og indbrud.

Outcome

Det langsigtede resultat er en større grad af tryghed i boligområdet.

4.4.1. Analyse

Programteorien for Blokambassadører fokuserer på ét effektmål, tryghed. Blokambassadører blev indført med Helhedsplan 2, og det var meningen, at Blokambassadører og Tryghedsvandringer skulle gå hånd i hånd. Indsatsen Tryghedsvandringer blev dog lukket ned kort tid efter indsatsens implementering (jf. afsnit 5.7.2.).

Projektlederen for Tryghedsvandringer og Blokambassadører var Ulla Bording Jørgensen, som er blevet interviewet om Blokambassadører til dette speciale med udgangspunkt i den opstillede programteori.

I Helhedsplan 2 forklares det, at Blokambassadører i samspil med Tryghedsvandringer skulle nedbringe mængden af hærværk i Gellerupparken og Toveshøj gennem Blokambassadørernes arbejde med blandt andet at informere beboerne om omkostningerne ved hærværk.

Programteorien for Blokambassadører er præsenteret i nedenstående figur.

Figur 5: Programteori for Blokambassadører

Målgruppe	Indsats	Mekanisme	Moderator	Output	Outcome
Alle beboere	Blokambassadører	Ansvarsfølelse for beboere, indsigt i hærværksomkostninger	Ressourcer, information, motivation (økonomisk), vejledning	Mindre hærværk	Øget tryghed

I ovenstående figur kan det ses, at mekanismen antages at føre til det ønskede output, hvis:

1. Blokambassadørerne modtager passende ressourcer til at formidle information om hærværk
2. Blokambassadører bliver informeret om tilfælde af hærværk
3. Blokambassadører har motivation og engagement for arbejdet, herunder økonomisk kompensation
4. Blokambassadører modtager nødvendig vejledning til at udføre arbejdet

I interviewet med projektlederen for Blokambassadører blev det dog klart, at indsatsen ikke helt fulgte den ovenstående programteori. Ikke fordi, at moderatorerne ikke blev forsøgt overholdt, men fordi det ønskede output blev ændret. Projektlederen udtalte følgende:

"Det viste sig, at det mål med hærværk, det blev fuldstændigt irrelevant. På det tidspunkt, hvor helhedsplanen blev skrevet, der handlede det (Blokambassadører) om hærværk. Hærværk var for højt i begge afdelinger. Så skete der det, mellem vi skrev helhedsplanen og vi kom i gang, så styrtdykkede hærværk, så det var fuldstændigt irrelevant. Der skete det, at der kom overvågning ved alle indgange i Toveshøj. Der kom ikke overvågning i Gellerupparken, men alligevel så faldt det også i Gellerupparken." (bilag 7 s. 126)

Grundlaget for Blokambassadører forsvandt altså lige op til 2014, hvor helhedsplanen skulle implementeres. Som projektlederen grinende udtalte:

"Så kunne vi jo lukke det projekt" (bilag 7 s. 126).

Blokambassadører blev dog ikke lukket ned. I stedet valgte projektlederen at flytte indsatsens fokus væk fra hærværk og over på et nyt mål. Dette mål var, at områdets beboere skulle opnå en større grad af ejerskab over boligområdet, hvilket også var et underliggende element i at opnå mindre hærværk. Meningen med, at beboerne skulle opnå en følelse af ejerskab var, at beboerne i højere grad skulle ønske at bryde ind, hvis de ser, at nogen er i gang med at ødelægge noget eller lignende (bilag 7 s. 126).

Et eksempel på dette var det første projekt, som Blokambassadørerne blev rekrutteret til. Dette projekt var, at Blokambassadørerne skulle være med til at sørge for, at beboerne ikke blokerede affaldsskakterne med affald, som skakterne ikke kunne håndtere (bilag 7 s. 127).

Indsatsen er altså rykket væk fra at fokusere på hærværk, og derved tryghed, og rykket over til at fokusere på ejerskab, som ikke er et af de otte effektmål eller en af de indikatorer, der måles på i dette speciale.

Et ejerskab over boligområdet omtales som et positivt mål af blandt andet Center For Boligsocial Udvikling (Foldgast, Rhod og Madsen, 2015) (Foldgast m.fl., 2019 s. 5, 10, 11) (CFBU, 2018 s. 48). Center For Boligsociale Udvikling sætter dog ikke umiddelbart lighedstegn mellem tryghed og ejerskab.

Det Kriminalpræventive Råd derimod mener, at der er en sammenhæng mellem kriminalitet og ejerskab. Det Kriminalpræventive Råd skriver følgende:

"1960'ernes store planbebyggelser er nok funktionelle i deres udformning, men kan være fremmede og anonyme i deres udtryk. Det betyder, at det er svært at føle ejerskab og ansvar for sit boligområde, og den sociale kontrol og normhåndhævelse forsvinder derfor nemt. Det giver grobund for, at der begås kriminalitet." (de Place, UÅ)

Ifølge Det Kriminalpræventive Råd, kunne Blokambassadører altså have haft en effekt på kriminalitet uanset, at indsatsens fokus er ændret. Det er dog sværere at finde evidens for en sådan sammenhæng ud fra et projekt omhandlende håndtering af affald, end hvis et direkte fokus havde været eksempelvis hærværk.

Overordnet set, er præmissen for programteorien ændret, og den kan derfor ikke testes i praksis.

Revideret output

I den opstillede programteori var ejerskabsfornemmelsen, omtalt ansvarsfølelse, en del af mekanismen, der skulle føre til mindre hærværk. Med skiftet i det ønskede output, kan programteorien ændres for derved at analysere på den faktisk udførte indsats.

Denne programteori er præsenteret i følgende figur 6.

Figur 6: Programteori for Blokambassadører med revideret output

Målgruppe	Indsats	Mekanisme	Moderator	Output	Outcome
Alle beboere	Blokambassadører	Beboere opnår indsigt i omkostninger for området	Ressourcer, information, motivation (økonomisk), vejledning	Større følelse af ejerskab	Bedre medborgerskab i området Øget tryghed

I ovenstående programteori er ansvarsfølelsen udskiftet med ejerskab, og er nu det ønskede output, frem for en mekanisme, der skulle ske for at få det ønskede output til at ske. Det antages, at de samme moderatorer skal være til stede for, at mekanismen opnår det ønskede resultat.

Følger den udførte indsats så den opstillede programteori? Ifølge interviewet med projektlederen er svaret, at det i hvert fald er forsøgt.

1. Blokambassadører blev udstyret med informationsmaterialer om de problematikker, der var fokus på (bilag 7 s. 127)
2. Blokambassadører blev samlet informeret om de problematikker, der skulle fokuseret på (bilag 7 s. 128)
3. Blokambassadører modtog betaling for deres arbejde (bilag 7 s. 127)
4. Blokambassadører modtog, og deltog i, samlet vejledning om aktuelle problematikker, der skulle sættes fokus på (bilag 7 s. 128)

Da indsatsen efterlever den opstillede programteori, må indsatsen i så fald være succesfuld, og derved også medføre det forventede output. Da projektlederen blev spurgt om, hvorvidt hun mener at indsatsen gjorde en positiv forskel for området svarede hun:

"Ja, altså jeg synes virkelig, at der er meget gods i det her med blokambassadørerne. Et lille tegn på, at det var positivt, det var, at når blokambassadørerne havde holdt et møde, så fik de kram af beboerne. Folk var rigtig glade." (bilag 7 s. 129)

Om de ansatte blokambassadører udtalte projektlederen følgende:

" (...) de, der arbejdede som blokambassadører selv oplevede, at de gennemgik en kæmpe udvikling i forhold til at tage ansvar for de fælles områder i stedet for blot egen lejlighed og i forhold til at gå i dialog med naboer om det fælles. De oplevede også, at de blev mindre indelukkede, mindre generte, mere selvsikre og bedre sprogligt. Derfor ville det give så meget mening for langt flere beboere at få samme udvikling." (bilag 7 s. 130)

Projektlederen mener altså, at beboerne var glade for de ansatte blokambassadører. Projektlederen mener desuden, at de ansatte blokambassadører blev bedre til at tage ansvar for boligområdet, hvilket kunne tyde på en øget fornemmelse af ejerskab, i hvert fald for de ansatte blokambassadører. Projektlederen udtaler, at hun gerne så, at de øvrige beboere skulle gennemgå den udvikling, som blokambassadørerne gennemgik. Dette kan være et tegn på, at det ønskede output ikke er opnået for alle i området i samme grad, men primært for de ansatte blokambassadører.

Ifølge det selvrapporterede succeskriterier for indsatsen, var indsatsen ikke lige succesfuld gennem hele forløbet. Det var forventet, at der skulle ansættes 19 førtidspensionister som blokambassadører i 2014, men det opnåede resultat var, at det kun blev ansat to blokambassadører.

Ifølge projektlederen skyldtes dette, at den økonomiske kompensation simpelthen var for lav (bilag 7 s. 127). Dette gjorde, at førtidspensionisterne ikke har ønsket at prioritere at udføre dette arbejde frem for øvrige aktiviteter. Dette understøtter programteoriens antagelser om, at motivation gennem økonomisk kompensation er en vigtig moderator.

Projektlederen fik herefter lov til at ansætte kontanthjælpsmodtagere og til at hæve den økonomiske kompensation, hvilket betød, at der blev ansat væsentligt flere blokambassadører over de næste år (bilag 7 s. 127). I sommeren 2015 var der ansat 19 blokambassadører (bilag 7 s. 127).

Som det kan ses i tabel 8, er antallet af blokambassadører gennem tiden svingende, ligesom antallet af personer, der har været i kontakt med blokambassadørerne er svingende.

Tabel 8: Succeskriterier for Blokambassadører

Blokambassadører					
		2014	2015	2016	2017
Personer er udøvende beboerambassadører	Forventet	19	19	5	14
	Opnået	2	5	11	7
Personer har været i kontakt med beboerambassadør	Forventet	2000	2000	600	2000
	Opnået	117	600	3611	1745

Projektlederen udtalte, at det største problem med indsatsen var en mangel på motivation for at blive blokambassadør, der var indsatsens start (bilag 7 s. 126).

Projektlederen udtaler også, at områdets viceværter og varmemestre ikke ønskede at samarbejde med blokambassadørerne, og at dette var en hæmsko for indsatsen (bilag 7 s. 129). Dette tyder på, at en moderator for indsatsen er, at områdets øvrige driftspersonale skal bakke op om indsatsen.

4.4.1.1. Revideret programteori

Ifølge projektlederen har indsatsen haft en positiv effekt for boligområdet generelt, og blokambassadørerne især. Projektlederen fremhæver en øget fornemmelse af ejerskab hos blokambassadørerne, og fortæller, at hun ønskede, at de øvrige beboere også skulle opnå den samme udvikling. Derved kan det antages, at projektlederen ikke mener, at de øvrige beboere har opnået en øget fornemmelse af ejerskab på lige fod med de ansatte blokambassadører.

Indsatsens succes understøtter den opstillede programteori, da indsatsen efterlever programteorien. Det muligt begrænsede omfang af succes skyldes, ifølge projektlederen, at der blandt andet ikke var tilstrækkelig motivation for at blive blokambassadør i starten, og at dette skyldtes den lave økonomiske kompensation, som indsatsen havde i starten. Programteorien indeholder en moderator, der antager, at den økonomiske kompensation er vigtig. Dette understøttes af, at motivationen for at blive blokambassadør blandt andet steg grundet en øget økonomisk kompensation efter indsatsens første år.

Projektlederen udtalte, at områdets driftspersonale ikke ønskede at samarbejde med blokambassadørerne, og at dette havde en negativ effekt på indsatsen. Opbakning fra driftspersonale burde derfor tilføjes som en moderator for indsatsen. Det antages ikke, at programteorien har behov for at revideres yderligere.

Selvom, at indsatsen muligvis opnåede en vis mængde positive resultater, kan en stigning i områdets tryghed, og altså programteoriens originale outcome, ikke nødvendigvis tilskrives denne indsats, da indsatsens formål blev ændret.

4.5. Øvrige indsatser

Da det ikke var muligt at interviewe projektlederne for de øvrige indsatser, er indsatserne kort analyseret nedenfor ud fra de selvrapporterede succeskriterier fra Landsbyggefonden.

4.5.1 Beboerrådgivningen

Beboerrådgivningen er, som navnet lyder, et tilbud om rådgivning til områdets beboere. Denne rådgivning kan omhandle sociale problemer, herunder sociallovgivning, økonomi, bolig, ægteskab, børn, uddannelse eller arbejde (Beboerrådgivningen, UÅ). Den præcise rådgivning og rådgivernes kompetencer i forhold til de områder, hvori Beboerrådgivningen skulle udøve rådgivning vides ikke og den præcise effekt af Beboerrådgivningen vides derfor heller ikke.

Ifølge de selvrapporterede succeskriterier fra Landsbyggefonden, har Beboerrådgivningen oplevet en vis grad af succes. Ved helhedsplanens start, var det forventede antal samtaler med beboere 250 i 2014. Det opnåede resultat var 539, altså mere end dobbelt så mange som forventet. I 2015, 2016 og 2017 opnåede Beboerrådgivningen også positive resultater, da det opnåede resultat oversteg forventningerne med næsten 25 procent. Her skal dog tages højde for, at tallene ikke er udtryk for unikke antal personer.

Table 9: Succeskriterier for Beboerrådgivningen

Beboerrådgivningens succeskriterier					
		2014	2015	2016	2017
Unikke personer/besøg pr. år	Forventet	250	500	500	500
	Opnået	539	737	696	696
Familier sendt på ferie	Forventet	0	0	12	15
	Opnået	0	0	16	16

Der er altså tegn på, at Beboerrådgivningen har oplevet en vis grad af succes, men da det ikke har været muligt at afdække, hvor mange faktiske unikke personer, der har besøgt Beboerrådgivningen, eller hvordan rådgivningen fungerede, er det ikke muligt at udlede indsatsens succes eller effekter på baggrund af succeskriterierne alene.

4.5.2. Verdenshaverne

Verdenshaverne var et projekt, der hovedsageligt var målrettet psykisk sårbare modtagere af helbredsbebet overførselsindkomst. Formålet med projektet var at aktivere målgruppen ved hjælp af blandt andet aktivering eller praktik i et udendørs areal i henholdsvis Gellerupparken og Toveshøj.

Ifølge de selvrapporterede succeskriterier, var Verdenshaverne generelt mere succesfuld end forventet, i hvert fald i forhold til at få udsatte voksne og frivillige til at deltage i indsatsen. I 2015, 2016 og 2017 var der flere personer i aktivering/praktik end forventet og antallet af frivillige, der benyttede sig af Verdenshaverne var generelt også over forventning.

Tabel 10: Succeskriterier for Verdenshaverne

Verdenshaverne					
		2014	2015	2016	2017
Personer kom i aktivering/praktik	Forventet		5	7	7
	Opnået		7	8	10
Udsatte voksne deltog i/besøgte aktivitet/arrangement	Forventet		125	130	130
	Opnået		126	131	94
Eksisterende frivillige deltog i/besøgte aktivitet/arrangement	Forventet		40	140	140
	Opnået		132	189	292
Positive historier i medierne	Forventet		3		
	Opnået		4		

Der er altså tegn på, at Verdenshaverne oplevede en vis grad af succes, men da det ikke har været muligt at undersøge, hvordan indsatsen virkede, kan indsatsens succes eller effekter på boligområdet ikke afdækkes.

4.5.3. Get2Ed

Get2Eds studievejleder har, ifølge de selvrapporterede succeskriterier, opnået resultater over forventning i forhold til at gøre personer mere uddannelses- eller jobparate i tre af de fire år. Get2Ed har dog opnået resultater under forventning i forhold til at få personer til at påbegynde en ungdomsuddannelse.

Da det ikke har været muligt at interviewe projektlederen for indsatsen, kan det ikke vides, hvordan denne studievejledning er blevet udført, hvilke kompetencer studievejlederen har, eller hvorfor succeskriteriet for personer påbegyndt uddannelse ikke følges i alle helhedsplanens år.

Det er desuden ikke muligt at vide, hvad de foretagne informationsarrangementer har omhandlet.

Tabel 11: Succeskriterier for Get2Ed

Get2Ed					
		2014	2015	2016	2017
Personer er blevet mere uddannelses/jobparate	Forventet	100	100	70	84
	Opnået	101	95	90	106
Personer påbegyndt ungdomsuddannelse	Forventet	75	50		
	Opnået	46	34		
Informationsarrangementer afholdt - Unge	Forventet			4	4
	Opnået			10	4
Informationsarrangementer afholdt - Forældre	Forventet			3	3
	Opnået			3	6

Ifølge ovenstående succeskriterier, har Get2Ed gjort cirka 400 personer mere uddannelses- eller jobparate. Det er dog ikke klart, hvad uddannelses- eller jobparat dækker over. Derfor er det svært at udlede effekter eller vurdere indsatsens succes.

4.5.4. Get2Job

Get2Job var en indsats, der skulle forsøge at få de unge i Gellerupparken og Toveshøj i fritidsjob. Indsatsen ydede coaching og rådgivning og fungerede som formidler af fritidsjob, altså en slags bindeled mellem arbejdsgiver og de unge arbejdstagere.

Da det ikke har været muligt at interviewe indsatsens projektleder, kan det dog ikke afdækkes om, hvorvidt indsatsen var succesfuld eller hvordan indsatsen virkede.

Ved at se på de selvrapporterede succeskriterier for indsatsen, kan det ses, at Get2Job havde en vis succes med at få områdets unge i fritidsjob, selvom det opnåede resultat er lavere end forventet i 2014 og 2017.

Tablet 12: Succeskriterier for Get2Job

Get2Job					
		2014	2015	2016	2017
Personer kom i fritidsjob	Forventet	80	80	49	50
	Opnået	61	100	63	40
Unikke personer, der blev skabt kontakt til	Forventet	250	250		
	Opnået	173	209		
Personer blev tilknyttet kursus/uddannelse*	Forventet			20	
	Opnået			51	
Unikke personer henvist til/introduceret til andet relevant tilbud	Forventet				100
	Opnået				68

Selvom, at indsatsen havde en vis mængde succes i forhold til at få unge i fritidsjob, fik Get2Job ikke skabt kontakt til det forventede antal personer i 2014 og 2015. Succeskriteriet blev ikke rapporteret herefter. Det er derfor ikke muligt at vide, hvor mange unikke personer, der herefter var forventet at skabe kontakt til eller hvor mange, der faktisk blev skabt kontakt til.

Den faktiske succes eller effekterne på boligområdet kan heller ikke afdækkes alene på baggrund af succeskriterierne.

4.5.5. Opkvalificering med Ungdomsskolen (OCN)

Opkvalificering med Ungdomsskolen består i, at Ungdomsskolen tilbyder en række kurser, der styrker unges sociale, personlige og faglige kompetencer.

Da projektlederne for indsatsen ikke kunne interviewes, kan indsatsen kun analyseres ud fra de selvrapporterede succeskriterier for indsatsen.

Der er kun rapporteret ét succeskriterium for indsatsen. Dette succeskriterium er antal personer, der har gennemført kursus eller uddannelse. I 2015 var det forventet, at 164 personer skulle gennemføre et kursus eller en uddannelse, men indsatsen opnåede kun 92. Forventningen blev

kraftigt nedjusteret i 2016 til 40 personer. Det forventede resultat var 91 personer. Endeligt var det forventet, at 45 personer skulle gennemføre et kursus eller uddannelse i 2017, men indsatsen opnåede kun 31.

Det kan altså ses, at forventningerne til indsatsen var markant højere end det endelige resultat, både for indsatsens første og sidste år. Dette kunne tyde på, at der var implementeringsproblemer i indsatsen, eller noget andet uforudset, der forårsagede en nedjustering af forventningerne til indsatsens succes.

Tabel 13: Succeskriterier for Opkvalificering med Ungdomsskolen (OCN)

Opkvalificering med Ungdomsskolen					
		2014	2015	2016	2017
Personer gennemførte kursus/uddannelse	Forventet		164	40	45
	Opnået		92	91	31

Det er dog ikke muligt at udlede indsatsens succes alene på baggrund af dette succeskriterie. Det er heller ikke muligt at afdække indsatsens effekt for boligområdet på baggrund af succeskriteriet.

5. Analyse

I ovenstående afsnit er de udvalgte boligsociale indsatser analyseret. I de næste afsnit er de otte effektmål analyseret med henblik på at afdække om, hvorvidt der er sket en udvikling disse effektmål, om denne udvikling er isoleret til Gellerupparken og Toveshøj og om udviklingen kan skyldes de boligsociale indsatser.

5.1. Arbejdsmarkedstilknytning

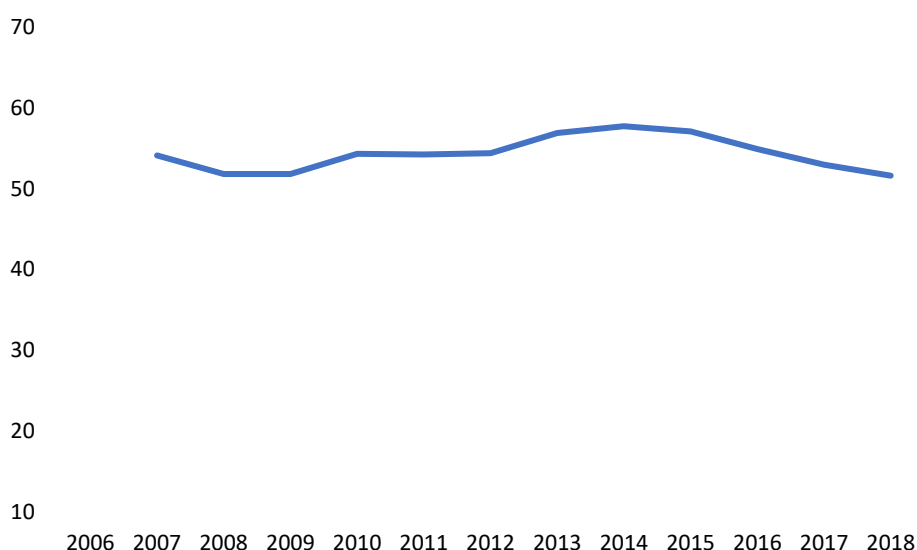
Det første effektmål, der analyseres, er arbejdsmarkedstilknytning. Effektmålet er operationaliseret som andelen af voksne beboere udenfor arbejdsmarkedet. De indsatser, der formodes at have en direkte effekt på arbejdsmarkedstilknytning, er Beboerrådgivningen og Verdenshaverne.

Gellerupparken og Toveshøj er et område præget af høj arbejdsløshed. Siden 2007 har andelen af voksne udenfor arbejdsmarkedet ligget på mere end 50 procent af de voksne beboere ifølge BoSocData.

I BoSocData indgår man i gruppen af personer udenfor arbejdsmarkedet, hvis man har modtaget offentlig forsørgelse i form af a-dagpenge, sygedagpenge (bortset fra barselsdagpenge), kontanthjælp, starthjælp, introduktionsydelse, forrevalidering, revalideringsydelse, ledighedsydelse eller førtidspension. For modtagere af sygedagpenge gælder, at der skal være tale om en sammenhængende sygeperiode på mindst 8 uger. Man indgår ikke i gruppen, hvis man modtager SU, efterløn eller er reelt hjemmegående og bliver forsørget af familie og lignende og derfor ikke modtager offentlig forsørgelse

I nedenstående diagram, kan udviklingen i arbejdsmarkedstilknytning i boligområdet ses.

Diagram 1: Andel af voksne udenfor arbejdsmarkedet i Gellerupparken og Toveshøj (pct.)

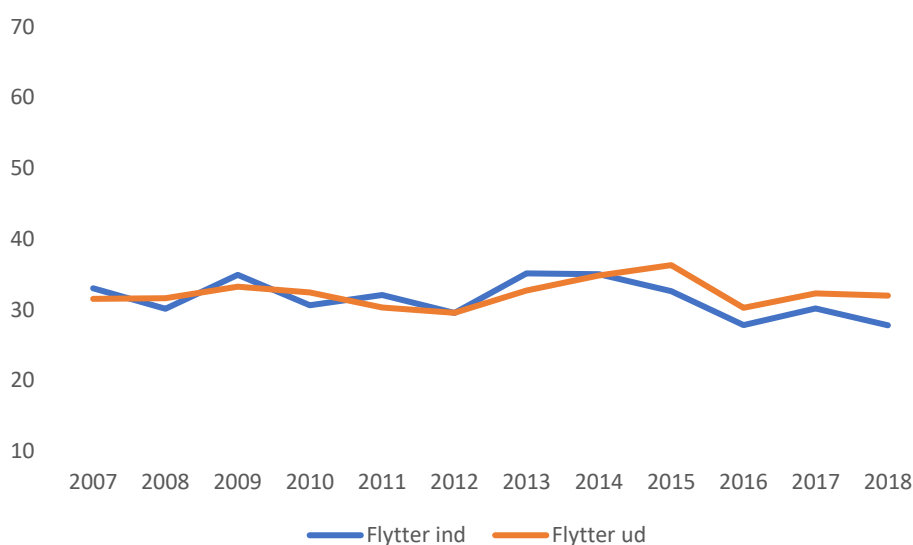
Som det kan ses, er der sket en udvikling i arbejdsmarkedstilknytningen mellem 2007 og 2018. Udviklingen i perioden, hvor Helhedsplan 1 var implementeret var dog negativ. I denne periode steg andelen af voksne udenfor arbejdsmarkedet med seks procentpoint, fra 51,8 procent i 2009 til 57,7 procent i 2014. Fra 2014 til 2018 er der sket en lignende udviklingen, denne gang er det dog

en positiv udvikling, da andelen af voksne udenfor arbejdsmarkedet falder til 51,6 procent i 2018. Siden den første helhedsplan er der altså sket et fald i andelen af voksne udenfor arbejdsmarkedet på 0,2 procent, altså en positiv udvikling, om end minimal.

Den første helhedsplan indeholder hverken målsætninger eller indsatser, der havde til formål at forbedre arbejdsmarkedstilknytningen i boligområdet. Det er derfor ikke bemærkelsesværdigt, at arbejdsmarkedstilknytningen ikke stiger i perioden mellem 2009 og 2014. Det er dog bemærkelsesværdigt, at arbejdsmarkedstilknytningen falder så drastisk i perioden. Dette fald kan dog ikke tilskrives helhedsplanen, og må være grundet andre faktorer, såsom samfundets generelle lavkonjunktur i kølvandet på den økonomiske krise.

En del af faldet i arbejdsmarkedstilknytning kan muligvis skyldes til- og fraflyttere til boligområdet. I nedenstående diagram kan det ses, at der er et fald i arbejdsmarkedstilknytning mellem 2012 og 2013 hos til- og fraflyttere. Det faktum, at arbejdsmarkedstilknytningen falder hos både til- og fraflyttere kunne dog betyde, at til- og fraflyttere ikke har haft en nævneværdig effekt på boligområdets generelle arbejdsmarkedstilknytning i denne periode, når arbejdsmarkedstilknytningen for tilflyttere er nogenlunde lig arbejdsmarkedstilknytningen for fraflyttere. Når tilflyttere og fraflyttere er ens, må disse opveje hinanden til en vis grad.

Diagram 2: Andel af voksne til- og fraflyttere udenfor arbejdsmarkedet i Gellerupparken og Toveshøj (pct.)

Det kan ikke, på baggrund af ovenstående diagram udledes, hvorfor arbejdsmarkedstilknytningen falder mellem 2009 og 2014, men da Helhedsplan 1 ikke forsøger at påvirke arbejdsmarkedstilknytningen, antages det, at Helhedsplan 1 ikke har haft en positiv effekt på arbejdsmarkedstilknytningen.

Mellem 2014 og 2016 er arbejdsmarkedstilknytningen blandt tilflyttere højere end for fraflyttere. Denne forskel betyder, at i de år, kommer der flere personer til området med et arbejde, end fraflyttere med et arbejde. Dette må derfor betyde, at arbejdsmarkedstilknytningen i området stiger, når folk uden et arbejde flytter væk fra området og folk med et arbejde flytter til området.

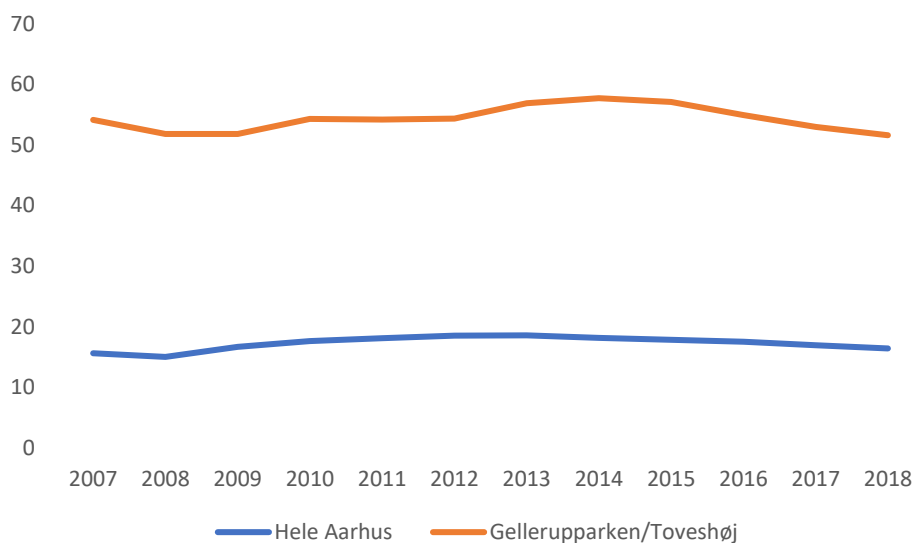
Denne forskel mellem til- og fraflyttere er dog ikke den eneste forskel på tidsperioden for 2009 til 2014 og 2014 til 2016. Sidstnævnte periode indgår i Helhedsplan 2, som i modsætning til Helhedsplan 1 faktisk benævner den lave arbejdsmarkedstilknytning som et problem og samtidig formulerer et effektmål for arbejdsmarkedstilknytning.

Selvom, at den lave arbejdsmarkedstilknytning problematiseres i Helhedsplan 2, er der ikke mange indsatser, der direkte skal påvirke de voksne beboeres arbejdsmarkedstilknytning. Arbejdsmarkedstilknytning er nævnt for mange indsatser, men primært som et langsigtet outcome af eksempelvis et fokus på, at flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Hvis man sammenligner andelen af voksne udenfor arbejdsmarkedet i henholdsvis Gellerupparken og Toveshøj med hele Aarhus Kommune, kan det ses, at det fald, der er observeret i Gellerupparken og Toveshøj fra 2014 til 2018 også eksisterer for Aarhus Kommune som helhed, men faldet i Aarhus Kommune som helhed starter faktisk i allerede fra 2013.

Dette kan betyde, at faldet fra 2014 og fremefter i Gellerupparken og Toveshøj ikke nødvendigvis er forårsaget af indsatser, der kun er udført i området.

Diagram 3: Andelen af voksne udenfor arbejdsmarkedet i henholdsvis Gellerupparken og Toveshøj og hele Aarhus Kommune (pct.)

5.1.1. Ungdomsuddannelse

Det er muligt, at indsatserne, der omhandler ungdomsuddannelse kan have haft en effekt på stigningen i arbejdsmarkedstilknytning, men effekten på indikatoren for arbejdsmarkedstilknytning antages at være minimal, da et langsigtet outcome sandsynligvis ikke vil vise sig kun tre år efter indsatsen er implementeret. Det langsigtede outcome af indsatserne for ungdomsuddannelse antages altså ikke at have en nævneværdig effekt på arbejdsmarkedstilknytning. Indsatserne for ungdomsuddannelse kan dog alligevel have en utilsigtet effekt på indikatoren for arbejdsmarkedstilknytning, da indikatoren tæller voksne SU-modtagere som værende på arbejdsmarkedet. En

stigning i antallet af unge, der tager en ungdomsuddannelse vil derfor have en effekt på arbejdsmarkedstilknytningen. I afsnit 5.8. analyseres indsatserne for ungdomsuddannelse. Her kan det ses, at der mellem 2009 og 2018 var en stigning i antallet af unge, der påbegyndte en ungdomsuddannelse. Det er derfor muligt, at en del af stigningen i arbejdsmarkedstilknytning mellem 2014 og 2018 kan tilskrives et stigende antal SU-modtagere.

5.1.2. Beboerrådgivningen

Beboerrådgivningen i Helhedsplan 2 er en af de indsatser, der kan have en direkte effekt på arbejdsmarkedstilknytningen. Beboerrådgivningen er analyseret i afsnit 4.5.1. Det har dog kun været muligt at analysere Beboerrådgivningen ud fra de selvrapporterede succeskriterier.

Beboerrådgivningen er, som navnet lyder, et tilbud om rådgivning til områdets beboere. Et emne, der er beskrevet som noget der rådgives om, er arbejdsløshed.

I afsnit 4.5.1. blev det vist, at beboerne faktisk anvender Beboerrådgivningen, men da den præcise rådgivning ikke kan afdækkes, kan effekterne af denne rådgivning ligeledes heller ikke afdækkes. Da de selvrapporterede succeskriterier for indsatsen viser, at Beboerrådgivningen har været mere succesfuld end forventet, kan det antages, at Beboerrådgivningen kan have haft en positiv effekt på arbejdsmarkedstilknytningen, hvis Beboerrådgivningen er anvendt til beskæftigelsesspørgsmål. Det kan dog ikke siges med sikkerhed.

5.1.3. Verdenshaverne

Verdenshaverne er kort analyseret ud fra de selvrapporterede succeskriterier i afsnit 4.5.2.

Verdenshaverne var en indsats, der skulle aktivere områdets psykisk sårbare arbejdsløse og forsøge at få dem i arbejde.

I afsnit 4.5.2. var det ikke muligt at konkludere om, hvorvidt Verdenshaverne var en succes, men det kunne vises, at det var en indsats, der kunne tiltrække mange udsatte voksne.

Verdenshavernes fulde effekt på arbejdsmarkedstilknytning kan ikke afdækkes, men da Verdenshaverne primært henvender sig til psykisk sårbare voksne, altså en relativt lille målgruppe, kan det antages, at Verdenshavernes effekt på arbejdsmarkedstilknytningen er relativt beskeden. Dette kan dog ikke siges med sikkerhed.

5.1.4. Delkonklusion

Ud fra ovenstående analyse, er der unægtelig sket en udvikling i arbejdsmarkedstilknytning mellem 2009 og 2018. Udviklingen er dog lige dele negativ og positiv, så arbejdsmarkedstilknytningen stiger faktisk kun med 0,2 procentpoint fra 2009 til 2018. Fra perioden for Helhedsplan 2, er arbejdsmarkedstilknytningen steget med 6 procentpoint, og Helhedsplan 2 kan derfor have haft en effekt på denne udvikling.

Det kan ikke konkluderes, at Beboerrådgivningen eller Verdenshaverne kan tilskrives en del af den positive udvikling. Begge indsatser har umiddelbart haft succes i forhold til indsatsernes succeskriterier, men dette betyder ikke nødvendigvis, at de har haft en effekt på arbejdsmarkedstilknytningen.

Indsatserne for ungdomsuddannelse kan have haft en effekt på indikatoren for arbejdsmarkedstilknudning, da modtagere af SU vises som værende på arbejdsmarkedet. En stigning af SU-modtagere grundet helhedsplanens indsatser på ungdomsuddannelsesområdet kan derfor have haft en positiv effekt på indikatoren for arbejdsmarkedstilknudning.

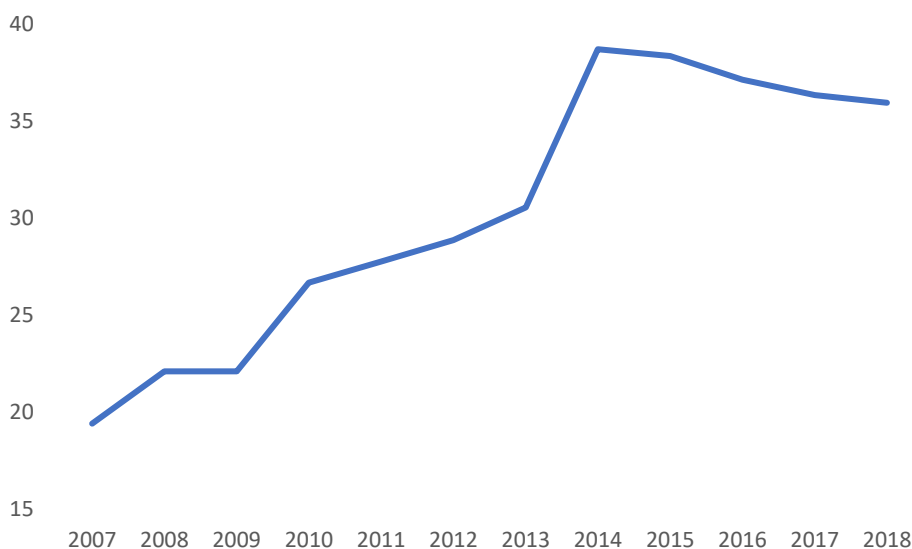
Den positive udvikling, der er sket mellem 2014 og 2018 er dog ikke isoleret til Gellerupparken og Toveshøj, da en lignende positiv udvikling er sket i Aahus Kommune generelt. Dette kunne tyde på, at den positive udvikling ikke nødvendigvis skyldes indsatserne i Helhedsplan 2, men derimod generelle tendenser i Aarhus Kommune.

5.2. Voksensundhed

Voksensundhed operationaliseres i dette speciale som andelen af voksne beboere, der modtager helbredsbetiget overførselsindkomst. Gellerupparken og Toveshøj har en ekstraordinær høj grad af førtidspensionister (Bilag 2, side 54). Denne høje mængde af førtidspensionister gør, at indikatoren for voksensundhed er forholdsvis høj. I 2007, før Helhedsplan 1, modtog 19,4 procent af beboerne helbredsbetiget overførselsindkomst. Indtil 2014 steg andelen af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst til sit højeste på 38,7 procent af alle voksne beboere. Efter 2014 faldt andelen af modtagere med cirka 3 procentpoint til 35,9 procent.

Man indgår i gruppen af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst, hvis man har modtaget offentlig forsørgelse i form af løntilskud under revalidering, skånejob, fleksjob, ledighedsydelse, kontanthjælp i matchkategori 3, forrevalidering, revalidering, førtidspension, fleksydelse, invaliditetsydelse eller sygedagpenge.

Diagram 4: Andel beboere, der modtager helbredsbetiget overførselsindkomst (pct.)

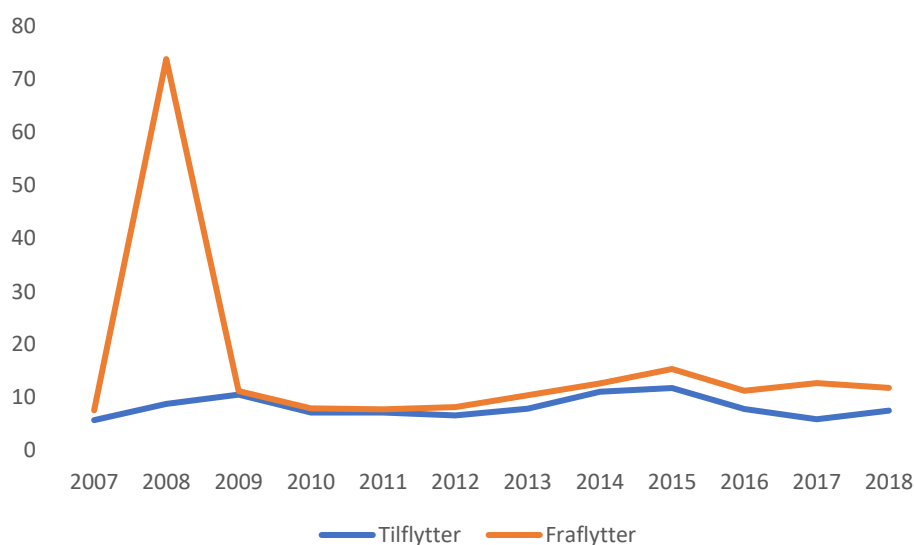
Som det kan ses i ovenstående diagram, er der sket en negativ udvikling i andelen af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst mellem 2007 og 2014, og dermed i hele perioden for Helhedsplan 1. Dette er samme situation som for arbejdsmarkedstilknøytning, hvor kurven steg indtil 2014, hvor Helhedsplan 2 blev indført. Ligesom for arbejdsmarkedstilknøytning, problematiserer Helhedsplan 1 ikke voksensundhed, og stigningen kan derfor betyde et manglende fokus på disse modtagere i perioden.

Hvis man ser på til- og fraflyttere i boligområdet, kan der ses, at mellem 2007 og 2018 er andelen af fraflyttere, der modtager helbredsbetiget overførselsindkomst større end andelen af tilflyttere, der modtager helbredsbetiget overførselsindkomst. I 2008 var der et enormt udsving i denne kurve, da hele 73,9 procent af fraflytterne i det år modtog helbredsbetiget overførselsindkomst. Dette sammenlignet med kun 8,8 procent af tilflyttere. Generelt er forskellen mellem til- og fraflyttere noget mindre. I gennemsnittet er andelen af modtagere af helbredsbetiget

overførselsindkomst 7,7 procentpoint højere for fraflyttere end tilflyttere. Hvis der ses bort fra det store udsving i 2008, er forskellen 2,5 procentpoint.

Mellem 2014 og 2018 faldt andelen af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst med 2,8 procentpoint. I samme periode var andelen af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst for fraflyttere i gennemsnit 3,9 procentpoint højere end for tilflyttere. Andelen af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst er altså generelt højere blandt fraflyttere end tilflyttere.

Diagram 5: Andel af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst blandt til- og fraflyttere (pct.)

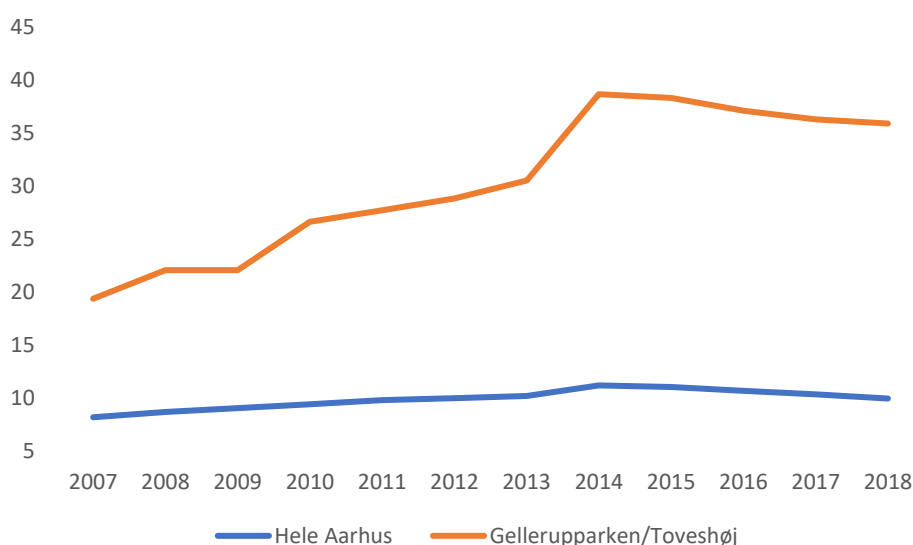

Det viste fald i andelen af beboere, der modtager helbredsbetiget overførselsindkomst mellem 2014 og 2018 er dog ikke et fald, der udelukkende er sket i Gellerupparken og Toveshøj. Hvis man ser på indikatoren for hele Aarhus Kommune, kan det ses, at der også er sket et fald i indikatoren mellem 2014 og 2018. I Gellerupparken og Toveshøj steg indikatoren mellem 2013 og 2014, og denne stigning kan også ses for hele Aarhus Kommune.

Det skal siges, at både det beskrevne fald og stigningen er mere markant i Gellerupparken og Toveshøj end den er for hele Aarhus Kommune, hvorved man kunne formode, at stigningen og faldet i indikatoren i Gellerupparken og Toveshøj muligvis har påvirket indikatoren for hele Aarhus Kommune, men beboerne i Gellerupparken og Toveshøj udgør dog kun 1,8 procent af alle beboere i Aarhus Kommune. Indikatoren for voksensundhed for Gellerupparken og Toveshøj og hele Aarhus Kommune er præsenteret nedenfor i diagram 6.

Da indikatoren for voksensundhed er faldet for hele Aarhus Kommune i perioden for Helhedsplan 2, og faldet altså ikke er begrænset til Gellerupparken og Toveshøj, er det svært at isolere en udvikling, der kunne være en effekt af helhedsplanens indsatser på indikatoren.

Diagram 6: Andelen af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst i henholdsvis Gellerupparken og Toveshøj og hele Aarhus Kommune.

5.2.1. Verdenshaverne og Beboerrådgivningen

Der er to indsatser, der havde til formål at forbedre voksensundheden. Disse to indsatser er Verdenshaverne og Beboerrådgivningen. Analysen af de selvrapporterede succeskriterier for begge indsatser viser, at begge indsatser var mere succesfulde end forventet.

Verdenshaverne optog flere i aktivering/praktik end forventet og Beboerrådgivningen havde flere samtaler med beboere end forventet.

Hvis samtalerne i Beboerrådgivningen omhandlende sundhed, og hvis Verdenshaverne succesfuldt fik aktiveret psykisk sårbare, kan disse to indsatser begge have haft en effekt på indikatoren for voksensundhed. Da hverken de anvendte metoder, mekanismer eller moderatorer for indsatserne er ordentligt kendt, kan det dog ikke konkluderes, at disse to indsatser har haft en effekt. Det kan dog samtidig heller ikke afvises.

5.2.2. Delkonklusion

I det ovenstående kan et fald i andelen af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst påvises i perioden for Helhedsplan 2. Det kan dog ikke konkluderes, at helhedsplanen havde en direkte effekt på denne indikator, da dette fald også er sket for Aarhus Kommune generelt.

Det kan vises, at der flyttede flere modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst ud af boligområdet end der flyttede ind. Dette har dog generelt været sandt for perioden 2007 til 2018. Selvom, at der flyttede flere modtager ud end ind, er andelen af modtagere af helbredsbetiget overførselsindkomst steget fra 19,4 procent i 2007 til 35,9 procent i 2018. Da denne andel er steget stødt år for år indtil 2014, hvor Helhedsplan 2 blev indført, kan det ikke afvises, at Helhedsplan 2 har haft en effekt på indikatoren, da kurven knækker i 2014 og falder fra 38,7 procent til 35,9 procent, men et lignende, om end mindre markant, fald er også sket for Aarhus Kommune som

helhed. Derfor kan det altså ikke konkluderes, at helhedsplanerne har haft en positiv effekt på voksensundhed, men det kan heller ikke afvises.

5.3. Lavindkomstfamilier

Effekt målet for lavindkomstfamilier operationaliseres som andelen af børn i boligområdet med fuld økonomisk friplads i dagtilbud eller SFO.

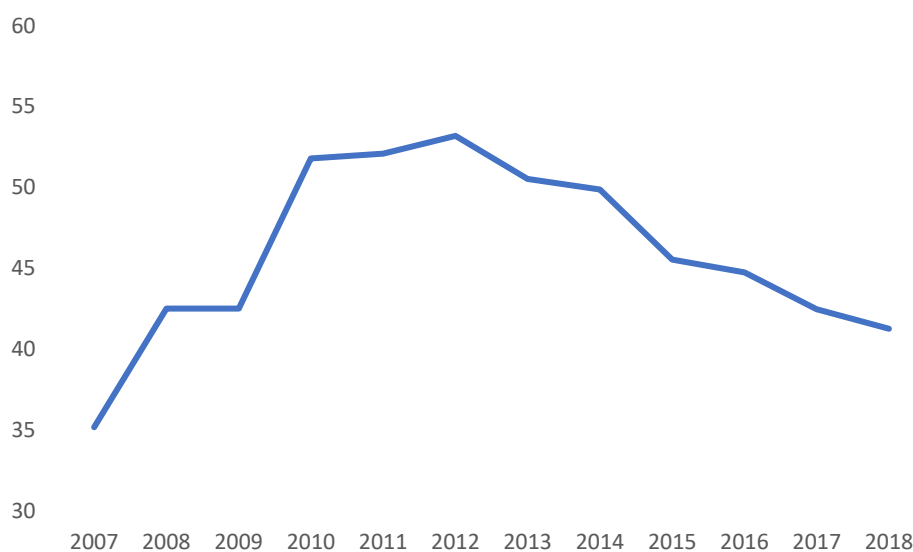
Man indgår i gruppen af børn med fripladser i daginstitution eller SFO, hvis man er tilmeldt et dagtilbud eller SFO og får fuld økonomisk friplads.

Økonomisk friplads gives når husstandens beregnede indkomst er under kr. 148.701 kr. (2010-niveau). Fripladsskalaen forhøjes med 52.000 kr. (2010-niveau) for enlige forsørgere. Det er vigtigt at bemærke, at SU-modtagere indgår i dette.

Indikatoren er ment som en indirekte indikator for husstandens indkomst. Da effekt målet dækker over familier, er det en retvisende indikator, men dog kun for familier, der har børn i alderen for dagtilbud og SFO, og som faktisk benytter sig af dagtilbud og SFO.

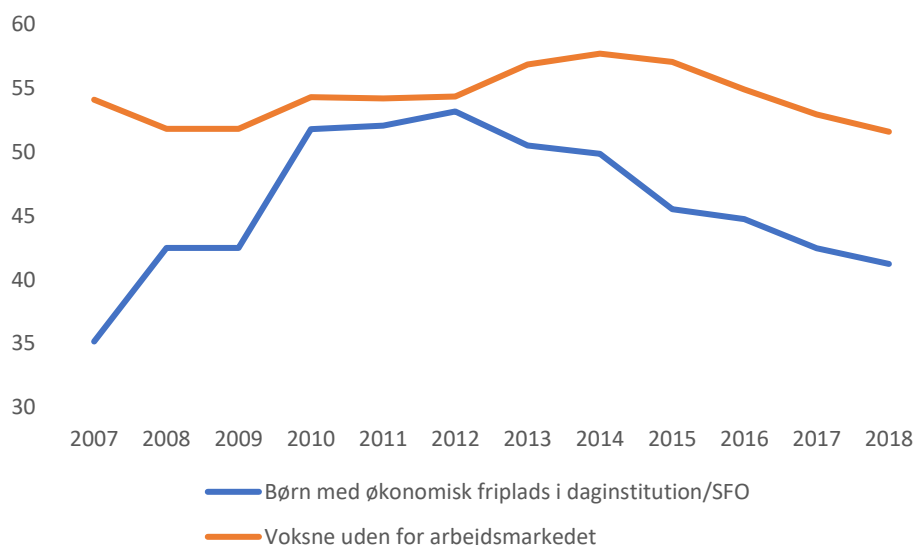
Andelen af børn med økonomisk friplads i boligområdet steg stødt fra 2007 til 2012 fra 35,2 procent til 53,2 procent. Efter 2012 faldt andelen hvert år og i 2018 udgjorde andelen af børn med økonomisk friplads 41,2 procent af boligområdets børn.

Diagram 7: Andel af børn med økonomisk friplads i daginstitution/SFO (pct.)

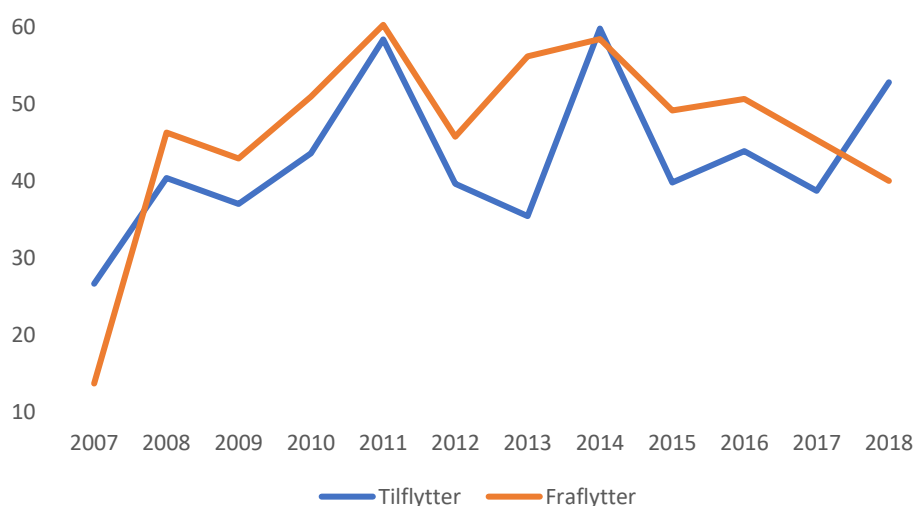
Med den økonomiske krise omkring 2007 og 2008, er det ikke utænkeligt, at lavkonjunktoren har påvirket antallet af lavindkomstfamilier.

Hvis man ser på arbejdsmarkedstilknytning og lavindkomstfamilier samlet, ligner de to kurver også hinanden efter 2014, hvor begge kurver begynder at gå nedad. Det er selvfølgelig værd at nævne, at Helhedsplan 2 blev implementeret i 2014. Antallet af lavindkomstfamilier begynder dog at dale allerede fra 2012, altså før Helhedsplan 2.

Diagram 8: Andel af børn med økonomisk friplads og arbejdsmarkedstilknytning (pct.)

Selvom, at kurven for lavindkomstfamilier knækker før kurven for arbejdsmarkedstilknytning, bør en stigning i arbejdsmarkedstilknytningen påvirke antallet af lavindkomstfamilier, da flere personer bevæger sig væk fra offentlig forsørgelse.

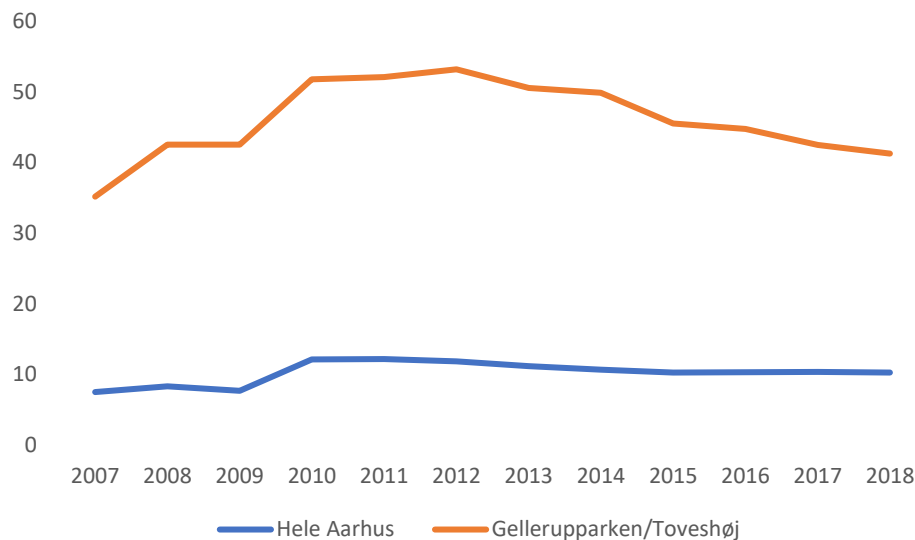
Hvis man ser på tilflyttere og fraflyttere i boligområdet, kan det ses, at andelen af børn med økonomisk friplads generelt er højere for fraflyttere end tilflyttere mellem 2008 og 2017. Dette kan have påvirket kurvens fald fra 2012 og fremefter, men det kan ikke nødvendigvis forklare hele faldet.

Diagram 9: Andel af børn med økonomisk friplads for til- og fraflyttere (pct.)

Hvis man ser på Gellerupparken og Toveshøj i sammenligning med Aarhus Kommune som helhed, kan det ses, at Aarhus Kommune som helhed har oplevet næsten komplet stilstand i indikatoren mellem 2014 og 2018, hvorimod indikatoren er faldet med næsten 10 procentpoint i

Gellerupparken og Toveshøj. Dette kunne tyde på, at faldet er isoleret til boligområdet og muligvis skyldes indsatser, der er udført i boligområdet.

Diagram 10: Andel af børn med økonomisk friplads for henholdsvis Gellerupparken og Toveshøj og hele Aarhus Kommune (pct.)

5.3.1. Beboerrådgivningen

Effektmålet for lavindkomstfamilier er umiddelbart det effektmål, der er mindst fokus på i helhedsplanerne. Der er et indirekte fokus, blandt andet gennem arbejdsmarkedstilknytning og voksensundhed, der skal sikre, at færre er på overførselsindkomster. Den eneste indsats, der henvender sig direkte til lavindkomstfamilier, er Beboerrådgivningen.

Beboerrådgivningen kan hjælpe lavindkomstfamilier på tre måder:

- Rådgivning med henblik på at sikre beskæftigelse
- Rådgivning med henblik på at udbedre økonomiske problemer
- Rådgivning med henblik på at sørge for, at lavindkomstfamilier får tildelt de korrekte offentlige tilskud og overførselsindkomster, som familien har ret til

Rådgivning med henblik på at udbedre økonomiske problemer vil ikke vise sig på indikatoren, da dette ikke tilfører ekstra indkomst til familien.

Beboerrådgivningen kan dog rådgive familier om offentlige systemer og sidde som bisidder ved samtaler med offentlige myndigheder. Dette kan sørge for, at familierne modtager de rette offentlige tilskud og overførselsindkomster. Da projektlederen for Beboerrådgivningen ikke er vendt tilbage på interviewforespørgsel, kan det ikke vides om, hvorvidt Beboerrådgivningen faktisk er blevet brugt i dette henseende eller om dette var effektivt.

Det skal dog nævnes, at Beboerrådgivningen opnåede resultater over forventning i de selvrappede succeskriterier.

5.3.2. Delkonklusion

Der har ikke været et stort fokus på lavindkomstfamilier i helhedsplanerne. Ikke desto mindre, er antallet af lavindkomstfamilier faldet hvert år siden 2012. Efter 2014 er faldet isoleret til Gellerupparken og Toveshøj, da Aarhus Kommune som helhed ikke oplever dette fald i indikatoren.

En del af faldet kan skyldes, at lavindkomstfamilier i højere grad flytter væk fra boligområdet end flytter til området.

En del af faldet kan også skyldes de forbedrede økonomiske forhold i samfundet efter den økonomiske krise.

Hvis helhedsplanerne har haft en effekt på andelen af lavindkomstfamilier, er dette muligvis sket gennem Beboerrådgivningen. Det har dog ikke været muligt at afdække Beboerrådgivningens effekt på indikatoren.

Det kan derfor ikke konkluderes, at helhedsplanerne har haft en effekt på effektmålet, men det isolerede fald efter 2014 kunne tyde på, at indsatser i boligområdet har haft en positiv effekt på indikatoren.

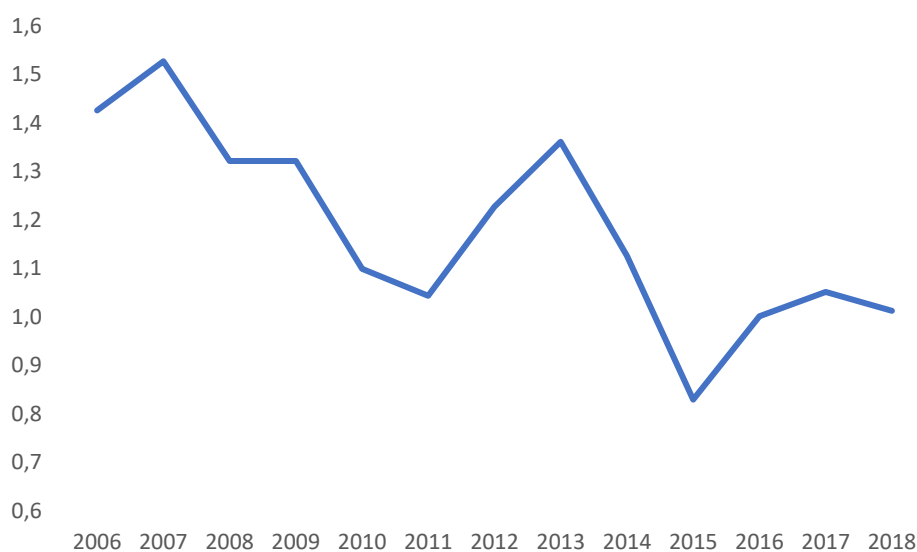
5.4. Ungdomskriminalitet

Effektområdet for ungdomskriminalitet er operationaliseret som kriminalitetssigtede børn og unge. Man indgår i gruppen af børn og unge, der er kriminalitetssigtede, når politiet har rejst en sigtelse for et kriminelt forhold overfor barnet eller den unge, og når socialforvaltningen har modtaget og registreret sigtelsen. Børn og unge er defineret som 11-17-årige.

Indikatoren for kriminalitetssigtede unge er ikke nødvendigvis den optimale indikator for ungdomskriminalitet, da denne udelukkende viser tilfælde, hvor der er rejst sigtelser mod barnet eller den unge. Der bliver ikke rejst sigtelser i hver sag og mindre forsejlinger kan i højere grad blive til sidesat end grove overtrædelser. Det er desuden ikke alle tilfælde af lovovertrædelser, hvor den eller de skyldige findes, eksempelvis når det kommer til hærværk.

Indikatoren kan måles tilbage til 2006. Mellem 2007 og 2015 er andelen af kriminalitetssigtede børn og unge næsten halveret fra 1,5 procent til 0,8 procent. Kurven har dog ikke udelukkende været nedadgående. Mellem 2011 og 2013 steg andelen fra 1,0 procent til 1,4 procent. I perioden for Helhedsplan 1 og 2 er der dog sket et generelt fald. I 2009 udgjorde andelen 1,3 procent og i 2018 udgjorde andelen 1,0 procent.

Diagram 11: Kriminalitetssigtede børn og unge (pct.)

I ovenstående kan det ses, at tendensen i indikatoren er nedadgående, men de udsving, der er i kurven gør, at en lineær tendenslinje kun har en R^2 -værdi på 0,6, forholdsvis langt fra den ønskede værdi på 1.

Indikatoren indeholder også en forholdsvis lille tæller men en stor nævner, da der bor mange børn og unge i området. I nedenstående tabel vises tælleren for indikatoren mellem 2013 og 2018.

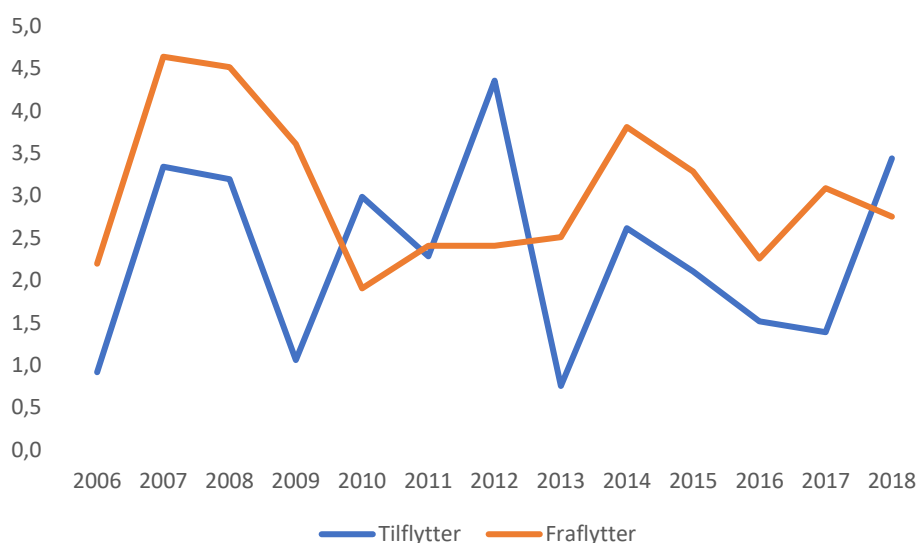
Tabel 14: Antal kriminalitetssigtede børn og unge

2013	2014	2015	2016	2017	2018
15,6	12,2	8,8	10,3	10,1	8,9

I nedenstående diagram, kan det ses, at andelen af kriminalitetssigtede børn og unge generelt er højere hos fraflyttere end tilflyttere, med enkelte undtagelser i 2009, 2012 og 2018. Den gennemsnitlige andel for fraflyttere fra 2006 til 2018 er 3,03 procent, hvor den gennemsnitlige andel for tilflyttere er 2,30 procent.

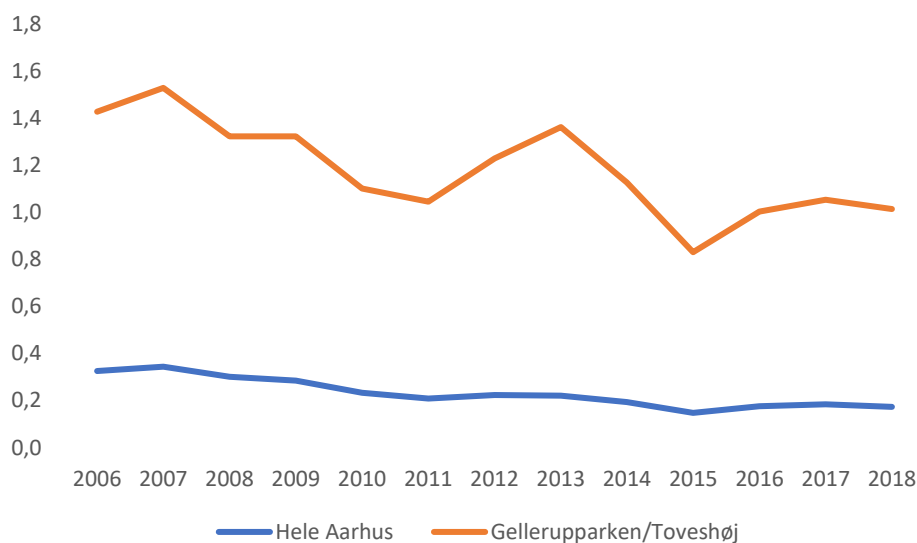
Dette kan betyde, at en del af det generelle fald i andelen af kriminalitetssigtede børn og unge muligvis kan skyldes, at de kriminalitetssigtede unge i højere grad flytter væk fra området end flytter til området.

Diagram 12: Andelen af kriminalitetssigtede børn og unge blandt til- og fraflyttere

Hvis man ser på boligområdet kontra Aarhus Kommune som helhed, kan det ses, at faldet i indikatoren ikke nødvendigvis er unikt til boligområdet, men kan også ses for hele Aarhus Kommune.

Diagram 13: Andelen af kriminalitetssigtede børn og unge for henholdsvis Gellerupparken og Toveshøj og hele Aarhus Kommune (pct.)

5.4.1. Ungdomsuddannelse

I Helhedsplan 2 er det teoretiseret, at alle indsatser, der sørger for, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse, medfører et fald i ungdomskriminalitet.

I afsnit 5.8. analyseres udviklingen i ungdomsuddannelse. Den generelle konklusion er, at andelen af unge, der begynder på en ungdomsuddannelse i forlængelse af folkeskolen, er stigende.

Dette kan betyde, at de indsatser, der har forbedret mulighederne for at tage en ungdomsuddannelse, kan have haft en effekt på ungdomskriminalitet i området.

5.4.2. Fritidspatruljen

Det er ikke kun indsatserne for ungdomsuddannelse, der kan have haft en effekt på ungdomskriminaliteten. En af de indsatser, der startede i Helhedsplan 1, er Fritidspatruljen. Denne indsats havde direkte til formål at sikre, at børn og unge i området brugte mere tid på aktiviteter og leg og brugte mindre tid på eksempelvis hærværk.

Indikatoren for effektmålet ungdomskriminalitet er som nævnt andelen af børn og unge, der er kriminalitetssigtede. Denne indikator er forholdsvis lav, muligvis grundet, at mindre forseelser ofte ikke ender i en formel sigtelse. I analysen af Fritidspatruljen i afsnit 4.1.1., blev det blevet klart, at Fritidspatruljen havde et problem med de mest problematiske børn. Det er ikke utænkeligt, at det er de mest problematiske børn, der står for kriminalitetssigtelserne, selvom dette ikke er beviseligt ud fra specialets data. Hvis Fritidspatruljen ikke har de nødvendige kompetencer til at håndtere disse problematiske børn, vil Fritidspatruljen sandsynligvis heller ikke påvirke indikatoren. Det er dog muligt, at Fritidspatruljen har været med til at gøre en forskel for de problematiske børn, men grundet ovenstående antages det, at Fritidspatruljens største effekt har været for de mere velfungerende børn og unge. Derved antages det, at Fritidspatruljen kan have forebygget en del af ungdomskriminaliteten, men ikke nødvendigvis antallet af kriminalitetssigtede børn og unge.

5.4.3. Udsatte børn og unge

Med antagelsen om, at udsatte børn og unge er mere tilbøjelige til at begå kriminalitet end ikke-udsatte børn og unge, antages det, at et fald andelen af udsatte børn og unge kan mindske andelen af ungdomskriminalitet i området.

I afsnit 5.6., hvor effektmålet udsatte børn og unge er analyseret, er det vist, at indikatoren for udsatte børn og unge er næsten halveret siden 2009, hvor Helhedsplan 1 blev indført.

Denne halvering kan have haft en positiv effekt på ungdomskriminalitet, og kan være en del af årsagen til, at andelen af kriminalitetssigtede unge er faldet siden 2009. Størrelsen på denne effekt eller effektens eksistens kan dog ikke siges med sikkerhed.

5.4.4. Delkonklusion

Indikatoren for ungdomskriminalitet er faldet mellem 2009 og 2018, dog med enkelte stigninger ind i mellem.

De positive effekter, der er observeret for effektmålene for ungdomsuddannelse og udsatte børn og unge, kan begge have medvirket til faldet i andelen af kriminalitetssigtede børn og unge, da det

antages, at ikke-udsatte børn og unge, samt unge med en ungdomsuddannelse, er mindre tilbøjelige til at begå ungdomskriminalitet.

På baggrund af udtalelserne fra Fritidspatruljens projektleder om, at Fritidspatruljen ikke havde de nødvendige kompetencer til at håndtere området mest udsatte børn, og derved den gruppe, der antages at være mest tilbøjelig til at begå ungdomskriminalitet, antages det, at Fritidspatruljens effekt på ungdomskriminalitet kan være begrænset. Det er dog ikke umuligt, at Fritidspatruljen kan have haft en forebyggende effekt på de børn, der ikke nødvendigvis er udsatte, men som kunne være i risiko for at blive en del af de udsatte børn.

Da faldet i andelen af ungdomskriminelle ikke er fuldt ud unikt til Gellerupparken og Toveshøj, fordi et lignende fald i andelen af ungdomskriminelle også er observeret for Aarhus Kommune som helhed, er faldet ikke isoleret, og isolerede indsatser i boligområdet, såsom Fritidspatruljen, er ikke nødvendigvis årsag til faldet. Faldet kan i stedet skyldes en generel kommunal indsats.

Det kan derfor ikke konkluderes, at det observerede fald i andelen af ungdomskriminelle, skyldes indsatser i helhedsplanerne, men det kan samtidig ikke afvises, at helhedsplanernes indsatser kan have haft en positiv effekt på effektmålet.

5.5. Børns trivsel

Børns trivsel er af Brabrand Boligforening og Aarhus Kommune operationaliseret som skolefravær.

For at indgå skal personen være bosat i boligområdet og have været indskrevet på et af Aarhus Kommunes kommunale skoletilbud i 0. - 10. klasse i den givne periode. Personen skal derudover have haft fravær fra sin skolegang i den angivne periode.

Børn og unge tilmeldt en af specialskolerne tæller ikke med i indikatoren.

Problemet med denne indikator er, at fravær kan være forårsaget af et utal af grunde, også grunde såsom ferie udenfor skoleferierne, hvilket ikke nødvendigvis er et tegn på mistrivsel.

Det er derfor valgt at supplere skolefravær med andelen af børn og unge, der ikke er tilmeldt et kommunalt fritidstilbud.

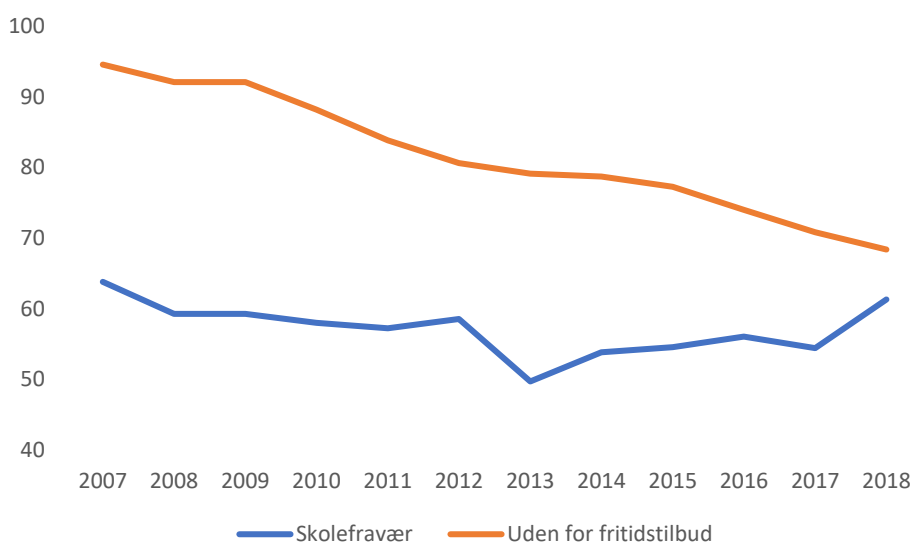
Man indgår i gruppen af børn og unge, der ikke er tilmeldt kommunalt fritidstilbud, hvis man ikke er tilmeldt et kommunalt fritidstilbud. Det vil sige, at børn og unge, som går i pædagogisk ledede legepladser, FO-tilbud, åbne ungdomsskoleklubtilbud, foreningsaktivitet, boligsocial aktivitet etc. indgår ikke i indikatoren, da der ikke eksisterer data på dem. Man kan være tilmeldt et fritidstilbud, fra man går i 5.-10. klasse.

Denne indikator er valgt på baggrund af Børnerådets analyse fra 2014, der kom frem til, at et aktivt fritidsliv giver bedre trivsel (Jønson, 2014 s. 1).

I nedenstående diagram er kurverne for de to indikatorer præsenteret. Her kan det ses, at andelen af børn og unge udenfor fritidstilbud daler fra 94,5 procent i 2007 til 68,4 procent i 2018. En lineær tendenslinje for denne indikator har en R^2 -værdi på 0,98.

Indikatoren for skolefravær er ikke lige så positiv. Indikatoren ligger på 63,8 procent i 2007 og falder til 61,3 procent i 2018.

Diagram 14: Andel børn med skolefravær og andel børn og unge udenfor fritidstilbud (pct.)

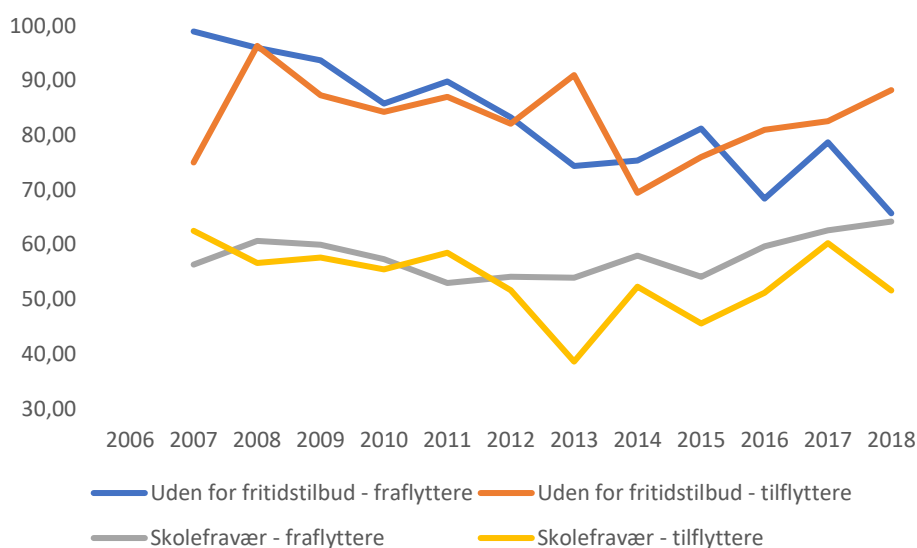
Selvom, at indikatoren for skolefravær falder mellem 2007 og 2018, udgør begge disse årstal de højeste målinger for indikatoren. Indikatoren er på sit laveste i 2013 med 49,7 procent, men den stiger allerede året efter til 53,8 procent.

Hvis man udelukkende ser på skolefravær, kan det ikke siges, at børns trivsel er forbedret i boligområdet i perioden for helhedsplanerne, men hvis man ser på andelen af børn og unge udenfor fritidstilbud, så er historien en anden. Det moderate fald i denne indikator kan ifølge Børnerådets analyse betyde, at børns trivsel er forbedret. Indikatoren kan dog udelukkende vise en stigning eller et fald i trivsel, men ikke direkte mistrivsel hos børn og unge.

Hvis man ser på til- og fraflyttere til boligområdet, kan et fald i andelen af børn med skolefravær ses i 2013. Dette kunne betyde, at faldet i Diagram 13 muligvis kan skyldes, at andelen af børn med fravær var signifikant lavere for tilflyttere end for fraflyttere.

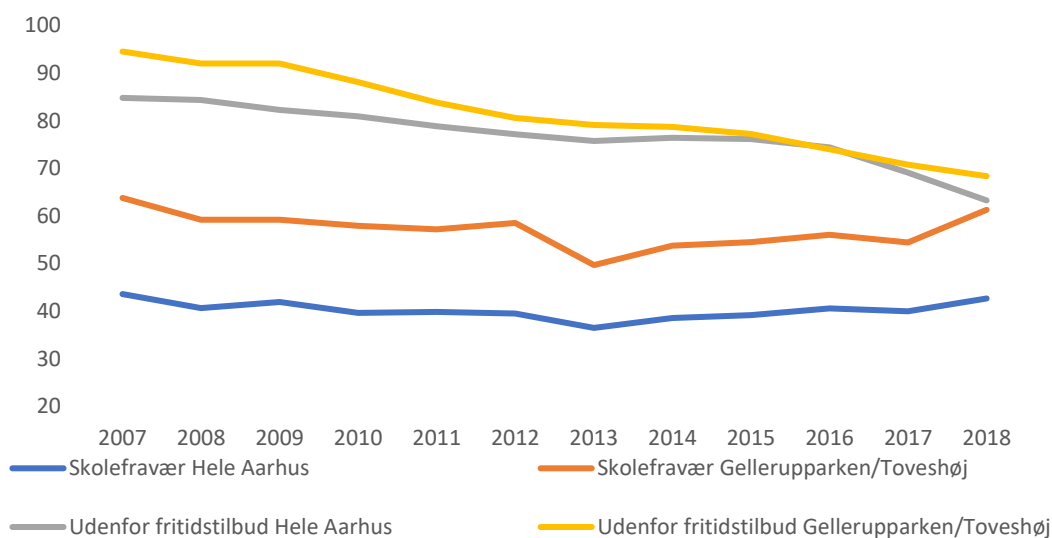
Det er også værd at fremhæve, at andelen af børn udenfor fritidstilbud blandt fraflyttere var højere end for tilflyttere i 2013, 2016, 2017 og 2018. På trods af dette, er hele boligområdets andel af børn udenfor fritidstilbud faldet i alle år siden 2007, med undtagelse af 2009, hvor andelen var lig 2008.

Diagram 14: Andel børn med skolefravær hos til- og fraflyttere og andel børn og unge udenfor fritidstilbud blandt til- og fraflyttere (pct.)

Hvis man ser på indikatorerne i Gellerupparken og Toveshøj sammenlignet med Aarhus Kommune som helhed, kan det ses, at udviklingen i både skolefravær og andel børn og unge udenfor fritidstilbud er meget lig hinanden i boligområdet og hele kommunen. Dette kan tyde på, at udviklingen i indikatorerne ikke nødvendigvis skyldes isolerede indsatser udført i boligområdet.

Diagram 15: Skolefravær og andel børn og unge udenfor fritidstilbud for henholdsvis Gellerupparken og Toveshøj og hele Aarhus Kommune

Der er tre indsats, der antages at kunne have haft en direkte effekt på børns trivsel. Disse indsatser er Beboerrådgivningen, Fritidspatroljen og Foreningsunderstøttelse.

5.5.1. Beboerrådgivningen

Som tidligere forklaret, var det ikke muligt at interviewe den tidligere projektleder i Beboerrådgivningen. De selvrapporterede succeskriterier viser, at Beboerrådgivningen var mere succesfuld end forventet, men disse succeskriterier viser ikke, hvordan indsatsen blev udført eller hvor mange beboere, der blev rådgivet om emner, der kunne forbedre børns trivsel. Det er tænkeligt, at Beboerrådgivningen kan have rådgivet forældre i forhold til emner såsom børneopdragelse, men børns trivsel kunne også være forbedret gennem rådgivning om, hvordan det danske sundhedssystem bruges, herunder hvordan der bestilles tid ved læge og tandlæge.

Det kan ikke konkluderes, at Beboerrådgivningen har haft en effekt på børns trivsel, men det kan heller ikke afvises.

5.5.2. Fritidspatroljen

Grundet Børnerådets analyse, hvor det konkluderes, at fritidsaktiviteter forbedrer børns trivsel (Jønson, 2014 s. 1), må det antages, at Fritidspatroljen, som en fritidsaktivitet, kan have haft en effekt på børns trivsel.

I analysen af Fritidspatroljen i afsnit 4.1.1. blev det vurderet, at Fritidspatroljen havde succes med en del af området børn. Fritidspatroljen havde dog svært ved at håndtere området problematiske børn.

Projektlederen for Fritidspatroljen udtalte, at det ikke var et problem at få børn til at deltage i Fritidspatroljen i indsatsens første år, men det blev et problem, da de fleste af området børn begyndte at gå til andre fritidsaktiviteter, og derved kun efterlod de børn, der ikke kunne fungere i det normale foreningsliv (bilag 5 s. 118).

Fritidspatruljen fungerede altså som en fritidsaktivitet, men ikke en fritidsaktivitet, der kunne konkurrere med det øvrige foreningsliv. De børn, der havde muligheden, valgte Fritidspatruljen fra til fordel for områdets øvrige foreninger.

Det er derfor muligt, at Fritidspatruljen forbedrede børns trivsel, men hovedsageligt kun indtil områdets øvrige foreningsliv blev bedre.

5.5.3. Foreningsunderstøttelse

Til at forbedre det øvrige foreningsliv blev indsatsen Foreningsunderstøttelse indført med Helhedsplan 2 i 2014. Foreningsunderstøttelse havde til hensigt at understøtte de foreninger, der fandtes i området og sørge for, at enkelte ildsjæle ikke skulle stå for alt i en forening.

I analysen af indsatsens programteori i afsnit 4.3.1., blev det antaget, at Foreningsunderstøttelse havde en vis grad af succes. Dette blev antaget på baggrund af citater fra projektlederen for Foreningsunderstøttelse og fra projektlederen for Fritidspatruljen. Derudover blev det vist, at indsatsen overordnet fulgte den opstillede programteori, hvilket understøtter den antagne succes.

Det er derfor muligt, at Foreningsunderstøttelse har forbedret børns trivsel ved at opkvalificere områdets foreningsliv.

5.5.4. Delkonklusion

Det kan ikke konkluderes, ud fra skolefravær, at børns trivsel er forbedret, da andelen af børn med skolefravær faktisk er steget med 2,1 procentpoint mellem 2009 og 2018. Det kan umiddelbart heller ikke antages, at denne stigning er lig med, at trivslen i området er forværret i perioden, da en mindre stigning i skolefravær kan skyldes et utal af ting, eksempelvis, at flere familier tager på ferie udenfor skoleferierne.

Den anden anvendte indikator, andel børn udenfor fritidstilbud, er faldet markant fra 92 procent i 2009 til 68,4 procent i 2018. Ifølge en analyse fra Børnerådet øger fritidsaktiviteter børns trivsel. Da andelen af børn i kommunale fritidsaktiviteter er firedoblet i perioden, kan dette betyde, at børns trivsel er steget.

På baggrund af ovenstående analyse kan det ikke konkluderes, at børns trivsel er steget ud fra Bra-brand Boligforening og Aarhus Kommunes udvalgte indikator, men det stigende antal børn, der deltager i fritidsaktiviteter, kan være et udtryk for en stigning i børns trivsel.

Helhedsplanerne indeholder to indsatser, der relaterer sig til fritidsaktiviteter. På baggrund af analyserne af Fritidspatruljen og Foreningsunderstøttelse, kan det antages, at der i hvert fald er tegn på, at børns trivsel er steget grundet helhedsplanerne, da disse to indsatser formodentligt direkte har forbedret områdets fritidsaktiviteter og på sin vis gjort fritidsaktiviteter til noget mere normalt for områdets beboere.

Børns trivsel er altså muligvis steget, og det er muligt, at indsatserne i helhedsplanen har haft en positiv effekt på dette. En dybere undersøgelse af hver indsats og børns trivsel generelt er dog nødvendig for at komme med en stærkere konklusion.

5.6. Udsatte børn og unge

Udsatte børn og unge er af Brabrand Boligforening og Aarhus Kommune operationaliseret som andel børn og unge med dag- og døgnforanstaltninger.

Man indgår i gruppen af børn og unge med dag- eller døgnforanstaltning, når socialforvaltningen har iværksat mindst en dag- eller døgnforanstaltning i forhold til barnet/den unge.

En dag- eller døgnforanstaltning besluttet af socialforvaltningen efter en § 50-undersøgelse (Servicebogen) af barnet/den unge. Undersøgelsen kan eksempelvis blive initieret af en social underretning på barnet/den unge.

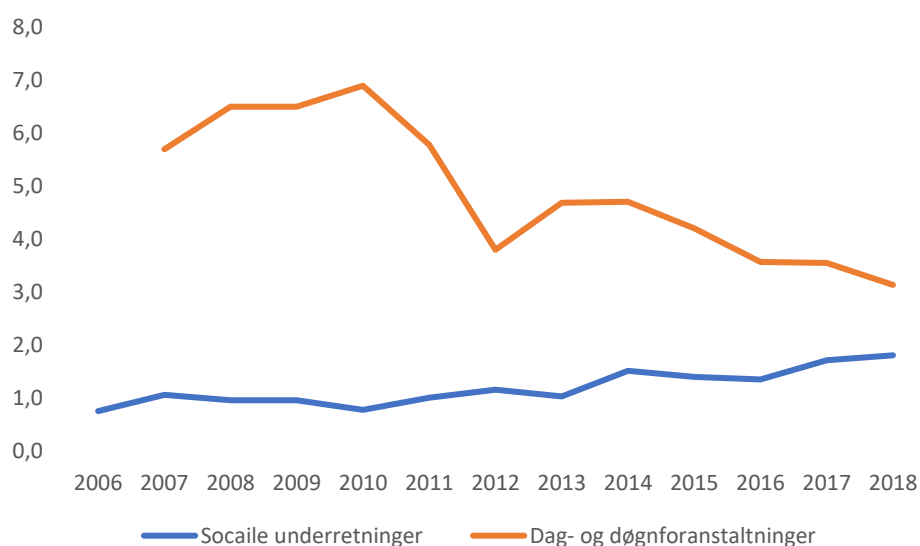
Som supplement til dag- og døgnforanstaltninger anvendes også andel børn og unge med sociale underretninger i dette speciale. Denne indikator er anvendt, da sociale underretninger, og underliggende mistanker om omsorgssvigt, kan være et udtryk for, hvor mange børn og unge, der kan være socialt udsatte.

Man indgår i gruppen af børn og unge, der er indgået underretning om, når socialforvaltningen har modtaget og registreret en underretning på det enkelte barn eller unge.

Underretninger er private eller offentlige personers henvendelse til de sociale myndigheder om, at der er mistanke om, at et barn eller ung er udsat for omsorgssvigt. Underretninger kan føre til, at der træffes beslutning om iværksættelse af eksempelvis dag- eller døgnforanstaltninger. Kriminalitets underretninger indgår i indikatoren for kriminalitetssigtede unge og er ikke talt med her, men øvrige underretninger fra politiet er med.

I nedenstående diagram kan det ses, at andelen af børn med dag- og døgnforanstaltninger i boligområdet er faldet mellem 2007 og 2018. Det kan også ses, at andelen er halveret fra 6,5 procent til 3,1 procent mellem 2009 og 2018, perioden for helhedsplanerne. Andelen af børn med sociale underretninger er derimod steget 1,0 procent i 2009 til 1,8 procent i 2018.

Diagram 16: Børn og unge med dag- eller døgnforanstaltninger og sociale underretninger(pct.)

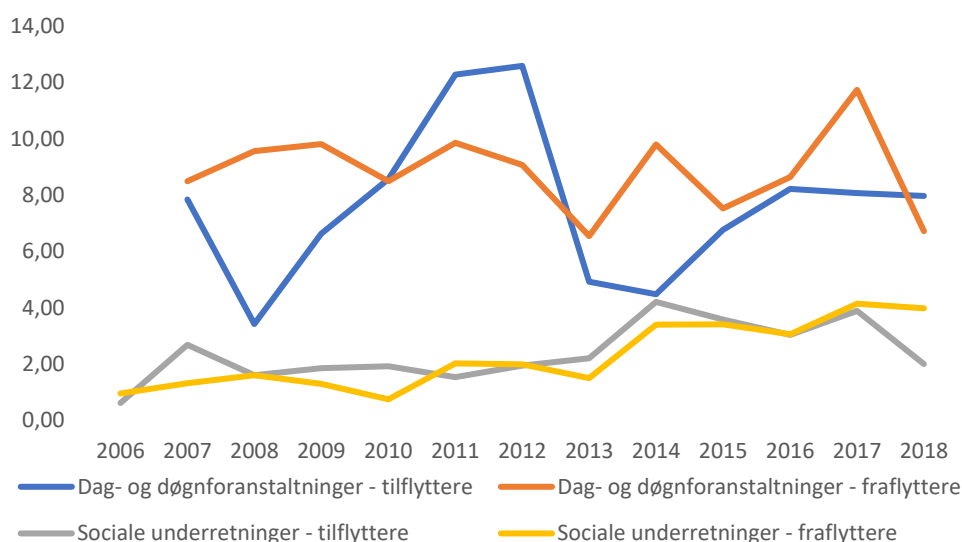

I ovenstående kan det ses, at de to anvendte indikatorer for udsatte børn og unge viser forskellige resultater for udviklingen i boligområdet. En stigning i antallet af sociale underretninger sammenholdt med et fald i antallet af dag- og døgnforanstaltninger er dog ikke nødvendigvis et modstridende resultat. En stigning i antallet af sociale underretninger kan derimod være et udtryk for et stigende fokus på områdets udsatte børn og unge. Det faktum at et stigende antal sociale underretninger resulterer i færre dag- og døgnforanstaltninger kan være et tegn på, at områdets beboere og institutioner foretager sociale underretninger oftere og eventuelt tidligere i børnenes eller de unges liv, og derved før en dag- eller døgnforanstaltning er nødvendig. Det kan være et udtryk for, at områdets beboere i højere grad bekymrer sig om områdets børn og unge. Dette kan dog ikke siges med sikkerhed.

Hvis man ser på til- og fraflyttere, kan faldet i dag- og døgnforanstaltninger og stigningen i antallet af sociale underretninger umiddelbart ikke udelukkende tilskrives en ændring i beboersammensætningen. I 2008, 2009, 2013 og 2014 er andelen af dag- og døgnforanstaltninger væsentligt lavere blandt tilflyttere end fraflyttere, men der er ikke et signifikant fald i dag- og døgnforanstaltninger blandt områdets beboere i de år, ligesom der ikke er en signifikant stigning i 2011 og 2012, hvor andelen af børn og unge med dag- og døgnforanstaltninger er væsentligt højere blandt tilflyttere end fraflyttere.

I forhold til sociale underretninger, kan tilflyttere til området i 2007 være skyld i stigningen i sociale underretninger, der er vist i 2007 i diagram 16. Med undtagelse af 2007 og 2018 er der kun mindre udsving i kurverne.

Diagram 17: Børn og unge med dag- eller døgnforanstaltninger og sociale underretninger for til- og fraflyttere (pct.)

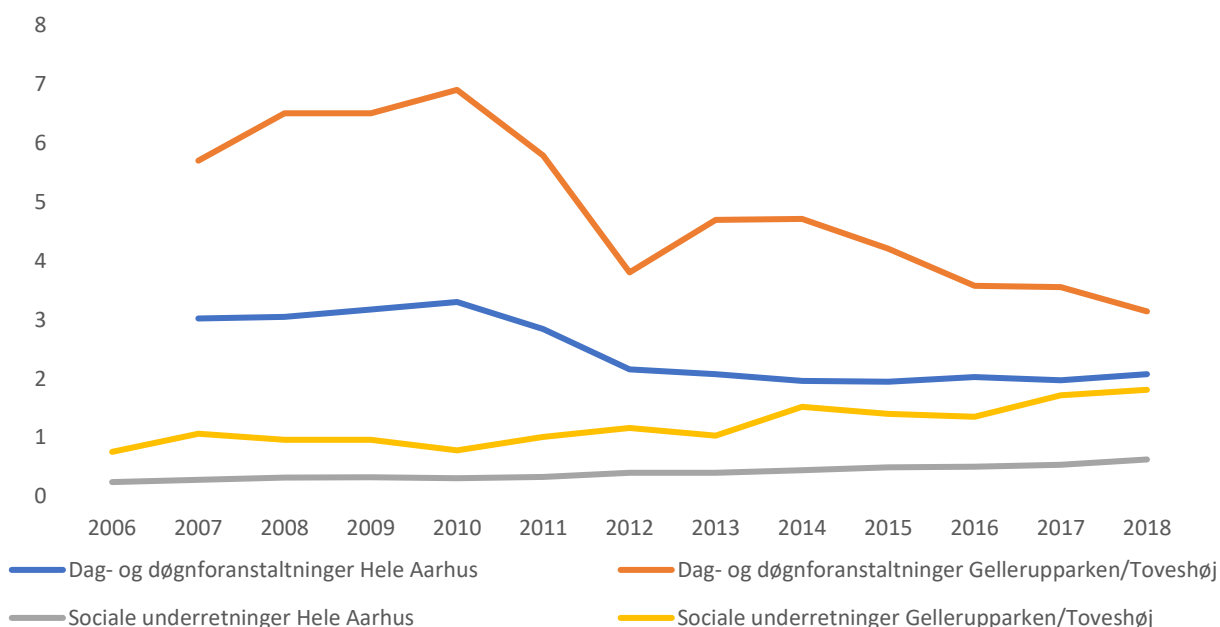
Det er ikke kun til- og fraflyttere, der kan have påvirket de to indikatorer, det kan en generel udvikling i hele Aarhus Kommune også. Det er nødvendigt at kunne isolere faldet i dag- og døgnforanstaltninger til Gellerupparken og Toveshøj, hvis det skal kunne konkluderes, at det faktisk er

indsatser i helhedsplanen, der har været skyld i dette fald, og lige så for den stigning, der er i antal sociale underretninger.

Hvis man ser på hele Aarhus Kommune kontra Gellerupparken og Toveshøj, kan det ses, at faldet i dag- og døgnforanstaltninger, der ses mellem 2010 og 2012 i Gellerupparken og Toveshøj også er gældende i hele Aarhus Kommune. Faldet for hele Aarhus Kommune er dog ikke helt så udtalt som faldet for Gellerupparken og Toveshøj. Fra 2013 til 2018 er der dog generel stilstand i hele Aarhus Kommune for denne indikator, hvor indikatoren faktisk falder i Gellerupparken og Toveshøj.

Det kan ses, at antallet af sociale underretninger steg fra 2006 til 2018 i både hele Aarhus Kommune og Gellerupparken og Toveshøj. Denne stigning er dog ikke lige så stor for hele Aarhus Kommune som den er for Gellerupparken og Toveshøj.

Diagram 18: Dag- og døgnforanstaltninger og sociale underretninger for henholdsvis hele Aarhus Kommune og Gellerupparken og Toveshøj (pct.)

Der er tre indsatser, der antages at kunne have haft en direkte effekt på antallet af områdets udsatte børn og unge. Disse indsatser er de samme indsatser, der antages at kunne have haft en effekt på børns trivsel, altså Beboerrådgivningen, Fritidspatruljen og Foreningsunderstøttelse. Derudover antages det, at indsatser, der har til formål at forbedre ungdomsuddannelse kan have haft en effekt på antallet af udsatte unge.

5.6.1. Beboerrådgivningen

Som tidligere forklaret, var det ikke muligt at interviewe den tidligere projektleder i Beboerrådgivningen. De selvrappede succeskriterier viser, at Beboerrådgivningen var mere succesfuld end forventet, men disse succeskriterier viser ikke, hvordan indsatsen blev udført eller hvor mange beboere, der blev rådgivet om emner, der kunne mindske antallet af udsatte børn og unge. Det er tænkeligt, at Beboerrådgivningen kan have ydet rådgivning med henblik på at forbedre forhold for

børn og unge i området og derved sænke antallet af områdets udsatte børn og unge. Dette har dog ikke været muligt at undersøge.

Det kan ikke konkluderes, at Beboerrådgivningen har haft en effekt på antallet af udsatte børn og unge, men det kan heller ikke afvises.

5.6.2. Fritidspatroljen og Foreningsunderstøttelse

Som nævnt i afsnit 4.1.1. var Fritidspatroljen, ifølge indsatsens projektleder, succesfuld indtil omkring 2015/2016. Projektlederen udtalte, at efter denne periode, var de børn, der stadig benyttede Fritidspatroljen områdets traumatiserede og problematiske børn, altså på nogle måder områdets mest udsatte børn (bilag 5 s. 118).

Ifølge projektlederen for Fritidspatroljen havde Fritidspatroljens unge instruktører ikke de nødvendige kompetencer til at håndtere de tilbageværende udsatte børn. Dette kunne betyde, at Fritidspatroljen kun kan have haft en begrænset effekt for områdets udsatte børn.

Som beskrevet i afsnit 4.3.1., var også Foreningsunderstøttelse en succes, hvis man spørger projektlederen. Dette understøttes til en vis grad af udtalelser fra projektlederen for Fritidspatroljen (jf. afsnit 4.3.1.)

Ifølge Det Kriminalpræventive Råd kan indsatser såsom Fritidspatroljen dog have en præventiv effekt på udsatte børn og unge:

"Børn og unges udvikling og kompetencer styrkes, når de har mulighed for at være sammen med støttende voksne og kan deltage i meningsfulde og tilpas udfordrende aktiviteter sammen med andre børn og unge." (Christiansen, UÅ-a)

Dog kræver det ifølge Det Kriminalpræventive Råd et andet personale, end de unge instruktører, der var ansat i Fritidspatroljen:

"Ifølge forskning kræver det oftest et veluddannet, stabilt og tilstedeværende personale, som støtter børnenes udvikling gennem klare mål, trinvis læring og tydelig grænsesætning imod normbrydende adfærd." (Ibid.).

Det personale, som Det Kriminalpræventive Råd her beskriver som værende nødvendigt for at håndtere udsatte børn og unge, understøtter de personalemæssige udfordringer, som projektlederen for Fritidspatroljen beskrev (bilag 5 s. 118), altså, at de unge fritidsinstruktører ikke havde de nødvendige kompetencer til at håndtere de udsatte børn og unge.

I analysen Unge og Fritidsaktiviteter af Center for Alternativ SamfundsAnalyse (CASA) påpeger nøglepersoner, der arbejder med udsatte unge, at de udsatte unge har brug for et sted, hvor der er et pædagogisk uddannet personale (Malmgren m.fl., 2012 s. 72).

Både Det Kriminalpræventive Råd og CASA påpeger vigtigheden af et personale, der har de nødvendige kompetencer til at håndtere udsatte børn og unge, når det kommer til fritidsaktiviteter til denne målgruppe. Projektlederen fra Fritidspatroljen påpegede også, at han ikke mente, at de unge instruktører i Fritidspatroljen var i stand til at håndtere opgaven, når det gjaldt de udsatte børn.

Dette kan betyde, at Fritidspatruljens indsats på udsatte børn og unge er begrænset grundet Fritidspatruljens instruktører. Det kan dog ikke afvises, at Fritidspatruljen kan have haft en effekt på områdets udsatte børn og unge.

Ligeledes kan Foreningsunderstøttelsens effekt være begrænset af foreningernes frivillige, når det gælder udsatte børn og unge. Projektlederen for Fritidspatruljen udtalte, at de udsatte børn blev smidt ud af foreninger, hvilket kan være et tegn på, at foreningerne ikke var i stand til at håndtere denne målgruppe. Det Kriminalpræventive Råd skriver desuden således om forebyggende aktiviteter til udsatte børn og unge:

"Aktiviteterne skal skræddersyes børnenes alder, evner og livsstil og have fokus på, hvordan de kan styrke deres emotionelle, sociale og kognitive kompetencer." (Christiansen, UÅ-a).

Dette betyder, at den organisatoriske og administrative hjælp, der blev givet af Foreningsunderstøttelsen ikke nødvendigvis har haft en effekt på områdets udsatte børn og unge, hvis ikke de enkelte foreninger har været i stand til at håndtere de udsatte børn og unge.

5.6.3. Ungdomsuddannelse

Den nuværende V-LA-K-regering har et mål om, at flere unge skal tage en ungdomsuddannelse (Børne- og Socialministeriet, 2018). En af grundene til dette mål er, at udsatte unge, ifølge Børne- og Socialministeriet, får gode rammer for at danne fællesskaber og netværk gennem ungdomsuddannelserne (Ibid.).

En stigning i antallet af udsatte unge i Gellerupparken og Toveshøj, der gennemfører en ungdomsuddannelse vil altså, ifølge Børne- og Socialministeriet, have positive effekter for de udsatte unge.

I perioden for helhedsplanerne kan det ikke påvises, at flere unge faktisk gennemfører en ungdomsuddannelse, men i afsnit 5.8. er det vist, at andelen af unge, der begynder på en ungdomsuddannelse, stiger i perioden.

Hvis dette betyder, at andelen af udsatte unge i området, der begynder på en ungdomsuddannelse, også er steget, kan det have haft en positiv effekt på områdets udsatte unge.

I analysen af effektmålet ungdomsuddannelse i afsnit 5.8. kunne det dog hverken afvises eller bevises, at helhedsplanerne havde en positiv effekt på stigningen i andelen af unge, der starter på en ungdomsuddannelse. Den mulige positive effekt af ungdomsuddannelse på udsatte unge, er derfor ikke nødvendigvis forårsaget af helhedsplanerne, men dette kan dog heller ikke afvises.

5.6.4. Delkonklusion

Ifølge Brabrand Boligforening og Aarhus Kommunes indikator for udsatte børn og unge, andel børn og unge med dag- og døgnforanstaltninger, er andelen af udsatte børn og unge i Gellerupparken og Toveshøj halveret siden 2009, hvor Helhedsplan 1 blev indført.

I ovenstående analyse blev en anden indikator også medbragt, andel børn og unge med sociale underretninger. Denne indikator er, i modsætning til dag- og døgnforanstaltninger, steget siden 2009.

Som tidligere beskrevet er dette dog ikke nødvendigvis et modstridende resultat, da en stigning i andelen af børn og unge med sociale underretninger kan betyde, at beboerne eller institutionerne i boligområdet er blevet mere opmærksomme på udsatte børn og unge. Dette kan dog ikke vides med sikkerhed.

Ifølge analysen af Beboerrådgivningen, Fritidspatruljen og Foreningsunderstøttelse, er det ikke klart, at disse indsatser har haft en direkte effekt på faldet af dag- og døgnforanstaltninger i perioden for helhedsplanerne.

Fritidspatruljens effekt på udsatte børn og unge kan være begrænset, da tidligere undersøgelser viser, at fritidsaktiviteter til udsatte børn og unge kræver, at aktiviteternes ansatte/frivillige skal have særlige kompetencer for at håndtere udsatte børn og unge, hvilket Fritidspatruljens 15årige instruktører ikke har.

Foreningsunderstøttelses effekt på udsatte børn og unge kan være begrænset af samme årsag. Den organisatoriske og administrative hjælp, der blev ydet gennem Foreningsunderstøttelse sikrer ikke nødvendigvis, at foreningerne er i stand til at håndtere udsatte børn og unge. Projektlederen for Fritidspatruljen udtalte desuden, at den gruppe udsatte børn og unge, som deltog i Fritidspatruljens aktiviteter mellem 2015 og 2017 var en gruppe, der var blevet smidt ud af det øvrige foreningsliv. Dette understøtter antagelsen om, at det generelle foreningsliv ikke var i stand til at håndtere udsatte børn og unge.

I analysen af ungdomsuddannelse i afsnit 5.8., er det beskrevet, at flere unge i området starter på en ungdomsuddannelse mellem 2009 og 2018. Denne stigning i andelen af unge, der starter på en ungdomsuddannelse, kan have haft en positiv effekt på andelen af udsatte børn og unge i Gellerupparken og Toveshøj, og kan derfor have bidraget til faldet i indikatoren for udsatte børn og unge. Effekten af ungdomsuddannelse på udsatte børn og unge kan dog ikke afdækkes på baggrund af dette speciale.

I ovenstående analyse blev det vist, at andelen af børn og unge med dag- og døgnforanstaltninger faldt efter 2014 i Gellerupparken og Toveshøj. Det samme fald kunne ikke ses i Aarhus Kommune generelt. Da faldet altså er isoleret til Gellerupparken og Toveshøj, kan det betyde, at indsatser specifikt udført i boligområdet kan være årsagen til faldet. Det kan dog ikke ud fra ovenstående analyse konkluderes, at det er indsatserne i helhedsplanerne, der har forårsaget faldet.

5.7. Tryghed

Tryghed er et svært fænomen at operationalisere, da følelsen af tryghed og en form for objektiv kvantitativ tryghed kan være langt fra hinanden. Brabrand Boligforening og Aarhus Kommune operationaliserer tryghed som antal anmeldelser pr. 100 borgere i området. De medregnede anmeldelser er alvorlig straffelov, almindelig straffelov og urohændelser. Da disse tre anmeldelsestyper har forskellig grad af alvorlighed, er anmeldelserne vægtet. Hvert tilfælde af alvorlig straffelov tæller for 2. Hvert tilfælde af almindelig straffelov tæller for 0,50, og hvert tilfælde af urohændelser tæller for 0,75. Anmeldelserne lægges derefter sammen og giver et samlet tal.

I dette speciale inddrages også initiativsager, som ikke er anmeldelsessager fra borgere, men derimod sager, som politiet selv tager initiativ til, eksempelvis grundet mistænkelige forhold eller ved særlige indsatser. I dette speciale vægter initiativsager 0,25.

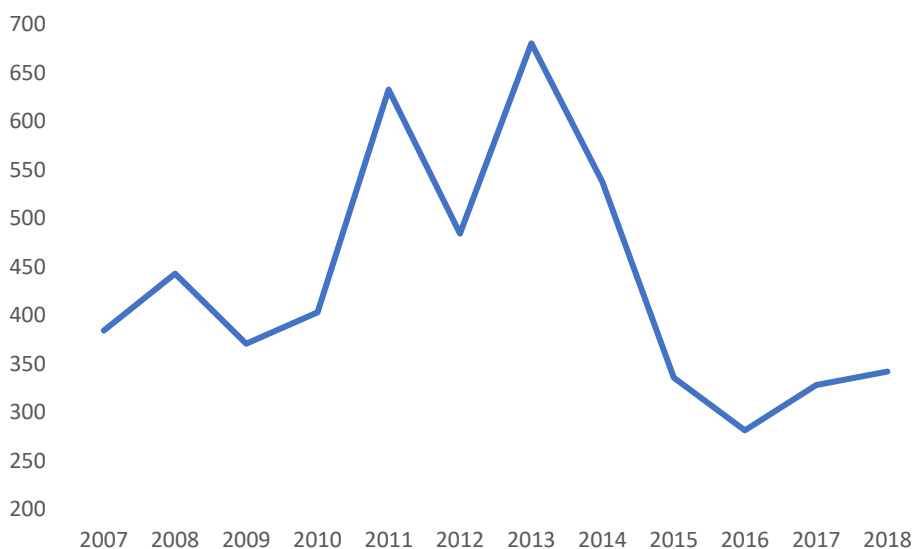
I nedenstående tabel vises de samlede anmeldelsesdata for Gellerupparken og Toveshøj fra 2007 til 2018.

Tabel 15: Anmeldelser i Gellerupparken og Toveshøj

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Alm.	263	231	202	188	438	344	485	364	169	131	173	176
Alv.	44	54	34	47	62	32	53	51	55	40	38	49
Init.	50	91	63	71	126	69	85	86	42	72	53	63
Uro.	203	262	248	263	344	308	414	309	174	157	203	187

I nedenstående diagram er ovenstående anmeldelsesdata vægtet og lagt sammen efter de beskrevne metoder. I diagrammet kan det ses, at anmeldelserne steg kraftigt fra 2010 til 2011 og fra 2012 til 2013, i perioden for Helhedsplan 1. Det kan dog også ses, at anmeldelser falder i perioden for Helhedsplan 2, fra 537,25 i 2014 til 342 i 2018.

Diagram 19: Vægtet anmeldelsesdata i Gellerupparken og Toveshøj

Fra 2007 til 2018 er anmeldelserne faldet fra 384,25 til 342, hvilket er et fald på 11 procent.

Da anmeldelsesdata stammer fra en aktindsigt hos Østjyllands Politi og ikke fra BoSocData, er der ikke data på til- og fraflyttere i perioden.

På et kvartalsmøde i Samvirket i Gellerup udtalte daværende politikommissær og leder af lokalpolitiet i Aarhus Vest, at 2015 havde en usædvanlig rolig start på året (Frederiksen, 2015).

Politikommissæren udtalte følgende om den rolig start på 2015.

"Det er ikke entydigt hvorfor tallene er lavere. Det kan være nogle, der er flyttet, eller at vi har fået fat i nogle af dem der laver ballade (...) så kan det jo også være fordi vores samarbejde med lokalområdet bærer frugt. At vi i fællesskab med aktører og beboere har fået sat præventivt ind og har en god dialog." (Ibid.)

Politikommissæren kunne altså på daværende tidspunkt ikke umiddelbart tilskrive faldet i anmeldelser til noget bestemt.

Der er tre indsatser, der antages at kunne have haft en direkte effekt på tryghed. Indsatserne er Foreningsunderstøttelse, Tryghedsvandringer og Blokambassadører. Derudover antages det, at effektmålet for ungdomskriminalitet kunne have en effekt på tryghed.

5.7.1. Foreningsunderstøttelse

Et styrket foreningsliv antages at kunne have en positiv effekt på tryghed i boligområdet. Effekten af foreningslivet er dog oftest beskrevet i en kriminalpræventiv sammenhæng for unge.

Det kan ikke afvises, at et stærkt foreningsliv kan virke forebyggende eller kriminalpræventivt på andre målgrupper end børn og unge, men dette kan ikke understøttes teoretisk eller empirisk i samme grad som effekterne på børn og unge.

Det Kriminalpræventive Råd fremhæver, at et lokalt forankret samarbejde mellem myndigheder og blandt andet foreninger kan forebygge bandekriminalitet (Christiansen, UÅ-b).

I afsnit 5.6. blev foreningers kriminalpræventive effekt for udsatte børn og unge analyseret, og her blev det fremhævet, at den præventive effekt afhænger af, at foreningerne har et personale, der har de nødvendige kompetencer til at håndtere den udsatte målgruppe.

Det kan antages, at foreningers kriminalpræventive indsats på andre målgrupper også afhænger af foreningernes personale, et element, som ikke direkte understøttes gennem indsatsen Foreningsunderstøttelse.

Teoretisk set kan det altså antages, at Foreningsunderstøttelses administrative og organisatoriske hjælp kun har en begrænset kriminalpræventiv effekt.

5.7.2. Tryghedsvandringer

Det var antaget, at Tryghedsvandringer ville forbedre trygheden i boligområdet ved at gøre opmærksom på og fjerne utryghedsskabende elementer i boligområdet.

I forbindelse med indsamlingen af data på indsatserne i Helhedsplan 2, blev det dog klart, at Tryghedsvandringer nok ikke har haft den antaget effekt på tryghed.

Den tidligere boligsociale leder, Henning Winther, skrev følgende om Tryghedsvandringer i en mail til specialet:

”Tryghedsvandringer blev lukket ret hurtigt - efter seks måneder, mener jeg. Den kommunale samarbejdspartner, som havde krævet projektet og stillede en arkitektressource til rådighed, blev selv nedlagt som enhed - så da både relevansen var begrænset, og samarbejdspartneren forsvandt, lukkede vi simpelthen projektet. Det har ikke haft nogen effekt i området.” (bilag 9 s. 136-137)

Ulla Bording Jørgensen, som var projektleder for Tryghedsvandringer udtalte følgende om indsatsen:

”Tryghedsvandringerne var vi nødt til at opgive, fordi det i virkeligheden var et projekt, der var presset ned over os fra kommunen. Det var ikke et ønske fra beboerne. De følte, at de var trygge nok i forvejen, men kommunen havde krævet, at tryghedsvandringer skulle med i helhedsplanen, for så ville de godt acceptere de andre. Da vi så begyndte at lave de her tryghedsvandringer, så viste det sig faktisk, at de lokale kommunale, de var ikke med på den, så til sidst fik vi lov til at lukke det projekt.” (bilag 6 s. 121)

Tryghedsvandringer blev altså hurtigt lukket ned, og i den periode, hvor det var forsøgt at udføre indsatsen, var der modstand fra samarbejdspartnere og en mulig modvilje fra boligforeningens side.

Da indsatsen kun blev udført i seks måneder, og umiddelbart havde problemer med implementeringen i de seks måneder, antages det, at indsatsen har haft en yderst begrænset eller helt ikkeeksisterende effekt på tryghed i boligområdet.

5.7.3. Blokambassadører

Blokambassadører var originalt en indsats, der skulle nedbringe mængden af hærværk i området. Som beskrevet i afsnit 4.4. blev indsatsens fokus dog rykket væk fra hærværk grundet et generelt fald i hærværk før indsatsen blev implementeret.

Indsatsen fokuserede på en øget fornemmelse af ejerskab frem for hærværk.

I analysen af indsatsen i afsnit 4.4.1. blev det fremhævet, at Center for Boligsocial Udvikling fremhæver positive effekter af en øget fornemmelse af ejerskab og Det Kriminalpræventive Råd fremhæver en sammenhæng mellem ejerskab og kriminalitet. Projektlederen for indsatsen udtalte, at det primært var de ansatte blokambassadører, der opnåede en større fornemmelse af ejerskab over området.

Selvom, at Det Kriminalpræventive Råd sætter en lighed mellem kriminalitet og ejerskab, og dermed mellem indikatoren for tryghed og ejerskab, kan indsatsens effekt på tryghed være

begrænset, da projektlederen udtalte, at det primært var de ansatte blokambassadører, der opnåede en større følelse af ejerskab. Det er ikke klart, hvor mange beboere, der var ansat som blokambassadør gennem indsatsens fireårige periode, men projektlederen udtalte, at der på indsatsens højeste var ansat 19 blokambassadører. Ved et højt estimat kan det tænkes, at 40 beboere har været ansat som blokambassadør, hvilket udgør cirka 0,7 procent af området's beboere.

Det er tænkeligt, at disse 0,7 procent af området's beboere har været mindre tilbøjelige til at begå kriminalitet efter, at disse beboere har været ansat som blokambassadør. Derved kan indsatsen have haft en effekt på tryghed, om end en meget begrænset effekt.

Det er dog også tænkeligt, at disse 0,7 procent af beboere, der blev udvalgt, og havde motivation for at blive blokambassadør ikke var de beboere, der var mest tilbøjelige til at begå kriminalitet, men derimod var beboere, der havde motivation for at gøre området bedre.

Da projektlederen udtalte, at det primært var en lille gruppe af beboere, der opnåede en øget følelse af ejerskab, og denne gruppe ikke regnes for at være de beboere, der er mest tilbøjelige til at begå kriminalitet, antages det, at indsatsen Blokambassadører ikke har en signifikant effekt på indikatoren for tryghed.

5.7.4. Ungdomskriminalitet

I analysen af effektmålet for ungdomskriminalitet i afsnit 5.4., var konklusionen, at indikatoren for ungdomskriminaliteten i området generelt er faldet siden helhedsplanernes start i 2009. I analysen kunne det dog ikke endeligt konkluderes, at faldet skyldtes indsatserne i helhedsplanerne.

Indikatoren for ungdomskriminalitet er antal kriminalitetssigtede unge. Et fald i antal sigtelser har sandsynligvis en sammenhæng med antal anmeldelser i området, da en sigtelse ikke kan rejses uden en anmeldelse.

Indikatoren for ungdomskriminalitet kan derfor ikke påvirke antal anmeldelser, men antal anmeldelser, altså indikatoren for tryghed, kan have en effekt på antal sigtelser. Færre anmeldelser betyder, at der er et mindre grundlag til at rejse sigtelser.

Det mulige kriminalitetsforebyggende aspekt af Fritidspatruljen og Foreningsunderstøttelse kan dog lede til færre kriminelle handlinger, og derved færre anmeldelser.

Indikatoren for ungdomskriminalitet har altså ikke nødvendigvis haft en effekt på indikatoren for tryghed, men indsatsen, der har til formål at forebygge ungdomskriminalitet, kan have haft en positiv effekt på antal anmeldelser.

5.7.5. Delkonklusion

Der er tre indsatsen og et andet effektmål, der var antaget at kunne have haft en effekt på tryghed. I ovenstående er de indsatsen og effektmålet analyseret.

Det kan konkluderes, at Tryghedsvandringer ikke har haft en effekt for tryghed, da indsatsen blev lukket ned efter seks måneder.

Det antages, at Foreningsunderstøttelse kan have haft en positiv effekt på tryghed, men denne effekt kan være begrænset, da den administrative og organisatoriske understøttelse i indsatsen ikke

nødvendigvis sikrer, at foreningernes personale er udstyret med de nødvendige kompetencer til at yde en kriminalitetsforebyggende indsats.

Det antages, at Blokambassadører kan have haft en positiv effekt på tryghed, men hvis indsatsen har haft en positiv effekt, antages det, at denne effekt er stærkt begrænset. Dette antages på baggrund af projektlederens udtalelser om, at det primært var de ansatte Blokambassadører, der opnåede en større følelse af ejerskab over boligområdet. Det Kriminalpræventive Råd fremhæver en sammenhæng mellem en følelse af ejerskab og lavere kriminalitet.

Det antages, at effektmålet ungdomskriminalitet kan have haft en positiv effekt på tryghed, da færre tilfælde af ungdomskriminalitet alt andet lige vil føre til færre anmeldelser og dermed højere tryghed. Indsatser, der mindsker ungdomskriminalitet kan derfor have haft en positiv effekt for områdets generelle tryghed.

Der er altså sket en positiv udvikling i indikatoren for effektmålet tryghed, men det kan ikke endeligt konkluderes, at denne effekt skyldes indsatserne i helhedsplanerne.

5.8. Ungdomsuddannelse

Effektområdet ungdomsuddannelse er af Brabrand Boligforening og Aarhus Kommune operationaliseret som andelen af 24årige beboere, der ikke har afsluttet og ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, herefter omtalt som UU24.

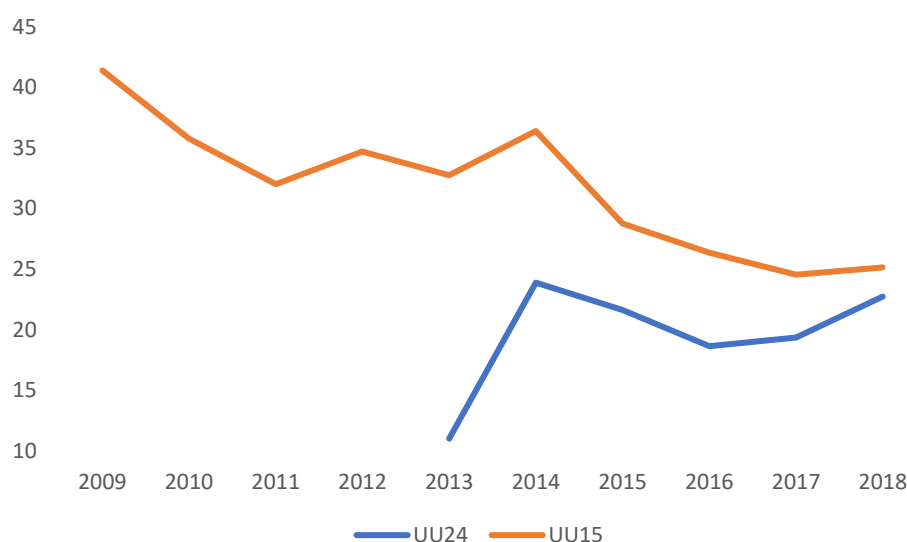
Herudover er en anden indikator også inddraget i dette speciale. Denne indikator er andelen af unge der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter afsluttet grundskole, herefter omtalt som UU15. Denne indikator er valgt, da UU24 kun går tilbage til 2013 og fordi, at UU15 muligvis kan vise effekter af indsatser hurtigere end UU24, da UU24 udelukkende ser på 24årige, hvor UU15 indeholder data på alle årgange, der netop har afsluttet grundskolen. Derudover kan det forventes, at effekten på områdets 24-årige først vil vise sig efter en længere årrække, da man typisk afslutter en ungdomsuddannelse omkring 19-20-årsalderen.

I nedenstående diagram er UU24 og UU15 præsenteret.

For UU24 kan det ses, at indikatoren steg skarpt fra 11 procent i 2013 til 23,9 procent i 2014. Dette kan skyldes, at indikatoren UU24 havde visse problemer med data indtil 2014. Problemet med indikatoren var, at en beboers data på denne indikator blev slettet, når denne beboer fyldte 30 år. Da denne fejl blev opdaget, blev dette rettet. Data fra 2014 og fremefter er ikke påvirket, men data fra 2013 kan være påvirket. Stigningen fra 2013 til 2014 vil derfor ignoreres i dette speciale.

Hvis man ser bort fra 2013, kan det ses, at indikatoren falder mellem 2014 og 2016, hvorefter indikatoren stiger igen. Indikatoren falder med 1,2 procentpoint mellem 2014 og 2018 fra 23,9 procent til 22,7 procent.

Diagram 20: UU24 og UU15 (pct.)

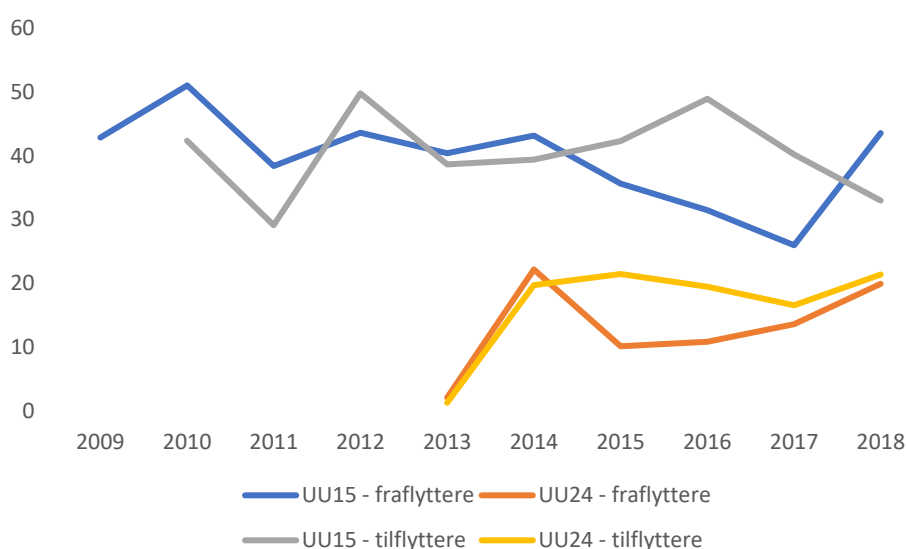
I modsætning til UU24, falder UU15 generelt mellem 2009 og 2018, dog med indtagelse af 2012, 2014 og 2018, hvor indikatoren stiger med henholdsvis 2,7, 3,7 og 0,6 procentpoint fra det foregående år. 41,4 procent af områdets unge var ikke i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder

efter endt grundskole i 2009, men i 2018 er dette tal helt nede på 25,1 procent. En lineær tendenslinje for denne indikator har en R^2 værdi på 0,79.

Ifølge UU24 er andelen af unge med en ungdomsuddannelse altså kun marginalt steget, men ifølge UU15, er der sket en markant stigning i andelen af unge, der i hvert fald påbegynder en ungdomsuddannelse.

Hvis man ser på til- og fraflyttere, kan eksempelvis en del af faldet i 2010 og 2011 muligvis forklares ved, at indikatoren var højere for fraflyttere end tilflyttere i denne periode. Mellem 2014 og 2017 faldt UU15 dog, selvom, at indikatoren var højere for tilflyttere end fraflyttere. Dette kunne tyde på, at til- og fraflyttere ikke havde en udtrykt effekt på indikatoren, i hvert fald i denne periode. Tilflyttere til området i 2015 kan have været med til at mindske faldet i UU24, da UU24 er markant højere for tilflyttere end for fraflyttere i 2015.

Diagram 21: UU24 og UU15 for til- og fraflyttere

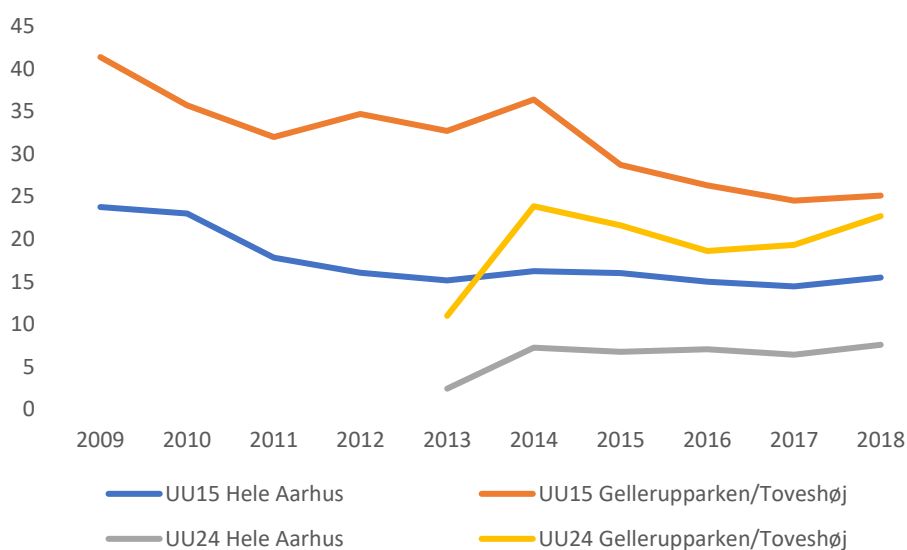

Ud fra ovenstående diagram kan det ses, at faldet i UU15 ikke umiddelbart kan tilskrives en effekt af til- og fraflyttere, men til- og fraflyttere kan have haft en effekt på enkelte udsving i både UU15 og UU24.

Det interessante ved ovenstående diagram 21 er dog, at UU24 for til- og fraflyttere umiddelbart ligner UU24 for boligområdet generelt, men det samme kan ikke siges om UU15. Dette kunne tyde på, at der faktisk er sket noget i boligområdet, der har forårsaget et fald i UU15.

Hvis man dog ser på UU15 i hele Aarhus kontra Gellerupparken og Toveshøj, er det fald, der er sket ikke nødvendigvis et isoleret fænomen i Gellerupparken og Toveshøj. I nedenstående diagram 22 kan det ses, at kurven for Gellerupparken og Toveshøj, og det fald der er vist i denne kurve, ikke er ulig den generelle udvikling, der er sket i UU15 i hele Aarhus Kommune. Dette kunne tyde på, at faldet i indikatoren kunne skyldes generelle tendenser i hele kommunen, og ikke nødvendigvis er et resultat af indsatser, der specifikt er udøvet i Gellerupparken og Toveshøj. Udviklingen i UU24 i Gellerupparken og Toveshøj er også meget lig udviklingen i Aarhus Kommune generelt.

Diagram 22: UU15 og UU24 for henholdsvis hele Aarhus Kommune og Gellerupparken og Toveshøj (pct.)

De indsatser, der antages at kunne have haft en effekt på UU15 og UU24 er Lektiehjælp, Get2Ed, Get2Job, Virksomhedsskolen og Opkvalificering med Ungdomsskolen. Desværre er det kun projektlederen for Lektiehjælp, der ønskede at medvirke i dette speciale.

5.8.1. Lektiehjælp

I analysen af Lektiehjælp i afsnit 4.2.1. blev det fremhævet, at den understøttelse, der blev ydet af indsatsen til en vis grad, var succesfuld, i hvert fald ifølge projektlederen. Understøttelsen led dog, ifølge projektlederen, af, at indsatsen ikke havde de ønskede ressourcer.

Denne formodede begrænsede succes, kan betyde, at indsatsens effekt på andelen af unge med en ungdomsuddannelse også er begrænset. Dette er dog ikke sikkert.

Effekten af indsatsen på effektmålet kan være svær at afdække, da der ikke er data på, hvor mange af områdets beboere, der benyttede foreningernes lektiehjælp før og efter indsatsen, og fordi, at der ikke er data på, hvor mange foreninger, der tilbød lektiehjælp eller de frivillige lektiehjælperes kompetencer.

Det er muligt, at indsatsen har medført, at flere beboere er blevet gjort opmærksomme på, at det er muligt at få lektiehjælp i området, og det er muligt, at indsatsen har sørget for, at foreningerne fik flere frivillige lektiehjælper, men da der ikke er data på dette, er det svært at udlede konkrete effekter.

Det kan dog antages, at indsatsen har haft en vis positiv organisatorisk effekt på foreningernes lektiehjælp. Dette antages, da indsatsen til en vis grad fulgte den teoretisk funderede programteori for en sådan indsats. I interviewet med projektlederen udtalte hun dog, at indsatsen kunne have været mere succesfuld, hvis der blev tilført flere ressourcer til indsatsen. Netop tilstrækkelige ressourcer var en moderator for indsatsen.

Om denne positive organisatoriske effekt på foreningerne faktisk har betydet, at foreningernes lektiehjælp har haft en positiv effekt på at sørge for, at områdets unge ikke falder fra på ungdomsuddannelser, kan dog ikke konkluderes på baggrund af analysen af Lektiehjælp. Effekten af Lektiehjælp på effektmålet kan ikke udledes, da foreningernes lektiehjælp er en mellemkommende variabel, der ikke er undersøgt.

Det er muligt, at indsatsen Lektiehjælp har haft en positiv effekt på foreningernes lektiehjælp, som herefter kan have haft en positiv effekt på effektmålet, men dette kræver en undersøgelse af foreningernes lektiehjælp.

5.8.2. Get2Ed, Get2Job, Virksomhedsskolen og Opkvalificering med Ungdomsskolen (OCN)

Hvis man skal dømme ud fra antal indsatser, er ungdomsuddannelse et af de effektmål, der har været størst fokus på i Helhedsplan 2. Det er desværre kun projektlederen fra Lektiehjælp, der ønskede at deltage i specialet, og effekten af Get2Ed, Get2Job og OCN kan derfor ikke udledes gennem en virkningsevaluering af disse indsatser.

Virksomhedsskolen er ikke nævnt her, da denne indsats, ligesom Tryghedsvandringer, blev lukket ned før helhedsplanens afslutning. Ifølge den tidligere boligsociale leder havde Virksomhedsskolen ingen effekt i området (bilag 9).

Virksomhedsskolen blev erstattet af en fremskudt jobvejledning, der ifølge den tidligere boligsociale leder havde *"en stor og varig effekt i området med mange især somaliske kvinder, som efter mange års passiv forsørgelse kom i gang med uddannelse og arbejde."* (bilag 9 s. 1).

Da denne fremskudte jobvejledning ikke er beskrevet i helhedsplanen eller den modtaget målmappe, er det ikke klart, hvem der var projektleder eller hvordan denne indsats foregik. Denne indsats er derfor ikke undersøgt, men hvis den tidligere boligsociale leders udtalelse er sand, kan den fremskudte jobvejledning have haft en effekt på ungdomsuddannelse.

I afsnit 4.5.3. blev det vist, at Get2Ed opnåede resultater over forventning i forhold til antal personer, der er gjort mere uddannelses- eller jobparate. Ifølge de selvrapporterede succeskriterier blev cirka 400 personer gjort mere uddannelses- og jobparate mellem 2014 og 2017 som følger af Get2Job. Det er dog ikke klart, hvad "mere uddannelses- eller jobparat" dækker over. Hvis denne parathed har betydet, at flere unge har valgt at starte på en ungdomsuddannelse, vil Get2Job have haft en positiv effekt på effektmålet. Get2Job havde et andet succeskriterie i 2014 og 2015, der målte afgangende 9. og 10. klasser elever, der påbegyndte en ungdomsuddannelse. I dette succeskriterium scorede Get2Job under forventning begge år. Dette kan betyde, at Get2Job ikke var så succesfuldt, som det var forventet i forhold til faktisk at få unge til at starte på en ungdomsuddannelse.

Get2Job var en indsats, der havde til formål at forbedre områdets unges mulighed for at få et fritidsjob. Den coaching, der skulle forbedre mulighederne for at få fritidsjob skulle samtidig også forbedre mulighederne for, at de unge kan tage en ungdomsuddannelse. Ungdomsuddannelse var dog ikke det primære mål for indsatsen.

Da det ikke har været muligt at undersøge, hvordan indsatsens coaching blev udført, og der ikke er opstillet succeskriterier, der relaterer sig til ungdomsuddannelse, er det ikke muligt at udlede om, hvorvidt Get2Job har haft en effekt på ungdomsuddannelse. Det kan dog ikke afvises.

Opkvalificering med Ungdomsskolen (OCN) var en indsats, der tilbød kurser på Ungdomsskolen. Disse kurser skulle forbedre området unges fysiske, psykiske og sociale kompetencer. Da projektlederne for denne indsats ikke ønskede at deltage i specialet, har det ikke været muligt at undersøge, hvordan kurserne fungerede, hvilke kurser der blev tilbudt eller hvor mange der modtog kurser, der havde til formål at forberede området unges mulighed for at tage en ungdomsuddannelse. Fra 2015 til 2018 gennemførte 214 unge et OCN-kursus ifølge succeskriterierne for indsatsen. Hvis disse 214 unge har fået styrket sine kompetencer i en sådan grad, at de kan tage en uddannelse, har OCN sandsynligvis haft en effekt på effektmålet for ungdomsuddannelse. Dette kan dog ikke udledes på baggrund af specialets data.

5.8.3. Delkonklusion

Ifølge Brabrand Boligforening og Aarhus Kommunes indikator for ungdomsuddannelse, andelen af 24årige beboere, der ikke har og ikke er i gang med en ungdomsuddannelse (UU24), er der kun sket et marginalt fald i andelen af 24årige beboere, der ikke har en ungdomsuddannelse mellem 2014 og 2018.

Der er derimod sket et markant fald i andelen af unge, der ikke er påbegyndt en ungdomsuddannelse 15 måneder efter endt grundskole (UU15). Denne indikator er næsten halveret mellem 2009 og 2018, fra 41,4 procent til 25,1 procent.

Der er altså markant flere unge, der er påbegyndt en ungdomsuddannelse efter helhedsplanernes start.

Er denne stigning i antallet af unge, der påbegynder en ungdomsuddannelse så et resultat af helhedsplanerne?

Det spørgsmål er svært at svare på. Der er fem indsatser i Helhedsplan 2, der antages at kunne have haft en effekt på ungdomsuddannelse, men ingen af indsatserne i Helhedsplan 1 havde til direkte formål at øge antallet af unge, der påbegynder en ungdomsuddannelse, men alligevel starter faldet i UU15 i 2009. Faldet mellem Helhedsplan 1 og 2, 2009 og 2014, er dog ikke lige så markant som faldet efter Helhedsplan 2. Faldet mellem Helhedsplan 1 og 2 sker primært mellem 2009 og 2011, hvorefter indikatoren stiger lidt igen. Faldet fra 2014 til 2018 er mere markant og er et konstant fald i 2015, 2016 og 2017 med en mindre stigning i 2018.

Det er muligt, at indsatserne i Helhedsplan 2 har påvirket faldet i UU15 efter 2014, men det kontrafaktiske problem kan spille ind her, da UU15 allerede havde set markante fald før Helhedsplan 2 blev implementeret.

Det er ikke kun det kontrafaktiske problem, der gør det problematisk at konkludere om, hvorvidt Helhedsplan 2 faktisk har haft en effekt på UU15, men også undersøgelserne af de enkelte indsatser. Det har kun været muligt at få yderst begrænset data på fire ud af fem indsatser, og den

indsats, det har været muligt at undersøge ud fra de opstillede programteorier, opnåede ikke nødvendigvis lige så gode resultater som projektlederen for indsatsen havde håbet.

På baggrund af ovenstående må det konkluderes, at det ikke er klart, at helhedsplanerne har haft en effekt for effektmålet ungdomsuddannelse, men det kan ikke afvises.

6. Problematikker og konklusioner

I analyserne af de otte effektmål, der er præsenteret i Helhedsplan 2, er det forsøgt at afdække 3 punkter:

1. Er der sket en positiv udvikling i effektmålene i Gellerupparken og Toveshøj?
2. Er denne eventuelle positive udvikling isoleret til Gellerupparken og Toveshøj, og altså ikke en generel udvikling i hele Aarhus Kommune?
3. Kan denne eventuelle positive udvikling skyldes de boligsociale indsatser i Helhedsplan 1 og 2?

Den anvendte data i specialet giver mulighed for at drage konklusioner på de to første punkter, da den anvendte registerdata fra BoSocData både viser udviklingen i indikatorerne for Gellerupparken og Toveshøj og Aarhus Kommune som helhed. Derfor kan denne data også vise om, hvorvidt en eventuel positiv udvikling i en indikator er isoleret til Gellerupparken og Toveshøj, og derved en udvikling, der muligvis skyldes indsatser, der specifikt er ydet i boligområdet, eller om, hvorvidt en eventuel positiv udvikling i en indikator i Gellerupparken og Toveshøj ikke er unik, da samme eller en lignende udvikling er sket i hele Aarhus Kommune, og derved en udvikling, der muligvis skyldes kommunale, regionale eller nationale indsatser eller generelle samfundstendenser.

For at svare på punkt tre blev det forsøgt at foretage en virkningsevaluering af 12 udvalgte indsatser i helhedsplanerne. Disse indsatser var udvalgt, da det blev vurderet, at det var disse indsatser, der kunne have en effekt på de otte effektmål fra Helhedsplan 2. Indsatser, der primært var administrative stillinger og indsatser, der havde til formål at forbedre Gellerupparken og Toveshøjs image blev her fravalgt.

Det blev valgt at foretage virkningsevaluering ved hjælp af kvantitativ data og kvalitative interviews med nøglepersoner for indsatserne, da resultater for eksempelvis kvantitative succeskriterier så kunne vurderes i samspil med nøglepersonernes egne vurderinger af indsatsernes succes. Herudover kunne de kvalitative interviews bruges til at teste de opstillede programteorier ved at undersøge om, hvorvidt indsatsen blev udført på den måde, som var teoretiseret til at være optimal og samtidig om denne optimale måde i så fald også var succesfuld.

Da disse virkningsevalueringer skulle foretages, opstod der dog to problemer:

1. Det viste sig, at alle på nær to af de ansatte, der arbejdede på Helhedsplan 2 var blevet fyret af Brabrand Boligforening mod slutningen af Helhedsplan 2.
2. Brabrand Boligforening ønskede ikke at udtale sig om Helhedsplan 2 eller overlevere data om Helhedsplan 2.

Disse to problematikker gjorde det væsentligt sværere at få kontakt til nøglepersoner for indsatserne, da disse personer slet ikke arbejdede for boligforeningen længere og den begrænsede mulighed for kvantitativ data besværliggjorde også processen.

Gennem den nu afskedigede boligsociale leder var det dog muligt at få navnene på de tidligere projektledere for de udvalgte indsatser. Disse blev alle kontaktet, men kun tre af projektlederne ønskede at deltage.

Samtidig blev selvrapporterede succeskriterier om indsatserne i Helhedsplan 2 udleveret af Landsbyggefonden på baggrund af en aktindsigt. Disse succeskriterier var dog ofte mangelfulde i deres beskrivelse, hvilket besværliggjorde deres anvendelse.

De ønskede 12 virkningsevalueringer, der kunne have været brugt til at finde udtryk for indsatsernes succes og mulige effekter blev derfor begrænset til fire virkningsevalueringer, der ikke indeholdt den ønskede data.

Disse problematikker gør, at der ikke kan drages konklusioner på punkt nummer tre, altså 'kan en eventuel positiv udvikling skyldes indsatserne i helhedsplanerne?'. Det er dog forsøgt at finde udtryk for de fire virkningsevaluerede indsatsernes effekter, men specialet indeholder ikke nok data til at kunne sige noget med sikkerhed omkring effekterne af indsatserne i helhedsplanerne.

6.1. Konklusioner

Specialets konklusioner følger de tre opsatte spørgsmål fra specialets problemformulering:

1. Er der sket en positiv udvikling i effektmålene i Gellerupparken og Toveshøj?
2. Er denne eventuelle positive udvikling isoleret til Gellerupparken og Toveshøj, og altså ikke en generel udvikling i hele Aarhus Kommune?
3. Kan denne eventuelle positive udvikling skyldes de boligsociale indsatser i Helhedsplan 1 og 2?

Først drages der konklusioner på punkt nummer et. Disse konklusioner er inddelt i positive udviklinger fra 2009 til og med 2013 og fra 2014 til og med 2017.

Dernæst drages der konklusioner på punkt to, hvor der ses på hele udviklingen fra 2009 frem til 2017.

Afslutningsvist præsenteres de udtryk, der kunne findes for, at de boligsociale indsatser kan have haft en positiv effekt på effektmålene.

Er der sket en positiv udvikling i effektmålene i Gellerupparken og Toveshøj?

I nedenstående tabel er en oversigt over hvert effektmåls enten positive eller negative udvikling i henholdsvis 2009 – 2013 og 2014 – 2017.

Tabel 16: Negativ eller positiv udvikling i effektmålene

Effektmål	Udvikling 2009 - 2013	Udvikling 2014 - 2017
Arbejdsmarkedstilknytning	Negativ udvikling	Positiv udvikling
Voksensundhed	Negativ udvikling	Positiv udvikling
Lavindkomstfamilier	Negativ udvikling	Positiv udvikling
Ungdomskriminalitet	Negativ udvikling*	Ingen udvikling
Børns trivsel	Positiv udvikling	Positiv og negativ udvikling**
Udsatte børn og unge	Positiv udvikling	Positiv og negativ udvikling***
Tryghed	Negativ udvikling	Positiv udvikling
Ungdomsuddannelse	Positiv udvikling	Positiv udvikling

*Udviklingen er negativ men minimal

**Negativ udvikling i skolefravær, positiv udvikling i andel børn i fritidstilbud

***Positiv udvikling i antal dag- og døgnforanstaltninger, negativ udvikling i sociale underretninger

I ovenstående tabel 16 kan det ses, at udviklingen i effektmålene som helhed overvejende var negativ i perioden for Helhedsplan 1, 2009 – 2013, mens udviklingen var overvejende positiv i perioden for Helhedsplan 2, 2014 – 2017.

De effektmål, der har en negativ udvikling i perioden for Helhedsplan 2, har to indikatorer, hvor den ene viser en negativ udvikling og den anden viser en positiv udvikling.

Det kan derfor konkluderes, at Gellerupparken og Toveshøj oplevede blandede resultater for effektmålene i perioden for Helhedsplan 1 og generelt positive resultater i perioden for Helhedsplan 2.

Er denne eventuelle positive udvikling isoleret til Gellerupparken og Toveshøj, og altså ikke en generel udvikling i hele Aarhus Kommune?

På baggrund af en sammenligning af udviklingerne i Gellerupparken og Toveshøj og Aarhus Kommune som helhed, kan det konkluderes, at de positive udviklinger for indikatoren for lavindkomstfamilier og indikatoren dag- og døgnforanstaltninger, der er en af indikatorerne for effektmålet, udsatte børn og unge, er isoleret til Gellerupparken og Toveshøj.

Aarhus Kommune som helhed har enten oplevet samme eller lignende positive udviklinger i de øvrige indikatorer.

Det kan derved konkluderes, at Gellerupparken og Toveshøj har oplevet isolerede positive udviklinger i indikatorer for to af de otte effektmål.

Kan denne eventuelle positive udvikling skyldes de boligsociale indsatser i Helhedsplan 1 og 2?

Det er muligt, at alle helhedsplanernes indsatser har haft positive effekter på boligområdet og på effektmålene, men dette kan ikke konkluderes på baggrund af specialets data.

De fire indsatser, der blev foretaget en virkningsevaluering på, viste alle positive tegn og projektlederne udtalte sig positive om indsatsernes effekter. Det er muligt, at Fritidspatroljen, Foreningsunderstøttelse og Lektiehjælp har bidraget positivt til udviklingen i børns trivsel, udsatte børn og unge og ungdomsuddannelse, men det vil kræve en dybere undersøgelse for at konkludere dette.

Det er muligt, at Blokambassadører har haft en positiv effekt på trykningen i området, da projektlederen for denne indsats mente, at de ansatte blokambassadører oplevede en større følelse af ejerskab over området. Dette kan dog ikke siges med sikkerhed.

Da det ikke har været muligt at foretage virkningsevalueringer på de resterende otte indsatser, er der ikke tilstrækkelig evidens til at konkludere, at disse indsatser kan have haft en positiv effekt på boligområdet. Dette kan dog heller ikke afvises.

Grundet dette speciales begrænsede evidens om de udvalgte boligsociale indsatser, kan det ikke konkluderes, at indsatserne har haft en positiv effekt på boligområdet. Dette kan dog heller ikke afvises.

Da der er sket en isoleret positiv effekt i to af effektmålene, er der dog tegn på, at noget i området har haft en positiv effekt på disse to effektmål.

De to indikatorer, der oplevede en isoleret positiv effekt, er indikatoren for lavindkomstfamilier og en indikator for udsatte børn og unge.

Da det kun er Beboerrådgivning, der antages at påvirke lavindkomstfamilier, kan det isolerede fald i andelen af lavindkomstfamilier betyde, at Beboerrådgivningen havde en vis grad af succes i forhold til at mindske andelen af lavindkomstfamilier.

Beboerrådgivningen går igen i effektmålet udsatte børn og unge, hvor denne indsats også kan have bidraget til den isolerede positive udvikling. I analysen af Fritidspatruljen og Foreningsunderstøttelse, blev det fremhævet, at disse to indsatser ikke nødvendigvis havde en positiv effekt på andelen af udsatte børn og unge, da ingen af de to indsatser sørgede for, at fritidsaktiviteterne havde et personale, der havde de nødvendige kompetencer til at håndtere udsatte børn og unge.

De boligsociale indsatser i Gellerupparken og Toveshøj mellem 2009 og 2017 – et videnshul?

Fyringen af helhedsplanernes projektledere og den boligsociale leder har forårsaget, at meget viden om de tidligere udførte boligsociale indsatser i Gellerupparken og Toveshøj er gået tabt.

Brabrand Boligforenings modvilje til, eller manglende evne til, at udlevere data og dokumenter på tidligere helhedsplaner modarbejder muligheden for at evaluere de tidligere udførte boligsociale indsatser og effekten af disse indsatser på boligområdet.

Da projektlederne og den boligsociale leder for Helhedsplan 2 blev fyret, blev de boligsociale indsatser også ændret. Ingen indsatser fra Helhedsplan 2 fortsætter direkte i den næste helhedsplan. Helhedsplan 3 indeholder dog en indsats kaldet Åben Beboerrådgivning og en version af Verdenshaverne er også fortsat under et nyt navn.

Den nuværende boligsociale leder i Brabrand Boligforening, Jesper Kurdahl Larsen, skrev i en mail til specialet, at han ikke var klar over, om der var udført en evaluering af de boligsociale indsatser i Helhedsplan 2 af Brabrand Boligforening eller hvor en sådan evaluering kunne findes (Bilag 10).

Hvis de tidligere boligsociale indsatser ikke er blevet evalueret eller hvis den boligsociale leder ikke har set sådanne evalueringer, og den boligsociale leder derved ikke nødvendigvis kender effekten eller succesen af de tidligere boligsociale indsatser, er det svært at se, hvorfor det er valgt at lave så markante ændringer i de boligsociale indsatser, som det er gjort med Helhedsplan 3.

Uanset årsagen til det markante skift i boligsociale indsatser, har fyringen af projektlederne og den boligsociale leder i samspil med Brabrand Boligforenings umiddelbare mangel på data på de tidligere udførte boligsociale indsatser forårsaget, at det er vanskeligt at afdække om, hvorvidt de tidligere udførte boligsociale indsatser har haft en positiv effekt på Gellerupparken og Toveshøj. I dette speciale konkluderes det dog, at det er sandsynligt, at indsatser i Gellerupparken og Toveshøj mellem 2014 og 2017 har forårsaget, at andelen af lavindkomstfamilier og udsatte børn og unge er faldet.

7. Litteratur

Beboerrådgivningen (Uden Årstal). *Beboerrådgivningen i Gellerup*. Gellerup.nu.

<https://www.gellerup.nu/kalender/arrangoerer/controller/organizer/action/show/organizer/beboerraadgivning-i-gellerup/> (set 20.05.19)

Bredgaard, T., Drejer, I., & Nielsen, K. (2016). Målopfyldelsesevaluering og effektevaluering i T. Bredgaard (red.). *Evaluering af offentlig politik og administration* (s. 283). Statskundskab.

Bredgaard, T., Salado-Rasmussen, J., & Sieling-Monas, S. M. (2016). Målopfyldelsesevaluering og effektevaluering i T. Bredgaard (red.). *Evaluering af offentlig politik og administration* (s. 331). Statskundskab.

Bryman, Alan (2012). *Social research methods*. Oxford University Press. 4. Udg.

Børne- og Socialministeriet (2018). *Socialt mål for udsatte unges gennemførelse af en ung Domsuddannelse*. Børne- og Socialministeriet.

CFBU (2018). *Løsninger til udsatte boligområder*. Center For Boligsocial Udvikling.

Christensen, G., Mikkelsen, M., Pedersen, K. & Amilon, A. (2010). *Boligsociale indsatser og huslejestøtte – kortlægning og programevaluering af Landsbyggefondens 2006-2010 Pulje*. SFI.

Christiansen, Henriette Nobili (Uden Årstal-a). *Fritiden*. Det Kriminalpræventive Råd. DKR.dk. <https://www.dkr.dk/tidlig-forebyggelse/fritiden/> (set 20.05.19)

Christiansen, Henriette Nobili (Uden Årstal-b). *Bander og rockere*. Det Kriminalpræventive Råd. DKR.dk. <https://www.dkr.dk/ungdomskriminalitet/bander/> (set 20.05.19)

de Place, Hans Peter (Uden Årstal). *Kriminalitet i byrum*. Det Kriminalpræventive Råd. DKR.dk <https://www.dkr.dk/trygge-byer/kriminalitet-i-byrum/> (set 20.05.19)

Ebdrup, Niels (2014). *Forskere: Styret leg giver mindre kreative børn*. Videnskab.dk. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/forskere-styret-leg-giver-mindre-kreative-born> (set 20.05.19)

Foldgast, A. M., Rhod, M., & Madsen, L. W. (2015). *Naboskab i udsatte boligområder*. Center For Boligsocial Udvikling.

Foldgast, A. M., Langkilde, S. M., Wamsler, K., & Lund, N. (2019). *Frivillighed i udsatte boligområder*. Center For Boligsocial Udvikling.

Frederiksen, Daniel Ambrosius (2015): *Historisk roligt i Gellerup*. Gellerup.nu. <https://www.gellerup.nu/aktuelt/nyheder/arkiv/dato/2015/june/09/historisk-roligt-i-gellerup/> (set 20.05.19)

Ingemann, Jan Holm (2013). *Videnskabsteori: For økonomi, politik og forvaltning*. Samfundslitteratur.

Johansen, Stine Liv (2013). *Børns ret til leg*. Videnskab.dk.

<https://videnskab.dk/kultur-samfund/boerns-ret-til-leg> (set 20.05.19)

Jønson, Line Emma (2014). Et aktivt fritidsliv skaber større trivsel. *Børneindblik*, 1(8), 1.

Landsbyggefonden (Uden Årstal-a). *Ansøgning om støtte til en boligsocial indsats afsat inden for rammerne af 2011-14-midlerne*. Landsbyggefonden. LBF.dk.

<https://lbf.dk/stoette/boligsocial-indsats-aktiviteter/ansoegning-om-stoette-til-en-boligsocial-indsats-afsat-inden-for-rammerne-af-2011-14-midlerne/> (set 20.05.19)

Landsbyggefonden (Uden Årstal-b). *Ansøgning om støtte til en boligsocial indsats afsat inden for rammerne af 2015-18-midlerne*. Landsbyggefonden. LBF.dk.

<https://lbf.dk/stoette/boligsocial-indsats-aktiviteter/ansoegning-om-stoette-til-en-boligsocial-indsats-afsat-inden-for-rammerne-af-2015-18-midlerne/> (set 20.05.19)

Landsbyggefonden (Uden Årstal-c). *Strategisk samarbejdsaftale om boligsocial indsats*. Det Boligsociale Fællessekretariat. FS-Aarhus.dk.

<http://fs-aarhus.dk/wp-content/uploads/Boligsocial-helhedsplan-GellerupTovesh%C3%B8j.pdf> (set 26.05.19)

Landsbyggefonden (Uden Årstal-c). *Boligsociale indsatser 2015-2018*. Landsbyggefonden.

Malmgren, M., Vogt-Nielsen, K., Hansen, H., & Børgeesen, C. (2012). *Unge og fritidsaktiviteter*. CASA.

Regeringen (2010). *Ghettoen tilbage til samfundet – et opgør med parallelsamfund i Danmark*. Socialministeriet.

Regeringen (2018). *Læs om alle delaftalerne i opgøret med parallelsamfund*. Regeringen.dk.

<https://www.regeringen.dk/nyheder/aftaler-om-indsats-mod-parallelsamfund/> (set 20.05.19)